TABLEAUX

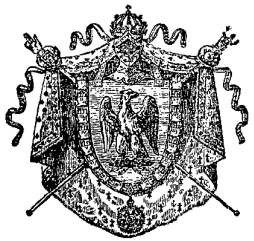
SYNOPTIQUES

DES

MANŒUVRES D'INFANTERIE et D'ARTILLERIE

DE RECONSTITUTION,

Par un Adjudant-major d'infanterie.

A PRAGUE,
M. M. V. (M. M. XV.)

SMYSLEM TÉTO PRÁCE je zjednodušit přípravu důstojníků a poddůstojníků francouzských jednotek re-enactemetnu.

V přehledných tabulkách zde jsou popsány základní manévry pěchoty vycházející ze školy pelotonu a školy batalionu předpisu z 1. srpna 1791 ; a některé další, jež předpis nepopisoval, ale byly často užívány v praxi.

Nasazení dělostřelectva re-enactementu je svým charakterem od historické reality poněkud odlišné. Re-enactement mu neposkytuje dostatek prostoru, dělostřelectvo je dnes také relativně početnější než ve skutečnosti. Manévry dělostřeleckých baterií jsou zde popsány s přihlédnutím k těmto skutečnostem.

Celá práce je doplněna schématy, jež dovolují snáze pochopit vysvětlované principy, slovníkem základních pojmů a přehledem povelové techniky.

Povelová technika je uvedena ve své plné předpisové verzi i v podobě zkrácené. Povely se dělí na tzv. upozorňovací (*commandement d'avertissement*), neboli návěstí, a prováděcí (*commandement d'exécution*). Upozorňovací povely jsou uvedeny *kurzívou*, vyslovují se zřetelně a nahlas s prodloužením poslední slabiky; prováděcí povely jsou uvedeny KAPITÁLKAMI a vyslovují se rázným tónem a krátce.

Hvězdičkou (*) označené povely mají svou zkrácenou verzi (str. 39) ; nevyslovované části povelu jsou, je-li to možné, vyznačeny šedou barvou i v plné verzi.

TABLEAUX

SYNOPTIQUES

DES

MANŒUVRES D'INFANTERIE
DE RECONSTITUTION,

ŠKOLA PELOTONU.

Formace pelotonu v bitevní sestavě.

Pelotonem (*peloton*) budeme nazývat taktickou jednotku pěchoty, podjednotku batalionu, o dvanácti zástupech (*files*). Peloton se bude dělit na dvě sekce (*section*), pravá sekce bude označena jako první, levá jako druhá. Sekce bude mít šest zástupů. Kvůli nízkým stavům je třeba stavět pěchotu do dvou řadů (*rangs*). Ne každý zástup pelotonu musí nutně být kompletní. Kompletní zástupy se budou stavět na křídla sekcí, nekompletní zástupy (tj. ty, kde voják stojí pouze v prvním řadu) do středu. Šíře pelotonu v bitevní sestavě je 13 zástupů, tj. cca 6,5 m.

Řadu manévrů školy pelotonu může provádět také peloton nerozdělený na sekce. V rámci pelotonu re-enactementu je třeba z důvodu nízkých početních stavů zpravidla omezit počet šikovatelů. Pro správné fungování pelotonu je důležité obsazení těchto čtyř funkcí schopnými důstojníky, poddůstojníky nebo vojáky: šéfa pelotonu (*chef de peloton*), šéfa druhé sekce (*chef de la 2e section*), zastupujícího poddůstojníka (*sous-officier de remplacement*) a šikovatele (*serre-file*), který bude plnit úlohu levého krajníka (*guide de gauche*) pelotonu.

Důležité také je, aby pivoty (*pivots*) sekcí, tedy vojáky stojícími na kraji prvního a druhého řadu sekcí, byli zkušení vojáci schopní dodržovat přesnost kroku a znalí mechanismů obratů a změn směru pochodu.

Rozchod mezi sevřenými řady je jedna stopa [32,5 cm], měřeno od zad, nebo od zadní stěny tornistry vojáka prvního řadu ke hrudi vojáka druhého řadu. Vojáci jsou řazeni podle velikosti zprava; v prvním řadu stojí nižší vojáci, ve druhém vyšší (první řad nebude při palbách salvami zaklekávat jako v případě tří řadů).

Šéf pelotonu stojí na pravém křídle prvního řadu. Šéf pelotonu je zároveň šéfem první sekce.

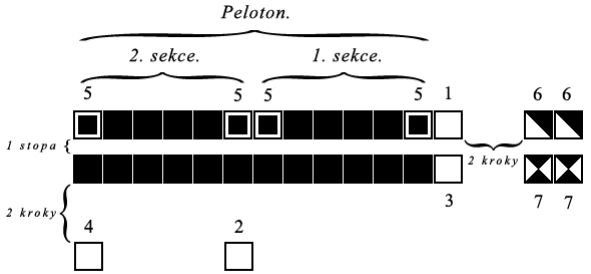
Šéf druhé sekce stojí dva kroky [1,3 m] za středem pelotonu, kde plní úlohu *šikovatele*, tj. dohlíží na vyrovnanost řadů, na plnění povelů, v případě potřeby tyto povely předává. Je-li vyzbrojen puškou, je vhodné, aby nesl seřaďovací praporek (*fanion d'alignement*).

Zastupující poddůstojník stojí na pravém křídle druhého řadu za šéfem pelotonu.

Levý krajník pelotonu stojí dva kroky [1,3 m] za levým krajním zástupem pelotonu, kde plní úlohu *šikovatele*. Při samostatném manévru pelotonu stojí na levém křídle prvního řadu.

Bubeníci, jsou-li přítomni, stojí dva kroky [1,3 m] napravo od šéfa pelotonu. Sapéři, jsou-li přítomni, stojí za bubeníky ve druhém řadu, nebo mohou být zařazeni mezi vojáky, aby tak pomohli zvýšit počet zástupů pelotonu, nebo doplnili nekompletní zástupy.

Schéma I., *bitevní sestava pelotonu*.

1… šéf pelotonu (šéf 1. sekce)
2… šéf 2. sekce (šikovatel)
3… zastupující poddůstojník (pravý krajník)
4… levý krajník (šikovatel)
5… pivot
6… bubeník
7… sapér

ŠKOLA PELOTONU bude rozdělena na šest lekcí:

1. LEKCE… 1) Vyrovnávání (str. 5).
2) Otevírání a svírání řadů (str. 6).
3) Ovládání zbraní (str. 7-9).

2. LEKCE… 4) Zrychlené a volné nabíjení (str. 10).
5) Palba dvou řadů (str. 10).
6) Palba pelotonu (str. 12).
7) Palba vzad (str. 14).
8) Palba řadu, po řadech (str. 15-16).

3. LEKCE… 9) Přímý a šikmý pochod v linii (str. 17).
10) Pochod na místě (str. 18).
11) Změna tempa pochodu, zastavení pelotonu (str. 18).
12) Pochod vzad (str. 19).
13) Pochod druhým řadem (str. 19).

4. LEKCE… 14) Boční pochod (str. 20).
15) Změna směru po zástupech, zastavení a obrácení pelotonu čelem vpřed (str. 21).
16) Zformovat peloton po zástupech do linie na pravé nebo levé křídlo (str. 21-22).
17) Za bočního pochodu zformovat peloton nebo sekce (str. 23-24).

5. LEKCE… 18) Rozklad po sekcích (str. 25-26).
19) Pochod v koloně (str. 26).
20) Změna směru pochodu v koloně (str. 27-28).
21) Zastavení kolony a zformování do linie (str. 29-30).

6. LEKCE… 22) V koloně převést zástupy dozadu a opět je vrátit do linie (str. 30-31).
23) Pochod cestovním krokem (str. 32).
24) Rozložit a zformovat peloton (str. 33-34).
25) Protipochod (str. 35).
26) Zformovat kolonu na pravé nebo levé křídlo do linie (str. 36-38).

Úlohu instruktora může, v podmínkách re-enactementu, ve škole pelotonu plnit šéf pelotonu, ve škole batalionu šéf batalionu. Tabulky školy pelotonu jsou doplněny o některé základní zásady školy vojáka.

POVELY.	PROVEDENÍ.
Peloton je v linii a ve dvouřadu ; vyrovnávání.	
INSTRUKTOR:	
...umístí dva vojáky pravého/levého křídla každého řadu o dva až tři kroky vpřed/vzad (lze provést i šikmo), vyrovná je a velí:	
1.**Garde à vous* – PELOTON..... [*Gard avů* – PELOTO^{N}.] (*Pozor* – PELOTONE.)	vojáci se postaví do pozoru v pozici *k noze zbraň* (schéma III., *fig. 1*).
2.**Portez* – VOS ARMES..... [*Porté* – VOZARM.] (*Na rameno* – ZBRAŇ.)	vojáci dají na *rameno zbraň* (schéma III., *fig. 3*).
3a. *A droite/A gauche* – ALIGNEMENT..... [*Adruať/Agoš* – ALIŇMA^{N}.] (*Napravo/Nalevo* – VYROVNAT.)	vojáci se vyrovnají na pozici *pravého/levého krajníka*, hledí vpravo/vlevo.
3b. *En arrière à droite/à gauche* – ALIGNEMENT..... [*Anarjér adruať/agoš* – ALIŇMA^{N}.] (*Dozadu napravo/nalevo* – VYROVNAT.)	vojáci ustoupí mírně za novou linii a vyrovnají se na ni.
4. FIXE..... [FIX.] (PŘÍMO HLEĎ.)	vojáci hledí přímo.

Schéma III.

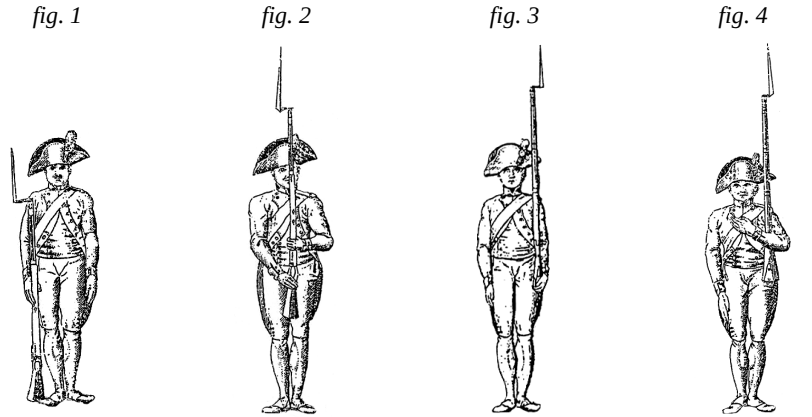

fig. 1 *fig. 2* *fig. 3* *fig. 4*

K noze zbraň. *K poctě zbraň.* *Na rameno zbraň.* *Na rámě zbraň.*

POVELY.	PROVEDENÍ.
Peloton je v linii a ve dvouřadu ; otevírání a svírání řadů.	
INSTRUKTOR:	
...umístí levého krajníka *na levé křídlo druhého řadu a velí:*	
1.**Garde à vous* – PELOTON..... [*Gard avů* – PELOTO^{N}.] (*Pozor* – PELOTONE.)	vojáci se postaví do pozoru v pozici *k noze zbraň* (schéma III., *fig. 1*).
2.**Portez* – VOS ARMES..... [*Porté* – VOZARM.] (*Na rameno* – ZBRAŇ.)	vojáci dají na *rameno zbraň* (schéma III., *fig. 3*).
3. *En arrière*– OUVREZ VOS RANGS..... [*Anarjér* – UVRÉ VO RA^{N}.] (*Dozadu* – ŘADY OTEVŘÍT.)	*zastupující poddůstojník* a *levý krajník* se postaví 4 kroky za první řad (viz schéma II.).
4. MARCHE..... [MARŠ.] (MARŠ.)	první řad se nehýbe ; druhý řad pochoduje vzad a vyrovná se na levého krajníka na linii vytyčené jím a *zastupujícím poddůstojníkem*. ZASTUPUJÍCÍ PODDŮSTOJNÍK: 1. *En arrière à gauche* – ALIGNEMENT. [*Anarjér agoš* – ALIŇMA^{N}.] (*Dozadu nalevo* – VYROVNAT.) (Šéf 2. sekce pochoduje vzad současně s druhým řadem.)
5. FIXE..... [FIX.] (PŘÍMO HLEĎ.)	vojáci hledí přímo.

Schéma II. *fig. 1*

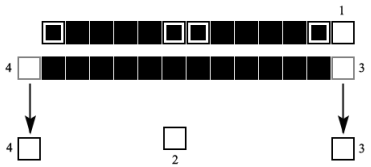
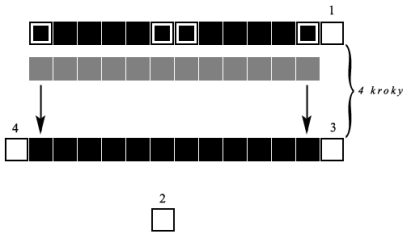

Schéma II. *fig. 2*

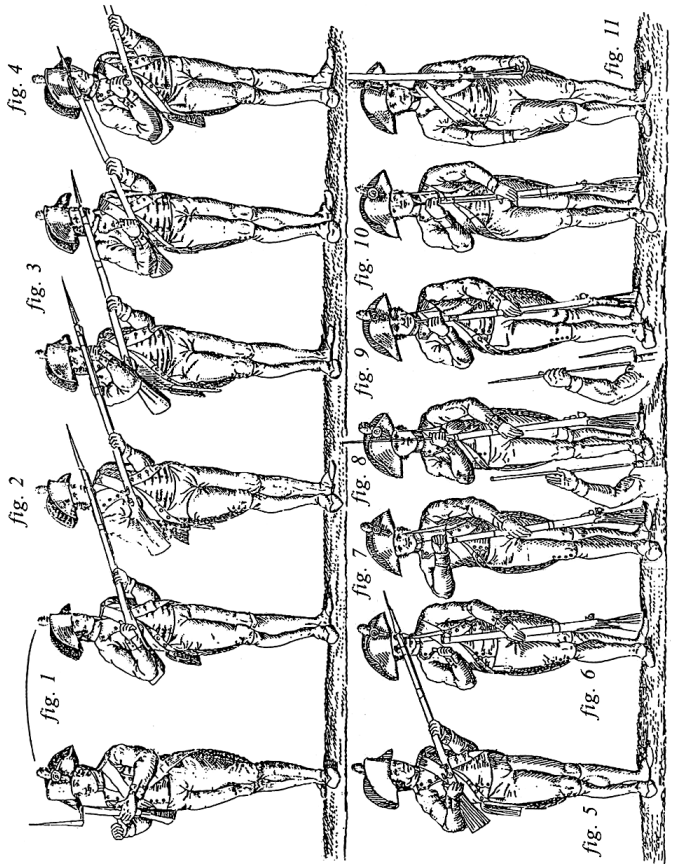

1. *Serrez vos rangs* – MARCHE..... [*Seré vo ra^{n}* – MARŠ.] (*Řady sevřít* – MARŠ.)	druhý řad se běžným krokem sevře na první, každý muž druhého řadu pochoduje za šéfa svého zástupu ; šéf 2. sekce se přizpůsobí pohybu druhého řadu ; jakmile jsou řady sevřené, levý krajník se vrátí na své místo.

POVELY.	PROVEDENÍ.
Peloton je v linii a ve dvouřadu ; ovládání zbraní.	
INSTRUKTOR:	
...lze provádět v otevřených i sevřených řadech:	
1.**Garde à vous* – PELOTON..... [*Gard avů* – PELOTO^{N}.] (*Pozor* – PELOTONE.)	vojáci se postaví do pozoru v pozici *k noze zbraň* (schéma III, *fig. 1*).
2.**Présentez* – VOS ARMES..... [*Preza^{n}té* – VOZARM.] (*K poctě* – ZBRAŇ.)	vojáci dají *k poctě zbraň* (schéma III, *fig. 2*).
3.**Portez* – VOS ARMES..... [*Porté* – VOZARM.] (*Na rameno* – ZBRAŇ.)	vojáci dají *na rameno zbraň* (schéma III, *fig. 3*).
4.**Reposez vous sur* – VOS ARMES..... [*Repozevů sür* – VOZARM.] (*K noze* – ZBRAŇ.)	vojáci dají *k noze zbraň* (schéma III, *fig. 1*).
5.**Vos armes* – A TERRE..... [*Vozarm* – ATÉR.] (*Zbraň* – NA ZEM.)	vojáci položí *zbraň na zem*.
6.**Relevez* – VOS ARMES..... [*Relevé* – VOZARM.] (*Sebrat* – ZBRAŇ.)	vojáci *seberou zbraň*.
7.**Portez* – VOS ARMES..... [*Porté* – VOZARM.] (*Na rameno* – ZBRAŇ.)	vojáci dají *na rameno zbraň* (schéma III, *fig. 3*).
8.**L'arme* – AU BRAS..... [*Larm* – OBRA.] (*Na rámě* – ZBRAŇ.)	vojáci dají *na rámě zbraň* (schéma III, *fig. 4*).
9.**Portez* – VOS ARMES..... [*Porté* – VOZARM.] (*Na rameno* – ZBRAŇ.)	vojáci dají *na rameno zbraň* (schéma III, *fig. 3*).
10.**Remettez* – LA BAÏONETTE..... [*Remeté* – LA BAJONET.] (*Sejmout* – BAJONET.)	vojáci sejmou bajonet.
11. *L'arme sous le bras* – GAUCHE..... [*Larm su l bra* – GOŠ.] (*Zbraň pod levou* – PAŽI.)	vojáci dají *zbraň pod levou paži*.
12.**Portez* – VOS ARMES..... [*Porté* – VOZARM.] (*Na rameno* – ZBRAŇ.)	vojáci dají *na rameno zbraň* (schéma III, *fig. 3*).

POVELY.	PROVEDENÍ.
13.*Baïonette – AU CANON..... [Bajonet – OKANO^{N}.] (Bajonet – NA HLAVEŇ.)	vojáci nasadí bajonet.
14.*Portez – VOS ARMES..... [Porté – VOZARM.] (Na rameno – ZBRAŇ.)	vojáci dají *na rameno zbraň* (schéma III, *fig. 3*).
15. *Charge en douze temps.* [Šarž a^{n} důž ta^{m}.] (*Nabíjení na dvanáct dob.*)	
- 1.*Chargez – VOS ARMES..... [Šaržé – VOZARM.] (Nabít – ZBRAŇ.)	vojáci se postaví do úvodní pozice pro nabíjení.
- 2.*Ouvrez – LE BASSINET..... [Uvré – L BASINE.] (Otevřít – PÁNVIČKU.)	schéma IV., *fig. 1*
- 3.*Prenez – LA CARTOUCHE..... [Pr$_{e}$né – LA KARTUŠ.] (Uchopit – NÁBOJ.)	schéma IV., *fig. 2*
- 4.*Déchirez – LA CARTOUCHE..... [Deširé – LA KARTUŠ.] (Roztrhnout – NÁBOJ.)	schéma IV., *fig. 3*
- 5. AMORCEZ..... [AMORSÉ.] (PRACH NA PÁNVIČKU.)	schéma IV., *fig. 4*
- 6.*Fermez – LE BASSINET..... [Fermé – LE BASINE.] (Zavřít – PÁNVIČKU.)	schéma IV., *fig. 5*
- 7.*L'arme – A GAUCHE..... [Larm – AGOŠ.] (Zbraň – DOLEVA.)	schéma IV., *fig. 6*
- 8.*Cartouche – DANS LE CANON..... [Kartuš – DA^{N} L KANO^{N}.] (Náboj – DO HLAVNĚ.)	schéma IV., *fig. 7*
- 9.*Tirez – LA BAGUETTE..... [Tiré – LA BAGET.] (Vytáhnout – NABIJÁK.)	schéma IV., *fig. 8*
- 10. BOURREZ..... [BURÉ.] (UPĚCHOVAT.)	schéma IV., *fig. 9*
- 11.*Remettez – LA BAGUETTE..... [R$_{e}$meté – LA BAGET.] (Nabiják – ZPĚT.)	schéma IV., *fig. 10*
- 12.*Portez – VOS ARMES..... [Porté – VOZARM.] (Na rameno – ZBRAŇ.)	schéma IV., *fig. 11*

Schéma IV.

POVELY.	PROVEDENÍ.
Peloton je v linii a ve dvouřadu ; zrychlené a volné nabíjení.	
INSTRUKTOR:	
...vojáci jsou v pozoru v pozici na rameno zbraň.	
1. *Charge précipitée.* [*Šarž presipité.*] (*Zrychlené nabíjení.*)	
2. *Chargez* – VOS ARMES..... [*Šaržé* – VOZARM.] (*Nabít* – ZBRAŇ.)	vojáci provedou prvních pět dob nabíjení na dvanáct (od *chargez* – VOS ARMES po AMORCEZ ; schéma IV., *fig 1-4*).
3. *Deux*..... [*Dö.*] (*Dva.*)	vojáci provedou další tři doby nabíjení na dvanáct (od *fermez* – LE BASSINET po *cartouche* – DANS LE CANON ; schéma IV., *fig 5-7*).
4. *Trois*..... [*Trua.*] (*Tři.*)	vojáci provedou další dvě doby nabíjení na dvanáct (*tirez* – LA BAGUETTE a BOURREZ ; schéma IV., *fig 8 a 9*).
5. *Quatre*..... [*Katr.*] (*Čtyři.*)	vojáci dají *nabiják zpět* a *na rameno zbraň* (*remettez* – LA BAGUETTE a *portez* – VOS ARMES ; schéma IV., *fig 10 a 11*).
1. *Charge à volonté.* [*Šarž a volonté.*] (*Volné nabíjení.*)	
2.**Chargez* – VOS ARMES..... [*Šaržé* – VOZARM.] (*Nabít* – ZBRAŇ.)	vojáci provedou všech dvanáct dob nabíjení na dvanáct (schéma IV., *fig. 1-11*).
Palba dvou řadů.	
INSTRUKTOR:	
...vojáci jsou v pozoru v pozici na rameno zbraň, *nemají-li nabito, velí* instruktor *volné nabíjení (viz výše).*	
1. *Feu de deux rangs*..... [*Fö d dö ran.*] (*Palba dvou řadů.*)	zastupující poddůstojník ustoupí na úroveň šikovatelů ; šéf pelotonu ustoupí na 1 krok za třetí řad. Bubeníci ustoupí se *šéfem pelotonu*. *…v re-enactementu může šéf pelotonu i zastupující poddůstojník střílet ze své pozice, případně může zastupující poddůstojník střílet z prvního řadu, ustoupí pouze šéf pelotonu, střílet mohou samozřejmě i sapéři* (schéma V., *fig 1*).

POVELY.	PROVEDENÍ.
2. *Peloton.* [*Peloton.*] (*Pelotone.*)	
3. ARMES..... [ARM.] (ZBRANĚ.)	oba řady zaujmou předepsané postavení (schéma V., *fig. 2*).
4. *Commencez le feu*..... [*Komansé l fö.*] (*Palbu zahájit.*)	palbu zahájí první zástup pravého křídla pelotonu (*případně včetně šéfa pelotonu a zastupujícího poddůstojníka*), další zástup zamíří a vypálí až ve chvíli, kdy první zástup sype prach na pánvičku. Po první valivé salvě se již vojáci sousedům nepřizpůsobují a následuje volná palba (pozice prvního a druhého řadu při míření viz sch. V., *fig. 3* a *4*).
...k přerušení palby provedou na pokyn instruktora *bubeníci krátký virbl, případně nahrazený* instruktorovým *povelem:*	
1. *Roulement*..... [*Rulman.*] (*Virbl.*)	vojáci přestanou střílet, nabijí své zbraně a postaví se do pozice *na rameno zbraň*.
...po virblu následuje úder paličky, případně instruktorův *povel:*	
2. *Coup de baguette*..... [*Ku d baget.*] (*Úder paličky.*)	kdo není, vrátí se na své místo v bitevní sestavě.

Schéma V.

fig. 1

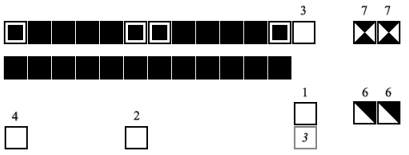
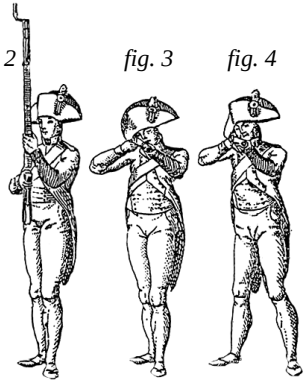

fig. 2 *fig. 3* *fig. 4*

POVELY.	PROVEDENÍ.
Palba pelotonu.	
INSTRUKTOR:	
...vojáci jsou v pozoru v pozici na rameno zbraň, *nemají-li nabito, velí* instruktor *volné nabíjení (str. 10).*	
1. *Feu de peloton*..... [*Fö d peloto*^{n}.] (*Palba pelotonu*.)	*šéf pelotonu* se postaví dva kroky za střed řadu šikovatelů ; *zastupující poddůstojník* ustoupí na úroveň řadu šikovatelů.
2. *Commencez le feu*..... [*Koma*^{n}*sé l fö*.] (*Palbu zahájit*.)	*…zastupující poddůstojník se může postavit do prvního řadu* (schéma VI., *fig. 1*). dále velí *šéf pelotonu.*
ŠÉF PELOTONU:	
1. *Peloton.* [*Peloto*^{n}.] (*Pelotone*.)	
2. ARMES..... [ARM.] (ZBRANĚ.)	
3. JOUE..... [ŽÚ.] (ZAMÍŘIT.)	oba řady zaujmou předepsané postavení (schéma VI., *fig. 2*).
4. FEU..... [FÖ.] (PAL.)	vojáci zamíří (schéma VI., *fig. 3* a *4*).
5a. CHARGEZ..... [ŠARŽÉ.] (NABÍT.)	vojáci stisknou spoušť a zůstanou v pozici *zamířit*.
5b.**Portez* – VOS ARMES..... [*Porté* – VOZARM.] (*Na rameno* – ZBRAŇ.)	vojáci nabijí své zbraně (*volné nabíjení*). vojáci dají bez nabíjení na *rameno zbraň* (schéma III., *fig. 3*).
...k ukončení palby nechá instruktor *provést krátký virbl, případně velí:*	
INSTRUKTOR:	
1. *Roulement*..... [*Rulma*^{n}.] (*Virbl*.)	vojáci nabijí a dají *na rameno zbraň.*

POVELY.	PROVEDENÍ.
...po virblu následuje úder paličky, případně instruktorův *povel:*	
2. *Coup de baguette*..... [*Ku d baget*.] (*Úder paličky*.)	kdo není, vrátí se na své místo v bitevní sestavě.
…pro šikmou palbu pelotonu vloží šéf pelotonu *mezi 2. a 3. povel upozornění:*	
Oblique à droite/à gauche…… [*Oblik adruat/agoš*.] (*Šikmo doprava/doleva*.)	vojáci následně na povel JOUE míří šikmo doprava nebo doleva (viz schéma VII.).

Schéma VI.

fig. 1

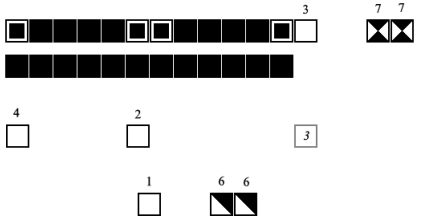
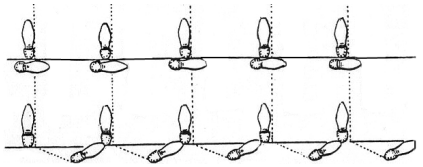
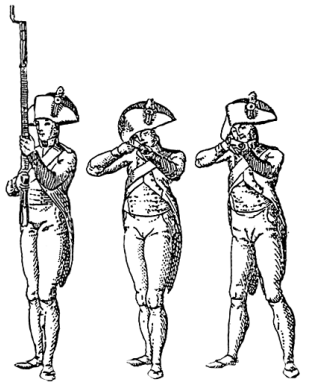

fig. 5

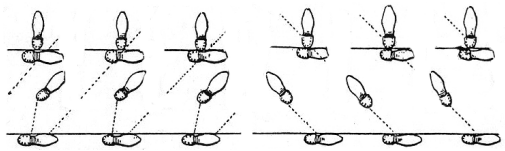
postavení prvního a druhého řadu při míření

fig. 2, 3 a 4

pozice ARMES *a pozice prvního a druhého řadu při míření*

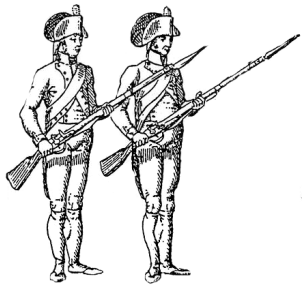
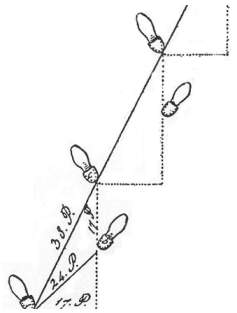
Schéma VII. *rozmístění řadů při šikmé palbě doprava a doleva.*

POVELY.	PROVEDENÍ.
Palba vzad.	
INSTRUKTOR:	
...vojáci jsou v pozoru v pozici na rameno zbraň, *nemají-li nabito, velí* instruktor *volné nabíjení (str. 10).*	
1. *Feux en arrière.* [*Fö anarjér.*] (*Palby vzad.*)	
2. *Peloton.* [*Peloto^{n}.*] (*Pelotone.*)	
3. DEMI-TOUR..... [D_{E}MI-TÚR.] (PŮLOBRAT, *neboli* « ČELEM. »)	oba *šikovatelé* a *zastupující poddůstojník* projdou zástupem *šéfa pelotonu* a postaví se dva kroky před 1. řad čelem k němu na úrovni své pozice za 2. řadem.
4.*A DROITE..... [ADRUAT.] (DOPRAVA, *neboli* « VZAD. »)	vojáci dokončí půlobrat, *šéf pelotonu* postoupí do 2. (nyní 1.) řadu, *zastupující poddůstojník* se postaví do 1. (nyní 2.) řadu.
…palby vzad jsou vedeny stejným způsobem a podle stejných povelů jako běžné palby (viz str. 10-13*). Palba dvou řadů je zahájena levým krajním zástupem, který se po půlobratu stal pravým krajním zástupem.*	
Pro obrácení pelotonu čelem vpřed instruktor *velí:*	
1. *Face en tête.* [*Fas ^{a}n tet.*] (*Čelem vpřed.*)	
2. *Peloton.* [*Peloto^{n}.*] (*Pelotone.*)	
3. DEMI-TOUR..... [D_{E}MI-TÚR.] (PŮLOBRAT, *neboli* « ČELEM. »)	} *provedeno zrcadlově k výše uvedenému.*
4.*A DROITE..... [ADRUAT.] (DOPRAVA, *neboli* « VZAD. »)	

POVELY.	PROVEDENÍ.
Palba řadu (dva způsoby).	
INSTRUKTOR:	
...vojáci jsou v pozoru v pozici na rameno zbraň, *nemají-li nabito, velí* instruktor *volné nabíjení (str. 10). První způsob:*	
1. *Feu de rang par peloton.....* [*Fö d ra^{n} par peloto^{n}.*] (*Palba řadu po pelotonech.*)	*šéf pelotonu* a *zastupující poddůstojník* se postaví jako při palbě pelotonu (viz str. 12 a schéma VI, *fig. 1*).
2. *Commencez le feu.....* [*Koma^{n}sé l fö.*] (*Palbu zahájit.*)	dále velí *šéf pelotonu*.
ŠÉF PELOTONU:	
1. *Peloton.* [*Peloto^{n}.*] (*Pelotone.*)	
2. ARMES..... [ARM.] (ZBRANĚ.)	oba řady zaujmou předepsané postavení (schéma VI., *fig. 2*).
3. *Deuxième rang.* [*Dözjem ra^{n}.*] (*Druhý řad.*)	
4. JOUE..... [ŽÚ.] (ZAMÍŘIT.)	vojáci druhého řadu zamíří (schéma VI., *fig. 4*).
5. FEU..... [FÖ.] (PAL.)	vojáci druhého řadu vypálí, volně nabijí a postaví se do pozice ARMES.
6. *Premier rang.* [*Pr$_{e}$mié ra^{n}.*] (*První řad.*)	
7. JOUE..... [ŽÚ.] (ZAMÍŘIT.)	vojáci prvního řadu zamíří (schéma VI., *fig. 3*).
8. FEU..... [FÖ.] (PAL.)	vojáci prvního řadu vypálí, volně nabijí a postaví se do pozice ARMES.
...palba se opakuje, dokud ji instruktor *nedá přerušit virblem, případně povely jako při palbě pelotonu (viz str. 12 a 13).*	*...nechce-li* instruktor, *aby vojáci nabili po salvě zbraně, dá pokyn k virblu po salvě prvního řadu ; vojáci dají namísto nabití* na rameno zbraň *; úder paličky následuje po salvě druhého řadu, vojáci dají na rameno zbraň*, šéf pelotonu, *bubeníci a* zastupující poddůstojník *se vrátí na svá místa.*

POVELY.	PROVEDENÍ.
INSTRUKTOR:	
...vojáci jsou v pozoru v pozici na rameno zbraň, *nemají-li nabito, velí* instruktor *volné nabíjení (str. 10). Druhý způsob:*	
1. *Feu de rang par peloton*..... [*Fö d ra^{n} par peloto^{n}*.] (*Palba řadu po pelotonech*.)	*šéf pelotonu* a *zastupující poddůstojník* se postaví jako při palbě pelotonu (viz str. 12 a schéma VI., *fig. 1*).
2.*CROISEZ LA BAÏONETTE..... [KRUAZÉ LA BAJONET.] (BAJONET ZKŘIŽ.)	dále velí *šéf pelotonu*.
ŠÉF PELOTONU:	
1. *Peloton.* [*Peloto^{n}*.] (*Pelotone*.)	
2. ARMES..... [ARM.] (ZBRANĚ.)	oba řady zaujmou předepsané postavení (schéma VI., *fig. 2*).
3.*CROISEZ LA BAÏONETTE..... [KRUAZÉ LA BAJONET.] (BAJONET ZKŘIŽ.)	vojáci se postaví do pozice *bajonet zkřiž* (viz schéma VIII., str. 17).
4. *Deuxième rang.* [*Dözjem ra^{n}*.] (*Druhý řad*.)	
5. JOUE..... [ŽÚ.] (ZAMÍŘIT.)	vojáci druhého řadu zamíří (schéma VI., *fig. 4*).
6. FEU..... [FÖ.] (PAL.)	vojáci druhého řadu vypálí a znovu se postaví do pozice *bajonet zkřiž*.
7. *Premier rang.* [*Pr$_{e}$mié ra^{n}*.] (*První řad*.)	
8. JOUE..... [ŽÚ.] (ZAMÍŘIT.)	vojáci prvního řadu zamíří (schéma VI., *fig. 3*).
9. FEU..... [FÖ.] (PAL.)	vojáci prvního řadu vypálí řadu vypálí a znovu se postaví do pozice *bajonet zkřiž.*
...chce-li instruktor *nechat nabít zbraně, po salvě druhého řadu velí:*	
**Chargez* – VOS ARMES..... [*Šaržé* – VOZARM.] (*Nabít* – ZBRANĚ.)	vojáci volně nabijí své zbraně a postaví se do pozice *na rameno zbraň*.
...chce-li instruktor *nechat vrátit* šéfa pelotonu *a* zastupujícího poddůstojníka *na jejich místa, velí:*	
Guides – A VOS PLACES..... [*Gíd* – AVOPLAS.] (*Krajníci* – NA SVÁ MÍSTA.)	*šéf pelotonu*, bubeníci a *zastupující poddůstojník* se vrátí na svá místa.

POVELY.	PROVEDENÍ.
Schéma VIII. 	Schéma IX.
Přímý a šikmý pochod v linii.	
INSTRUKTOR:	*...zde popsaný způsob je určen pro úvodní výcvik. V praxi bude pohyb pelotonu vždy řízen tak, jakoby byl peloton součástí kolony po pelotonech s pravým/levým křídlem v čele, tj. s levým a pravým krajníkem na křídlech a šéfem peltonu před středem pelotonu (viz doplněk na str. …).*
...vojáci jsou v pozoru v pozici na rameno zbraň, *pro přímý pochod běžným krokem* instruktor *velí:*	
1. *Peloton en avant*..... [*Peloto^{n} anava^{n}*.] (*Pelotone vpřed*.)	předem vybraný poddůstojník či voják se postaví šest kroků před *šéfa pelotonu* a bude plnit úlohu *směrového poddůstojníka* (není nezbytné).
2. MARCHE..... [MARŠ.] (MARŠ.)	peloton rázně vykročí levou nohou běžným krokem (tempo 76 kroků v minutě).
...pro pochod šikmým krokem instruktor velí:	
1. *Oblique à droite/à gauche.* [*Oblik adruat/agoš.*] (*Šikmo doprava/doleva*.)	
2. MARCHE..... [MARŠ.] (MARŠ.)	peloton pochoduje šikmým krokem, tempo 76 kroků v minutě (viz schéma IX.).
...pro opětný pochod přímým krokem instruktor velí:	
En avant – MARCHE..... [*Anava^{n}* – MARŠ.] (*Vpřed* – MARŠ.)	peloton rázně vykročí levou, nebo pravou nohou běžným krokem vpřed.

POVELY.	PROVEDENÍ.
Pochod na místě.	
INSTRUKTOR:	
1. *Marquez le pas.* [*Markér l pa.*] (*Naznačit krok.*)	
2. MARCHE..... [MARŠ.] (MARŠ.)	peloton pochoduje na místě, nemění tempo pochodu.
Změna tempa pochodu, zastavení pelotonu.	
INSTRUKTOR:	
...vojáci jsou v pozoru v pozici na rameno zbraň, *pro přímý pochod zrychleným krokem* instruktor *velí:*	
1. *Peloton en avant.*..... [*Peloto^{n} anava^{n}.*] (*Pelotone vpřed.*)	možné stejné uspořádání jako při běžném kroku (viz str. 17).
2. *Pas accéléré* – MARCHE..... [*Pa akseleré* – MARŠ.] (*Zrychleným krokem* – MARŠ.)	peloton rázně vykročí levou nohou zrychleným krokem (tempo 100 – 110 kroků v minutě).
...pro pochod útočným krokem instruktor *velí:*	
1. *Peloton en avant.*..... [*Peloto^{n} anava^{n}.*] (*Pelotone vpřed.*)	možné stejné uspořádání jako při běžném kroku (viz str. 17).
2. *Pas de charge* – MARCHE..... [*Pa d šarž* – MARŠ.] (*Útočným krokem* – MARŠ.)	peloton rázně vykročí levou nohou útočným krokem (tempo 120 kroků v minutě).
...pro změnu tempa pochodu instruktor *velí:*	
1. *Pas ordinaire/accéléré/de charge.* [*Pa ordinér/akseleré/d šarž.*] (*Běžným/zrychleným/útočným krokem.*)	
2. MARCHE..... [MARŠ.] (MARŠ.)	peloton změní tempo pochodu na 76/100 – 110 /120 kroků v minutě.
...pro zastavení pelotonu instruktor *velí:*	
Peloton – HALTE..... [*Peloto^{n}* – ALT.] (*Pelotone* – STÁT.)	peloton zastaví.

POVELY.	PROVEDENÍ.
Pochod vzad.	
INSTRUKTOR:	
...vojáci jsou v pozoru v pozici na rameno zbraň, *pro pochod vzad* instruktor *velí:*	
1. *En arrière.* [*Anarjér.*] (*Vzad.*)	
2. MARCHE..... [MARŠ.] (MARŠ.)	peloton rázně vykročí levou nohou vzad, délka kroku je 1 stopa, tempo 76 kroků v minutě.
Pochod druhým řadem.	
INSTRUKTOR:	
...vojáci jsou v pozoru v pozici na rameno zbraň, *pro ústupový pochod druhým řadem* instruktor *velí:*	
1. *Peloton.* [*Peloto^{n}.*] (*Pelotone.*)	
2.**Demi-tour* – A DROITE..... [*D$_{e}$mi-túr* – ADRUAT.] (*Půlobrat* – DOPRAVA, neboli *« Čelem* – VZAD. *»*)	peloton provede čelem vzad. Šikovatelé zůstávají na svých místech.
4. *Peloton en avant.*..... [*Peloto^{n} anava^{n}.*] (*Pelotone vpřed.*)	*zastupující poddůstojník* postoupí na úroveň řadu šikovatelů, *šéf pelotonu* postoupí do 1. (nyní 2.) řadu, případný *směrový poddůstojník* se postaví šest kroků před zastupujícího poddůstojníka.
5. MARCHE..... [MARŠ.] (MARŠ.)	peloton rázně vykročí levou nohou běžným krokem vpřed (tempo 76 kroků v minutě).
...pro obrácení pelotonu čelem vpřed vysloví instruktor *povely 1 a 2*.....	*šéf pelotonu* a *zastupující poddůstojník* se vrátí na svá místa.

POVELY.	PROVEDENÍ.
Boční pochod.	
INSTRUKTOR:	
...vojáci jsou v pozoru v pozici na rameno zbraň, *pro boční pochod doprava* instruktor *velí:*	
1. *Peloton par le flanc droit.* [*Peloto*^{n} *par l fla*^{n} *drua.*] (*Pelotone pravým bokem,* neboli *« Pelotone vpravo ».*)	
2.*A DROITE..... [ADRUAT.] (DOPRAVA, *neboli* « V BOK ».)	peloton provede *vpravo v bok. Šéf pelotonu* se postaví vně prvního řadu, *zastupující poddůstojník* se postaví napravo od ně- ho (viz schéma X., *fig. 1*).
3. MARCHE..... [MARŠ.] (MARŠ.)	peloton rázně vykročí levou nohou běžným krokem, tempo 76 kroků v minutě.
...pro boční pochod doleva instruktor *velí:*	
1. *Peloton par le flanc gauche.* [*Peloto*^{n} *par l fla*^{n} *goš.*] (*Pelotone levým bokem,* neboli *« Pelotone vlevo ».*)	
2.*A GAUCHE..... [AGOŠ.] (DOLEVA, *neboli* « V BOK ».)	peloton provede *vlevo v bok. Šéf pelotonu* přejde svižně na levé křídlo pelotonu, kde se postaví vně prvního řadu ; levý krajník se postaví do prvního řadu, *zastupující poddůstojník* se nahradí v prvním řadu *šéfa pelotonu* (viz schéma X., *fig. 2*).
3. MARCHE..... [MARŠ.] (MARŠ.)	peloton rázně vykročí levou nohou běžným krokem, tempo 76 kroků v minutě.

Schéma X.

fig. 1

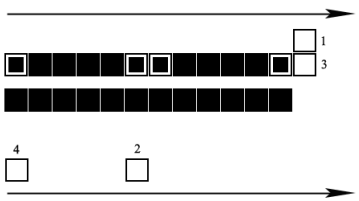
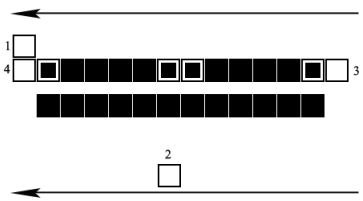

fig. 2

...bubeníkům a sapérům, jsou-li přítomni, určí místo šéf pelotonu, *nebo* instruktor. *Vhodně mohou být umístěni 2 kroky od 2. řadu na úrovni čelního zástupu. Přizpůsobí se pohybu jednotky a po dokončení manévru se vrátí na své místo.*

POVELY.	PROVEDENÍ.
Změna směru po zástupech, zastavení a obrácení pelotonu čelem vpřed.	
INSTRUKTOR:	
...peloton pochoduje bočním pochodem, pro změnu směru pochodu po zástupech instruktor *velí:*	
1. *Par file à droite/à gauche.* [*Par fil adruat/agoš.*] (*Po zástupech doprava/doleva.*)	
2. MARCHE..... [MARŠ.] (MARŠ.)	peloton provede obrat po zástupech, každý zástup provede obrat na místě, kde jej provedl zástup předchozí. *Zastupující poddůstojník* nebo *levý krajník* se přizpůsobí novému směru pochodu *šéfa pelotonu*, čelní zástup se přizpůsobí směru pochodu této dvojice.
...chce-li instruktor *peloton zastavit a obrátit jej čelem vpřed, velí:*	
1. *Peloton.* [*Peloto*^{n}.] (*Pelotone.*)	
2. HALTE..... [ALT.] (STÁT.)	peloton zastaví.
3. FRONT..... [FRO^{N}.] (ČELEM VPŘED.)	peloton se obrátí čelem vpřed ; *šéf pelotonu, zastupující poddůstojník* nebo *levý krajník* a případně bubeníci a sapéři se vrátí na svá místa v bitevní sestavě.
Zformovat peloton po zástupech na pravé nebo na levé křídlo.	
INSTRUKTOR:	
...peloton pochoduje pravým bokem, zformování do linie na pravé křídlo instruktor *velí:*	
1. *Sur la droite par file en bataille.* [*Sür la druat par fil a*^{n} *bataj.*] (*Na pravé křídlo po zástupech do linie.*)	
2. MARCHE..... [MARŠ.] (MARŠ.)	druhý řad pochoduje na místě, *šéf pelotonu* a *zastupující poddůstojník* zatočí doprava, projdou kolem druhého řadu a jsou *instruktorem* zastaveni na úrovni nové linie pelotonu. *Šéf pelotonu* přejde napravo od *zast. poddůstojníka* a bude řídit vyrovnávání. Viz schéma XI.

POVELY.	PROVEDENÍ.
...peloton pochoduje levým bokem, zformování do linie na levé křídlo instruktor *velí:*	
1. *Sur la gauche par file en bataille.* [*Sür la goš par fil a^{n} bataj.*] (*Na levé křídlo po zástupech do linie.*)	
2. MARCHE..... [MARŠ.] (MARŠ.)	provedeno zrcadlově k předchozímu (viz schéma XI., *fig. 2*).

Schéma XI.

fig. 1

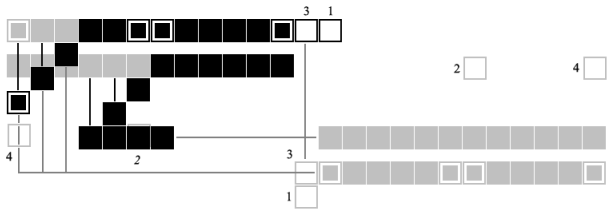
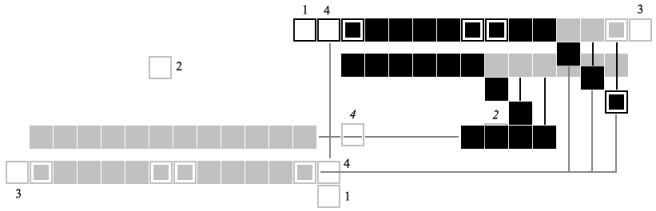

fig. 2

…na povel MARCHE pochoduje 2. řad na místě ; *zastupující poddůstojník*/*levý krajník* a *šéf pelotonu* zabočí doprava/doleva a pochodují přímo před sebe, budou zastaveni *instruktorem*, jakmile přejdou o alespoň tři kroky 2. řad pelotonu ; voják na pravém/levém křídle 1. řadu pokračuje v pochodu, přejde za *zastupujícím poddůstojníkem*/*levým krajníkem*, zabočí doprava/doleva a jakmile jej přejde, a postaví se po jeho levém/pravém boku, druhý muž projde stejně za prvním, zabočí a postaví se po jeho boku, a tak dále až k poslednímu muži.

Druhý řad provede pohyb stejným způsobem jako první, nezačne vlastní po- hyb, dokud nebudou tři muži prvního řadu stát v linii (na to dohlédnou šikovatelé). Muži druhého řadu se postaví správně za první muže svých zástupů, tak jak se staví do bitevní sestavy. Sapéři a bubeníci se nejkratší cestou a tak, aby nepřekáželi manévru, postaví na svá místa v bitevní sestavě.

Jakmile je manévr dokončen, velí *šéf pelotonu* vyrovnání (str. 5). *Instruktor* velí:

Guides – A VOS PLACES..... *šéf pelotonu, zastupující poddůstojník*
[*Gíd* – AVOPLAS.] a šikovatelé se postaví na svá místa.
(*Krajníci* – NA SVÁ MÍSTA.)

POVELY.	PROVEDENÍ.
Za bočního pochodu zformovat peloton.	
ŠÉF PELOTONU:	
...peloton pochoduje pravým bokem, pro zformování pelotonu šéf pelotonu *velí:*	*...šéf pelotonu* přejde na dva kroky před budoucí střed pelotonu a dohlíží na průběh manévru.
1. *Par peloton en ligne.* [*Par peloto^{n} a^{n} liň.*] (*Po pelotonech do linie.*)	
2. MARCHE..... [MARŠ.] (MARŠ.)	*zastupující poddůstojník* pokračuje v přímém pochodu ; vojáci se zrychleným krokem postupně vyrovnají do linie nalevo od *zastupujícího poddůstojníka*, na níž převezmou jeho tempo pochodu (viz schéma XII., *fig. 1*).
3a. *Guide à gauche*..... [*Gíd agoš.*] (*Krajník doleva.*)	*levý krajník* postoupí na levé křídlo 1. řadu.
3b. *Guide à droite*..... [*Gíd adruat.*] (*Krajník doprava.*)	*zastupující poddůstojník* je pravým krajníkem, zůstane na pravém křídle 1. řadu.
...pochoduje-li peloton levým bokem.....	...vojáci se vyrovnávají napravo od *levého krajníka* (viz schéma XII., *fig. 2*).
(*povel* 3b *platí zpravidla pro tento případ*)	

Schéma XII.

fig. 1

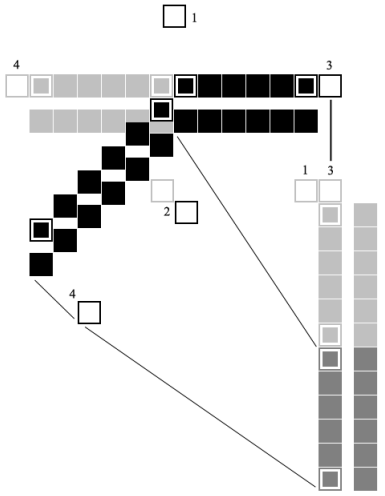
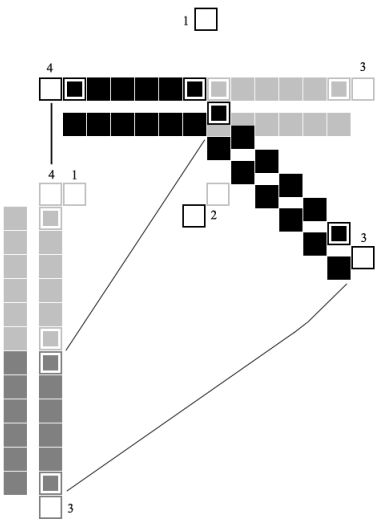

fig. 2

POVELY.	PROVEDENÍ.
Za bočního pochodu zformovat sekce.	
ŠÉF PELOTONU:	
...peloton pochoduje pravým bokem, pro zformování sekcí šéf pelotonu *velí:*	*...šéfové sekcí* přejdou na 2 kroky před budoucí střed své sekce, dohlížejí na průběh manévru.
1. *Par section en ligne.* [*Par seksio^{n} a^{n} liň.*] (*Po sekcích do linie.*)	
2. MARCHE..... [MARŠ.] (MARŠ.)	*zastupující poddůstojník* pokračuje v přímém pochodu ; vojáci 1. sekce se zrychleným krokem postupně vyrovnají do linie nalevo od něho a převezmou jeho tempo pochodu. Na prvního vojáka pravého křídla 1. řadu 2. sekce, který se však šikmým krokem vysune za pravý zástup 1. sekce, se stejným způsobem vyrovnají vojáci 2. sekce (viz schéma XIII., *fig. 1*).
ŠÉFOVÉ SEKCÍ:	
Guide à gauche..... [*Gíd agoš.*] (*Krajník doleva*.)	*zastupující poddůstojník* projde před 1. řadem 1. sekce na levé křídlo ; *levý krajník* postoupí na levé křídlo 1. řadu 2. sekce.
...pochoduje-li peloton levým bokem..... a povel šéfů sekcí *zní:*	...vojáci se vyrovnávají napravo od *levého krajníka* a od prvního vojáka levého křídla 1. řadu 1. sekce (viz schéma XIII., *fig. 2*).
Guide à droite..... [*Gíd adruat.*] (*Krajník doprava*.)	*zastupující poddůstojník* je pravým krajníkem 1. sekce, zůstane na pravém křídle 1. řadu ; *levý krajník* je v tomto případě pravým krajníkem 2. sekce a projde před 1. řadem na pravé křídlo.

Schéma XIII.

fig. 1

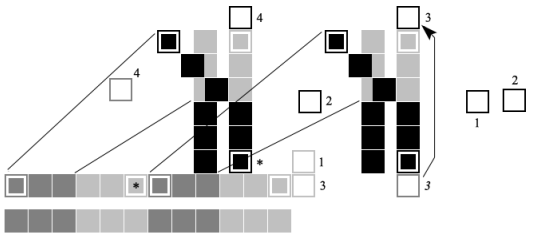
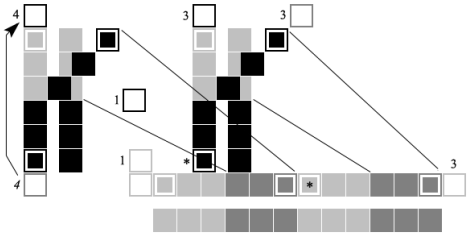

fig. 2

POVELY.	PROVEDENÍ.
Rozklad po sekcích.	
INSTRUKTOR:	
...vojáci jsou v pozoru v pozici na rameno zbraň, *pro rozklad po sekcích doprava* instruktor *velí:*	
1. *Par section à droite*..... [*Par seksio^{n} adruat.*] (*Po sekcích doprava.*)	*šéfové sekcí* přejdou svižně na dva kroky před střed prvního řadu své sekce.
2. MARCHE..... [MARŠ.] (MARŠ.)	*pravý pivot* 1. řadu každé sekce provede vpravo v bok ; *šéfové sekcí* přejdou svižně na místo, kam se má opřít pochodující křídlo sekce a postaví se čelem k *pravému pivotovi* své sekce. Sekce provede *obrat na místě* o 90° (viz schéma XIV. *fig. 1*).
...jakmile levý pivot dorazí na 2 kroky od kolmice na původní postavení sekce, šéf sekce *velí:*	
1. *Section* – HALTE..... [*Seksio^{n}* – ALT.] (*Sekce* – STÁT.)	sekce zastaví obrat, *zastupující poddůstojník* a *levý krajník* přejdou na levá křídla 1. řadů svých sekcí a vyrovnají se na *pravé pivoty*.
2. *A gauche* – ALIGNEMENT..... [*Agoš* – ALIŇMA^{N}.] (*Nalevo* – VYROVNAT.)	sekce se vyrovnají na své *levé krajníky*.
3. FIXE. [FIX.] (PŘÍMO HLEĎ.).....	*šéfové sekcí* přejdou na dva kroky před střed 1. řadu své sekce.
...pro rozklad po sekcích doleva instruktor *velí:*	
1. *Par section à gauche*..... [*Par seksio^{n} agoš.*] (*Po sekcích doleva.*)	} *provedeno zrcadlově k výše uvedenému.*
2. MARCHE..... [MARŠ.] (MARŠ.)	} (viz schéma XIV., *fig. 2*)
...jakmile pravý pivot dorazí na 2 kroky od kolmice na původní postavení sekce, šéf sekce *velí:*	
1. *Section* – HALTE..... [*Seksio^{n}* – ALT.] (*Sekce* – STÁT.)	sekce zastaví obrat ; *levý krajník* přejde na pravé křídlo 1. řadu 2. sekce, *zast. poddůstojník* a *levý krajník* se vyrovnají na *levé pivoty*.
2. *A droite* – ALIGNEMENT..... [*Adruat* – ALIŇMA^{N}.] (*Napravo* – VYROVNAT.)	sekce se vyrovnají na své *pravé krajníky*.
3. FIXE. [FIX.] (PŘÍMO HLEĎ.)	

POVELY.	PROVEDENÍ.

Schéma XIV.

fig. 1

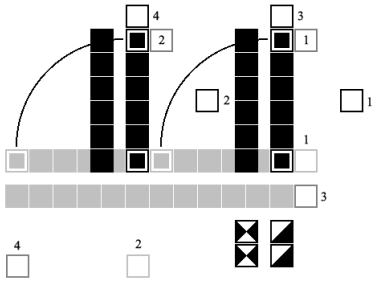
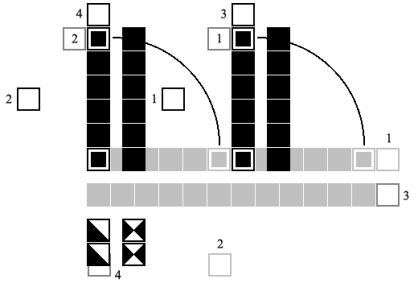

fig. 2

...bubeníci a sapéři se postaví 2 kroky od pravého křídla 1. řadu 1. sekce, není-li jim instruktorem *určeno jinak.*

...bubeníci a sapéři se postaví 2 kroky od levého křídla 1. řadu 2. sekce, není-li jim instruktorem *určeno jinak.*

Při obratu na místě vojáci hledí směrem od pivota a řídí se dotykem loktů na straně pivota. Voják vnějšího křídla dělá kroky v délce dvou stop, délka kroku se zkracuje směrem k pivotovi, který se obrací na místě.

Pochod v koloně.

INSTRUKTOR:

...peloton je v koloně po sekcích s pravým/levým křídlem v čele, vojáci jsou v pozoru v pozici na rameno zbraň, *pro přímý pochod běžným krokem* instruktor *velí:*

1. *Colonne en avant.*
   [*Kolon anava*^{n}.] (*Kolono vpřed.*)
2. *Guides à gauche/à droite.....*
   [*Gíd agoš/adruat.*]
   (*Krajníci vlevo/vpravo.*)
3. MARCHE.
   [MARŠ.] (MARŠ.)

krajník sekce přejde, není-li, na levé/pravé křídlo 1. řadu.

Šéfové sekcí *rázně zopakují 3. povel:*

MARCHE. [MARŠ.] (MARŠ.)..... vojáci obou sekcí rázně vykročí levou nohou, tempo 76 kroků v minutě.

...varianty přímého a šikmého pochodu viz str. 17 až 19. Slovo « peloton *» je nahrazeno slovem «* colonne *». Druhý povel se užívá jen při vypochodování z místa.*

POVELY.	PROVEDENÍ.

Změna směru pochodu v koloně.

INSTRUKTOR:

...kolona po sekcích s pravým křídlem v čele pochoduje přímým krokem, pro změnu směru pochodu doleva instruktor *umístí na vybraný bod obratu směrníka a velí:*

Tête de colonne à gauche..... *povel upozorňuje* šéfa 1. sekce, *že následuje změna směru pochodu doleva.* Instruktor *naznačí* levému krajníkovi *nový směr pochodu. Jakmile je 1. sekce 2 kroky od úrovně směrníka, šéf 1. sekce velí:*
[*Tet d kolon agoš.*]
(*Čelo kolony doleva.*)

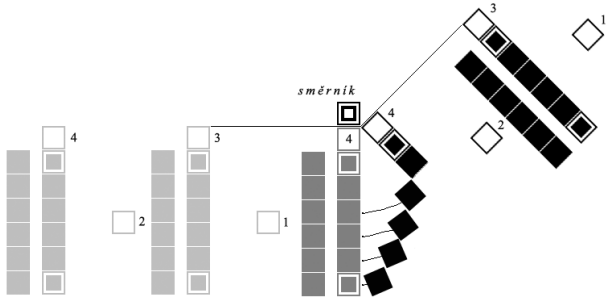
ŠÉF 1. SEKCE:

1. *Tournez à gauche.....* *druhý povel šéf sekce vysloví, jakmile sekce mine směrníka.*
   [*Turné agoš.*]
   (*Zatočit doleva.*)
2. MARCHE..... *levý krajník* bez změny tempa pochodu zabočí do určeného směru a dále pochoduje přímo. Sekce se *zrychleným* (případně *útočným*) krokem vyrovná po zástupech na *krajníka* v novém směru
   [MARŠ.] (MARŠ.)

(viz schéma XV., *fig 1*).

...šéf 2. sekce *postupuje shodně, 2. sekce provede změnu směru stejným způsobem a na stejném místě jako 1. sekce.*

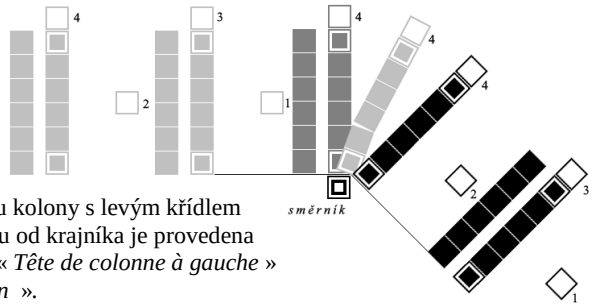
Schéma XV., *fig. 1*

...změna směru pochodu kolony s levým křídlem v čele na stranu krajníka je provedena zrcadlově, povely jsou « *Tête de colonne à droite* » a « *Tournez à droite* ».

POVELY.	PROVEDENÍ.
INSTRUKTOR:	
...kolona po sekcích s pravým křídlem v čele pochoduje přímým krokem, pro změnu směru pochodu doprava instruktor *umístí na vybraný bod obratu směrníka a velí:*	
Tête de colonne à droite..... [*Tet d kolon adruat.*] (*Čelo kolony doprava.*)	*povel upozorňuje* šéfa 1. sekce, *že následuje změna směru pochodu doprava.* Instruktor *mu naznačí nový směr pochodu. Jakmile je 1. sekce 2 kroky od úrovně směrníka, šéf 1. sekce velí:*
ŠÉF 1. SEKCE:	
1. *A droite conversion*..... [*Adruat ko^{n}versio^{n}.*] (*Doprava obratem.*)	*druhý povel šéf sekce vysloví, jakmile sekce mine směrníka.*
2. MARCHE..... [MARŠ.] (MARŠ.)	*levý krajník* nemění tempo ani délku kroku, opisuje kružnici a hledí na linii 1. řadu, vojáci hledí jeho směrem a přizpůsobí se jeho pohybu, směrem k *pravému pivotovi* se zkracuje krok, vojáci se řídí dotykem loktů na straně krajníka, pivot dělá kroky v délce 6 palců (cca 16 cm) a opisuje malou kružnici.
...jakmile je čelo sekce obráceno v požadovaném směru, šéf 1. sekce *velí:*	
En avant – MARCHE..... [*Anava^{n}* – MARŠ.] (*Vpřed* – MARŠ.)	sekce přejde do přímého pochodu. (viz schéma XV., *fig. 2*)
...šéf 2. sekce *postupuje shodně, 2. sekce provede změnu směru stejným způsobem a na stejném místě jako 1. sekce.*	

Schéma XV., *fig. 2*

...změna směru pochodu kolony s levým křídlem v čele na stranu opačnou od krajníka je provedena zrcadlově, povely jsou « *Tête de colonne à gauche* » a « *A gauche conversion* ».

POVELY.	PROVEDENÍ.
Zastavení kolony a zformování do linie.	
INSTRUKTOR:	
...kolona pochoduje, pro její zastavení instruktor *velí:*	
1. *Colonne.* [*Kolon.*] (*Kolono.*) 2. HALTE. [ALT.] (STÁT.)	
Šéfové sekcí *rázně zopakují 3. povel:*	
HALTE. [ALT.] (STÁT.).....	sekce zastaví, pokud *instruktor* chce sekce vyrovnat, provede to na stranu krajníků:
INSTRUKTOR:	
1. *A gauche/à droite* – ALIGNEMENT. [*Agoš/adruat* – ALIŇMA^{N}.] (*Nalevo/napravo* – VYROVNAT.) 2. FIXE. [FIX.] (PŘÍMO HLEĎ.)	
...chce-li instruktor *zformovat kolonu s pravým křídlem v čele do linie, velí:*	
1. *A gauche en bataille.* [*Agoš a^{n} bataj.*] (*Doleva do linie.*) 2. MARCHE. [MARŠ.] (MARŠ.)	...kolona s levým křídlem v čele se do linie formuje doprava « *A droite en bataille.* » (viz schéma XVI.)
Šéfové sekcí *rázně zopakují 3. povel:*	
MARCHE. [MARŠ.] (MARŠ.).....	*levý krajníci* se nehýbají, levý pivot každé sekce provede *vlevo v bok*, sekce provedou *obrat na místě.*
...jakmile je pravé křídlo každé sekce 2 kroky od linie, šéf sekce *velí:*	
Section – HALTE..... [*Seksio^{n}* – ALT.] (*Sekce* – STÁT.)	sekce zastaví, *šéf 2. sekce* přejde na své místo *šikovatele* ; *šéf pelotonu* přejde doprava na linii pelotonu a velí:
ŠÉF PELOTONU:	
1. *A droite* – ALIGNEMENT..... [*Adruat* – ALIŇMA^{N}.] (*Napravo* – VYROVNAT.) 2. FIXE. [FIX.] (PŘÍMO HLEĎ.)	peloton se vyrovná na pravé křídlo (*v případě kolony s levým křídlem v čele přejde* šéf pelotonu *doleva a velí vyrovnání nalevo « A gauche* – ALIGNEMENT »).
INSTRUKTOR:	
Guides – A VOS PLACES..... [*Gíd* – A VOPLAS.] (*Krajníci* – NA SVÁ MÍSTA)	*krajníci* (a příp. *šéf pelotonu*) se postaví na svá místa v bitevní sestavě.

POVELY.	PROVEDENÍ.

Schéma XVI.

fig. 1

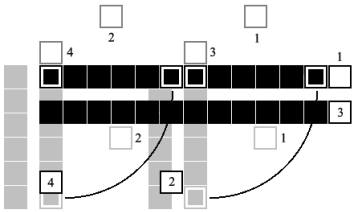
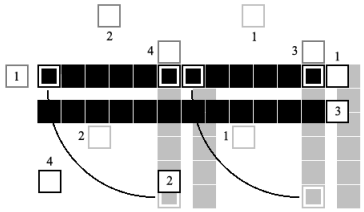

fig. 2

Při obratu na místě vojáci hledí směrem od pivota a řídí se dotykem loktů na straně pivota. Voják vnějšího křídla dělá kroky v délce dvou stop, délka kroku se zkracuje směrem k pivotovi, který se obrací na místě.

V koloně převést zástupy dozadu a opět je vrátit do linie.

ŠÉF PELOTONU:	
...peloton je součástí kolony, pro převod krajního levého/pravého zástupu dozadu, šéf pelotonu *velí:*	...krajníci *se po oddělení příslušných zástupů přivřou na peloton ; při vracení zástupů do linie odstoupí a udělají jim místo.*
1. *Une file de gauche/de droite en arrière.* [*Ün fil d goš/d druat anarjér.*] (*Jeden zástup zleva/zprava dozadu.*)	
2. MARCHE..... [MARŠ.] (MARŠ.)	první zástup zleva/zprava pochoduje na místě, jakmile jej 2. řad pelotonu mine, zařadí se muž 2. řadu tohoto zástupu za 2. zástup, muž 1. řadu za 1. zástup (viz schéma XVII., *fig. 1*).
...pro převod dalšího zástupu šéf pelotonu *vysloví stejné povely*.....	na povel MARCHE již oddělený zástup přejde o jeden zástup doprava/doleva, zkrátí krok, a udělá tak místo pro další zástup, krajní zástup se oddělí, jak je popsáno výše, a zařadí se před již oddělený zástup (viz schéma XVII., *fig. 2*).
...pro vrácení zástupu do linie šéf pelotonu *velí:*	
1. *Une file de gauche/de droite en ligne.* [*Ün fil d goš/d druat a^n liň.*] (*Jeden zástup zleva/zprava do linie.*)	
2. MARCHE..... [MARŠ.] (MARŠ.)	poslední oddělený zástup se *zrychleným* (nebo *útočným*) krokem zařadí do linie, ostatní oddělené zástupy přejdou o jeden zástup vně a přivřou se na peloton (sch. XVIII., *fig. 3*).

POVELY.	PROVEDENÍ.
...pro převod několika krajních zástupů dozadu, šéf pelotonu *velí:*	
1. *Trois files de gauche/de droite en arrière.* [*Trua fil d goš/d druat anarjér.*] (*Tři zástupy zleva/zprava dozadu.*)	*...deux* [dö] (*dva*), *quatre* [*katr*] (*čtyři*), *cinq* [*senk*] (*pět*), *six* [*sis*] (*šest*), *sept* [*set*] (*sedm*), *huit* [*uit*] (*osm*), *neuf* [*nöf*] (*devět*), *dix* [*dis*] (*deset*).
2. MARCHE..... [MARŠ.] (MARŠ.)	první tři krajní zástupy pochodují na místě, jakmile 2. řad pelotonu mine řad oddělených zástupů, zařadí se muži 2. řadu za 2. zástup, muži 1. řadu za 1. zástup (viz schéma XVII., *fig. 4*).
...pro převod zástupů z obou křídel vloží slovo « *et* » [*e*] (*a*) *mezi* « *de gauche* » *a* « *de droite* ».	
...pro vrácení zástupů do linie šéf pelotonu *velí:*	
1. *Trois premières files en ligne.* [*Trua pr$_e$mjér fil a^n liň.*] (*Tři první zástupy do linie.*)	*...mají-li se vrátit všechny oddělené zástupy, velí se* « *Tous les files en ligne* » [*Tu le fil a^n liň*] (*všechny zástupy do linie*).
2. MARCHE..... [MARŠ.] (MARŠ.)	tři oddělené zástupy nejbližší pelotonu se *zrychleným* (nebo *útočným*) krokem zařadí do linie ; zůstávají-li stále nějaké oddělené zástupy, přesunou se za křídlo pelotonu a přimknou se na ně (schéma XVII., *fig. 5*).

Schéma XVII., *fig. 1*

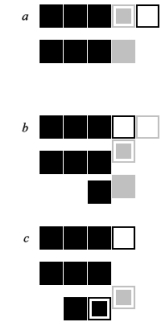

fig. 2

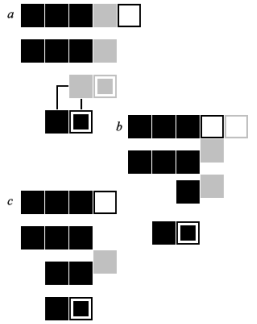

fig. 3

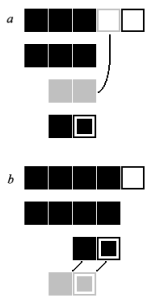

fig. 4

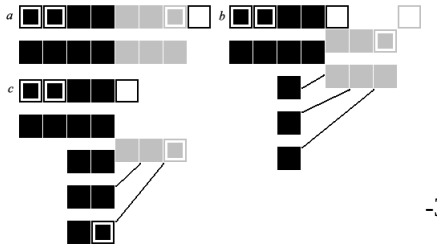
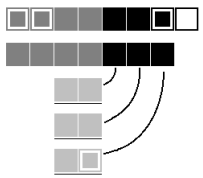

fig. 5

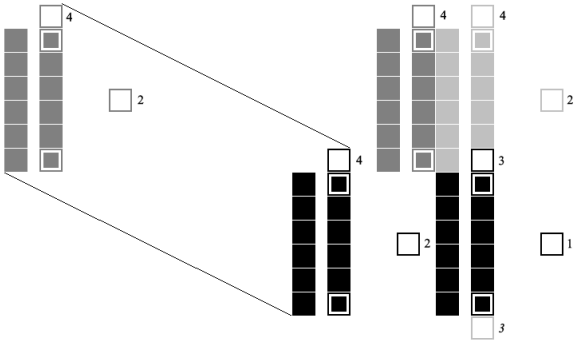
POVELY.	PROVEDENÍ.
Pochod cestovním krokem.	
INSTRUKTOR:	
...peloton stojí na místě a předpokládáme, že je součástí kolony, pro pochod cestovním krokem instruktor *velí:*	
1. *Colonne en avant.* [*Kolon anava*^{n}.] (*Kolono vpřed*.)	
2. *Guides à gauche/à droite*..... [*Gíd agoš/adruat*.] (*Krajníci vlevo/vpravo*.)	*povel upozorňuje vojáky, že krajník jejich sekce je na levém/pravém křídle.*
3. *Pas de route*..... [*Pa d rut*.] (*Cestovním krokem*.)	*...je-li kolona již v pohybu pořadovým krokem, tento povel je prvním povelem pro změnu kroku (*šéfové sekcí *4. povel neopakují).*
4. MARCHE. [MARŠ.] (MARŠ.)	
Šéf pelotonu *rázně zopakuje 4. povel:*	
MARCHE. [MARŠ.] (MARŠ.)..... *...pokud se jedná o kolonu po sekcích, opakují povel* šéfové sekcí.	vojáci obou sekcí vykročí, vojáci 2. řadu zkrátí krok, aby vytvořili od 1. řadu odstup asi tří stop (*cca 1 m*) ; tempo cestovního kroku je podle okolností 85-90 kroků v minutě.
INSTRUKTOR:	
5. *L'arme* – A VOLONTÉ..... [*Larm* – AVOLO^{N}TE.] (*Zbraně volně*.)	vojáci nesou zbraň na levém či pravém rameni hlavní vzhůru, mohou mluvit, nesmí však opustit řad ani předejít krajníka.
...aby jednotka opět pochodovala pořadovým krokem, instruktor *velí:*	
1. *Serrez vos rangs.* [*Seré vo ra*^{n}.] (*Sevřít řady*.)	
2. MARCHE..... [MARŠ.] (MARŠ.)	vojáci dají *na rámě zbraň*, 1. řad se přizpůsobí kroku krajníka, 2. řad se svižně sevře na první a rovněž srovná krok.
*...je-li kolona pochodující cestovním zastavena (*šéf pelotonu *opakuje povel* HALTE*), 2. řad se sevře na první a vojáci dají* na rameno zbraň.	

...změna směru pochodu cestovním krokem se provádí bez povelů na pokyn *šéfa pelotonu*, ale podle stejných zásad jako změny směru pochodu pořadovým krokem. I při cestovním kroku lze převádět zástupy dozadu, ale kvůli omezenému prostoru je lépe před zúžením cesty velet sevření řadů a pořadový krok.

POVELY.	PROVEDENÍ.
Rozložit a zformovat peloton.	
INSTRUKTOR:	
...peloton pochoduje, pro rozklad na sekce instruktor *velí:*	
1. *Rompez le peloton*..... [*Rompé l peloto*^{n}.] (*Peloton rozložit.*)	*šéf pelotonu* přejde před střed 1. sekce a upozorní ji, že bude pokračovat přímo, *šéf 2. sekce* přejde před její střed a velí: *Marquez le pas.* [*Marké l pa.*] (*Pochodem na místě.*)
2. MARCHE..... [MARŠ.] (MARŠ.)	1. sekce pokračuje v přímém pochodu, *zastupující poddůstojník* přejde před 1. řadem na místo levého krajníka, 2. sekce pochoduje na místě.
...jakmile 2. řad 1. sekce mine 1. řad 2. sekce, šéf 2. sekce *velí:*	
1. *Oblique à droite.* [*Oblik adruat*.] (*Šikmo doprava*.)	
2. MARCHE..... [MARŠ.] (MARŠ.)	2. sekce pochoduje šikmo doprava za 1. sekci, jakmile bude její *krajník* takřka za *krajníkem* 1. sekce, *šéf 2. sekce* velí:
3. *En avant*..... [*Anava*^{n}.] (*Vpřed*.)	*4. povel vysloví* šéf sekce *jakmile je krajník 2. sekce přesně za krajníkem 1. sekce…*
4. MARCHE..... [MARŠ.] (MARŠ.)	2. sekce pochoduje přímo s plným rozchodem od 1. sekce (viz schéma XVIII.).

…pokud peloton pochoduje v rámci kolony s levým křídlem v čele, je manévr proveden stejným způsobem, ale na místě bude pochodovat 1. sekce, která se následně zařadí šikmým pochodem doleva za 2. sekci: *Oblique à gauche*. [*Oblik agoš*.] *Levý krajník* přejde na pravé křídlo 1. řadu 2. sekce.

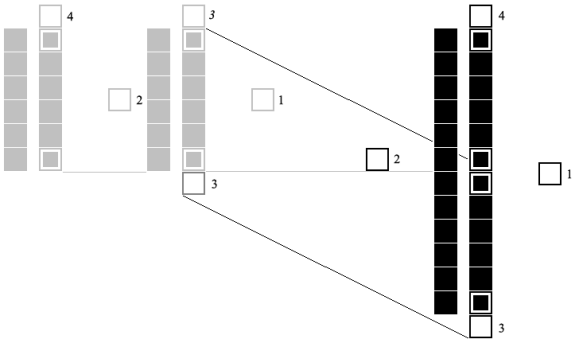
Schéma XVIII.

POVELY.	PROVEDENÍ.
INSTRUKTOR:	
...peloton pochoduje po sekcích, pro zformování pelotonu instruktor *velí:*	
1. *Formez le peloton*..... [*Formé l peloto*^{n}.] (*Peloton zformovat.*)	*šéf 2. sekce* ji upozorní, že bude pokračovat přímo, *šéf pelotonu* velí 1. sekci: *Oblique à droite.* [*Oblik adruat.*] (*Šikmo doprava.*)
2. MARCHE. [MARŠ.] (MARŠ.)	
šéfové sekcí *rázně zopakují 2. povel:*	
MARCHE. [MARŠ.] (MARŠ.).....	2. sekce pokračuje v přímém pochodu, *zastupující poddůstojník* přejde před 1. řadem na pravé křídlo 1. sekce, 1. sekce pochoduje šikmo doprava, jakmile odkryje 2. sekci, *šéf pelotonu* velí:
1. *En avant*..... [*Anava*^{n}.] (*Vpřed.*)	1. sekce pochoduje na místě, když se 2. sekce dostane na její úroveň, *šéf pelotonu* velí:
2. MARCHE..... [MARŠ.] (MARŠ.)	1. sekce se připojí ke 2. sekci, přizpůsobí se jejímu kroku, *šéf pelotonu* přejde na střed pelotonu, *šéf 2. sekce* na své místo šikovatele (viz schéma XIX.).

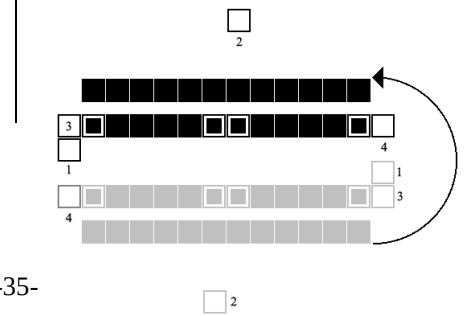
…pokud peloton pochoduje v rámci kolony s levým křídlem v čele, je manévr proveden stejným způsobem, ale šikmo doleva bude pochodovat (čelní) 2. sekce, 1. sekce se k ní připojí přímým pochodem: *Oblique à gauche*. [*Oblik agoš.*] *Levý krajník* přejde na levé křídlo 1. řadu.

Schéma XIX.

POVELY.	PROVEDENÍ.
	Protipochod.
INSTRUKTOR:	
...peloton stojí na místě a je součástí kolony s pravým křídlem v čele, pro provedení protipochodu instruktor *velí:*	
1. *Contre-marche.* [*Ko*^{n}*tr-marš.*] (*Protipochodem.*)	
2. *Peloton par le flanc droit.* [*Peloto*^{n} *par l fla*^{n} *drua.*] (*Pelotone pravým bokem,* neboli *« Pelotone vpravo ».*)	
3.*A DROITE..... [ADRUAT.] (DOPRAVA, *neboli* « V BOK ».)	Vojáci provedou *vpravo v bok, šéf pelotonu* se postaví vedle *zastupujícího poddůstojníka, levý krajník* provede *čelem vzad. ...bubeníci a sapéři se přizpůsobí manévru.*
4. *Par file à gauche.* [*Par fil agoš.*] (*Po zástupech doleva.*)	
5. MARCHE..... [MARŠ.] (MARŠ.)	peloton vypochoduje, provede obrat po zástupech doleva, *šéf pelotonu* vede čelní zástup na dva kroky za *levého krajníka*. Na jeho úrovní *šéf pelotonu* velí:
ŠÉF PELOTONU:	
1. *Peloton* – HALTE. [*Peloto*^{n} – ALT.] (*Pelotone* – STÁT.)	
2. FRONT. [FRO^{N}.] (ČELEM VPŘED.)	
3. *A droite* – ALIGNEMENT. [*Adruat* – ALIŇMA^{N}.] (*Napravo* – VYROVNAT.)	
4. FIXE..... [FIX.] (PŘÍMO HLEĎ.)	*zastupující poddůstojník* se postaví na pravé křídlo 1. řadu, *levý krajník* projde před 1. řadem na jeho levé křídlo.
...v koloně s levým křídlem v čele se protipochod provádí stejným způsobem, ale zrcadlově – na místě zůstává zast. poddůstojník.	

Schéma XX. – protipochod.

POVELY.	PROVEDENÍ.
Zformovat kolonu na pravé křídlo do linie. [viz Schéma XXI., *fig. 1*]	
INSTRUKTOR:	
...peloton stojí na místě a je součástí kolony s pravým křídlem v čele, pro zformování do linie na pravé křídlo se instruktor *postaví na místo, o něž chce opřít pravé křídlo pelotonu (nebo tam postaví směrníka) a velí:*	*...nová linie pelotonu musí být umístěna tak, aby obě sekce po zatočení udělaly ještě alespoň 4 kroky.*
1. *Sur la droite en bataille.* [*Sür la druat a^{n} bataj.*] (*Na pravé křídlo do linie.*)	
2. *Guides à droite.* [*Gíd adruat.*] (*Krajníci vpravo.*).....	*krajníci* sekcí přejdou na pravé křídlo 1. řadu.
...sekce pokračují v přímém pochodu, když je 1. sekce mírně před úrovní instruktora *(nebo jím umístěného* směrníka*),* šéf sekce *velí:*	
1. *Tournez à droite*. [*Turné adruat.*] (*Zatočit doprava.*)	
...a na úrovni instruktora*:*	
2. MARCHE..... [MARŠ.] (MARŠ.)	sekce provede zatočení doprava a 2 kroky od linie je svým *šéfem* zastavena a vyrovnána:
3. *Section* – HALTE. [*Seksio^{n}* – ALT.] (*Sekce* – STÁT.)	*...šéf sekce* přejde na pravé křídlo 1. řadu, *krajník* přejde na úroveň levého krajního zástupu a vyrovná se na *instruktora*/*směrníka*, čelem k němu. *Šéf sekce* velí vyrovnání.
4. *A droite* – ALIGNEMENT. [*Adruat* – ALIŇMA^{N}.] (*Napravo* – VYROVNAT.)	
5. FIXE. [FIX.] (PŘÍMO HLEĎ.)	
...2. sekce pochoduje přímo, jakmile mine levé křídlo 1. sekce, provede stejný manévr jako 1. sekce.	*...po vyrovnání přejde* šéf 2. sekce *na své místo v bitevní sestavě pelotonu.*
...jakmile je peloton v linii a vyrovnaný, instruktor *velí:*	
Guides – A VOS PLACES..... [*Gíd* – AVOPLAS.] (*Krajníci* – NA SVÁ MÍSTA.)	kdo není, postaví se na své místo v bitevní sestavě.

POVELY.	PROVEDENÍ.
Zformovat kolonu na levé křídlo do linie. [viz Schéma XXI., *fig. 2*]	
INSTRUKTOR:	
...peloton stojí na místě a je součástí kolony s levým křídlem v čele, pro zformování do linie na levé křídlo se instruktor *postaví na místo, o něž chce opřít levé křídlo pelotonu (nebo tam postaví směrníka) a velí:*	*...nová linie pelotonu musí být umístěna tak, aby obě sekce po zatočení udělaly ještě alespoň 4 kroky.*
1. *Sur la gauche en bataille.* [*Sür la goš a^{n} bataj.*] (*Na levé křídlo do linie.*)	
2. *Guides à gauche.* [*Gíd agoš.*] (*Krajníci vlevo.*).....	*krajníci* sekcí přejdou na levé křídlo 1. řadu.
...sekce pokračují v přímém pochodu, když je 2. sekce mírně před úrovní instruktora *(nebo jím umístěného* směrníka*),* šéf sekce *velí:*	
1. *Tournez à gauche*. [*Turné agoš.*] (*Zatočit doleva.*)	
...a na úrovni instruktora*:*	
2. MARCHE..... [MARŠ.] (MARŠ.)	sekce provede zatočení doleva a 2 kroky od linie je svým *šéfem* zastavena a vyrovnána:
3. *Section* – HALTE. [*Seksio^{n}* – ALT.] (*Sekce* – STÁT.)	*...šéf sekce* přejde na levé křídlo 1. řadu 2. sekce, *krajník* přejde na úroveň pravého krajního zástupu a vyrovná se na *instruktora*/*směrníka*, čelem k němu. *Šéf sekce* velí vyrovnání.
4. *A gauche* – ALIGNEMENT. [*Agoš* – ALIŇMA^{N}.] (*Nalevo* – VYROVNAT.)	
5. FIXE. [FIX.] (PŘÍMO HLEĎ.)	
...1. sekce pochoduje přímo, jakmile mine pravé křídlo 2. sekce, provede stejný manévr jako 2. sekce.	...šéf 2. sekce *přejde na své místo v bitevní sestavě pelotonu ;* šéf pelotonu *přejde na levé křídlo pelotonu, velí vyrovnání a přejde na své místo v bitevní sestavě.*
...jakmile je peloton v linii a vyrovnaný, instruktor *velí:*	
Guides – A VOS PLACES..... [*Gíd* – AVOPLAS.] (*Krajníci* – NA SVÁ MÍSTA.)	kdo není, postaví se na své místo v bitevní sestavě.

Schéma XXI.

fig. 1

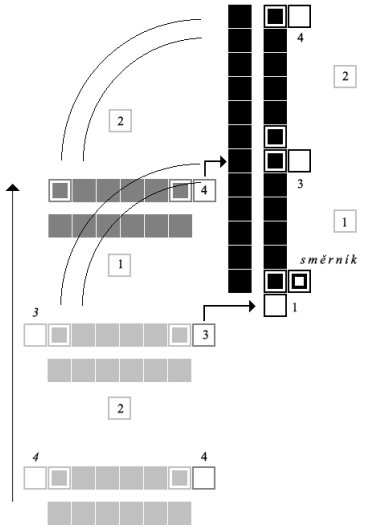
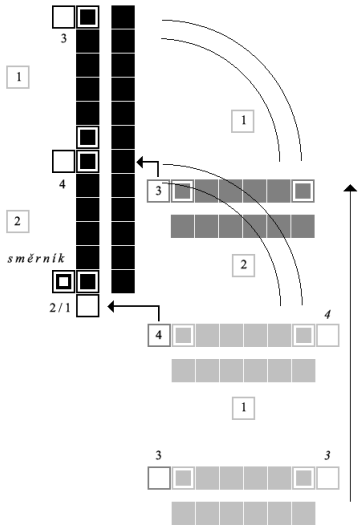

fig. 2

– KONEC ŠKOLY PELOTONU. –

Povel podle předpisu z 1. srpna 1791.	Zkrácený povel podle *Manuel militaire ou nouvelle tactique française*, Paříž 1793, nebo *Nouveau manuel militaire ou démonstration simple des temps de l'exercice dédié aux Sans-Culottes*, Paříž An 2. (podle Jana de Coster, viz http://home2.pi.be/jiemte/comparaison_manuels.htm)
• *Garde à vous* – PELOTON.....	*Garde* – VOUS. [*Garde* – VÚ.]
• *Portez* – VOS ARMES.....	*Portez* – ARMES. [*Porté* – AR<u>M</u>.]
• *L'arme* – AU BRAS.....	*L'arme* – BRAS. [*Lar<u>m</u>* – BRA.]
• *Présentez* – VOS ARMES.....	*Présentez* – ARMES. [*Preza^{n}té* – AR<u>M</u>.]
• *Reposez vous sur* – VOS ARMES.....	*Reposez* – ARMES. [*R$_{e}$pozé* – AR<u>M</u>.]
• *Redressez* – VOS ARMES.....	*Redressez* – ARMES. [*R$_{e}$dresé* – AR<u>M</u>.]
• *Baïonette* – AU CANON.....	*Baïonette* – NON. [*Bajone<u>t</u>* – NO^{N}.]
• *Remettez* – LA BAÏONETTE.....	*Remettez* – NETTE. [*R$_{e}$meté* – NE<u>T</u>.]
• CROISEZ LA BAÏONETTE.....	CROISEZ NETTE. [KRUAZÉ NE<u>T</u>.]
• *Chargez* – VOS ARMES.....	*Chargez* – ARMES. [*Šaržé* – AR<u>M</u>.]
• *Ouvrez* – LE BASSINET.....	*Ouvrez* – NET. [*Uvré* – NE.]
• *Prenez* – LA CARTOUCHE.....	*Prenez* – TOUCHE. [*Pr$_{e}$né* – TU<u>Š</u>.]
• *Déchirez* – LA CARTOUCHE.....	*Déchirez* – TOUCHE. [*Deširé* – TU<u>Š</u>.]
• *Fermez* – LE BASSINET.....	*Fermez* – NET. [*Fermé* – NE.]
• *L'arme* – A GAUCHE.....	*L'arme* – GAUCHE. [*Lar<u>m</u>* – GO<u>Š</u>.]
• *Cartouche* – DANS LE CANON.....	*Cartouche* – NON. [*Kartu<u>š</u>* – NO^{N}.]
• *Tirez* – LA BAGUETTE.....	*Tirez* – GUETTE. [*Tiré* – GE<u>T</u>.]
• *Remettez* – LA BAGUETTE.....	*Remettez* – GUETTE. [*R$_{e}$meté* – GE<u>T</u>.]
• *Inspection* – DES ARMES.....	*Inspection* – ARMES. [*E^{n}spectio^{n}* – AR<u>M</u>.]
• *Baguette* – DANS LE CANON.....	*Baguette* – NON. [*Bage<u>t</u>* – NO^{N}.]
• *Vos armes* – A TERRE.....	*Armes* – TERRE. [*Ar<u>m</u>* – TÉ<u>R</u>.]
• *Relevez* – VOS ARMES.....	*Relevez* – ARMES. [*R$_{e}$l$_{e}$vé* – AR<u>M</u>.]
• *...par le flanc droit* – A DROITE.....	*...par le flanc droit* – DROITE. [*...par l fla^{n} drua* – DRUA<u>T</u>]
• *...par le flanc gauche* – A GAUCHE.....	*...par le flanc gauche* – GAUCHE. [*...par l fla^{n} goš* – GO<u>Š</u>]
• DEMI-TOUR (*Demi-tour*) – A DROITE.....	DEMI-TOUR (*Demi-tour*) – DROITE. [D$_{E}$MI-TÚR (*D$_{e}$mi-túr*) – DRUA<u>T</u>.]

TABLEAUX

SYNOPTIQUES

DES

MANŒUVRES D'INFANTERIE
DE RECONSTITUTION,

ŠKOLA BATALIONU.

Formace batalionu v bitevní sestavě.

Batalionem (*bataillon*) budeme nazývat taktickou jednotku pěchoty složenou ze čtyř až osmi pelotonů (*pelotons*). Batalion se bude dělit na dva půlbataliony – pravý (*demi-bataillon de droite*) a levý (*demi-bataillon de gauche*). Pelotony jsou v rámci batalionu číslovány zprava doleva. Pelotony jsou v bitevní sestavě batalionu řazeny vedle sebe do linie v sestavě popsané ve škole pelotonu (viz str. 3). Výjimkou je levý krajník levého křídelního pelotonu, který stojí na levém křídle prvního řadu svého pelotonu, a postavení bubeníků a sapérů. Šíře batalionu o čtyřech pelotonech v bitevní sestavě je 53 zástupů (včetně zástupů šéfů pelotonu a levého krajníka 4. pelotonu), tj. cca 26,5 m.

Dva sousední pelotony v linii a v koloně po divizích tvoří tzv. divizi (*division*). Šéfem divize (*chef de division*) je šéf jejího pravého pelotonu.

Povelová technika stanovená předpisem z 1. srpna 1791 bude zjednodušena a upravena (plné původní znění povelu bude přesto vždy uvedeno). Pro správné fungování batalionu je třeba obsadit těchto pět funkcí schopnými důstojníky či poddůstojníky : šéfa batalionu (*chef de bataillon*), dvou adjutantů (*adjudants*), orlonoše (*porte-aigle*), tambor-mistra (*tambour-maître*)

a šéfa sapérů (*chef de sapeurs*). Pravým hlavním krajníkem batalionu (*guide général de droite*) bude zastupující poddůstojník pravého pelotonu, levým hlavním krajníkem (*guide général de gauche*) bude levý krajník levého pelotonu.

Šéf batalionu stojí v bitevní sestavě batalionu 8 kroků [5,2 m] za řadem šikovatelů na úrovni středu batalionu.

První adjutant stojí 5 kroků [3,3 m] za řadem šikovatelů a na úrovni středu pravého půlbatalionu.

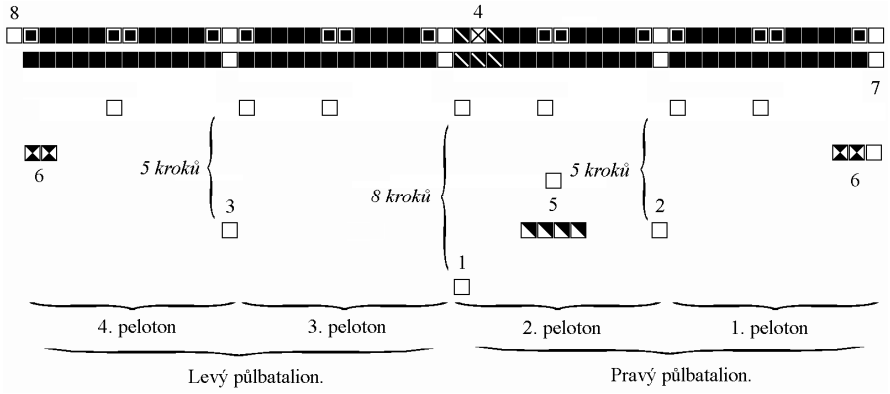
Druhý adjutant stojí 5 kroků [3,3 m] za řadem šikovatelů a na úrovni středu levého půlbatalionu.

Orlonoš stojí v prvním řadu levého pelotonu pravého půlbatalionu, jedno místo od levého pivota. Oba zástupy kolem orlonoše a voják ve druhém řadu za ním tvoří stráž orla (*garde de l'aigle*). Stráž orla je součástí 2. sekce tohoto pelotonu a přizpůsobuje se všem jeho manévrům, její specifické funkce budou popsány.

Bubeníci stojí v jednom nebo ve dvou řadech 5 kroků [3,3 m] za řadem šikovatelů za středem levého pelotonu pravého půlbatalionu. Tambor-mistr stojí dva kroky před nimi.

Sapéři stojí 4 kroky [2,6 m] za pravým a levým krajním zástupem, adjutanti je mohou využít jako směrníky.

Schéma I., *bitevní sestava batalionu (o čtyřech pelotonech).*

1… šéf batalionu
2… první adjutant (adjutant-major)
3… druhý adjutant (adjutant-poddůstojník)
4… orlonoš a stráž orla
5… tambor-mistr a bubeníci
6… šéf sapérů a sapéři
7… pravý hlavní krajník
8… levý hlavní krajník

ŠKOLA BATALIONU bude rozdělena na pět částí:

1. ČÁST… 1) Vyrovnávání (str. 47-48).
2) Palby (str. 48-52).

2. ČÁST… 3) Rozklad doprava a doleva (str. 53-55).
4) Rozklad vzad doprava a doleva (str. 55-57).
5) Svinutí batalionu do kolony (str. 57-61).

3. ČÁST… 6) Pochod kolony vpřed a zastavení kolony (str. 62).
7) Sevření a otevření kolony (str. 62-63).
8) Pochod kolony cestovním krokem (str. 63).
9) Změna směru pochodu kolony (str. 63).
10) Změna směru pochodu kolony rychlým manévrem (str. 64).
11) Změna směru pochodu sevřené kolony (str. 65-66).
12) Protipochod (str. 67-69).
13) Vytvoření kolony po divizích z kolony po pelotonech (str. 69-70).

4. ČÁST… 14) Určení směřování bitevní linie batalionu (str. 71).
15) Zformování otevřené kolony do linie doleva a doprava (str. 71-72).
16) Zformování otevřené kolony na pravé/levé křídlo do linie. (str. 73-74).
17) Rozvinutí otevřené kolony do linie na čelo (str. 75-76).
18) Rozvinutí otevřené kolony do linie vzad.
19) Zformování kolony do linie dvěma pohyby.
20) Zformování kolony s polovičním rozchodem do linie.
21) Rozvíjení sevřených kolon (str. 77-79).

5. ČÁST… 22) Pochod v linii vpřed (str. 79-80).
23) Ústupový pochod v linii.
24) Průchod kolem překážky při pochodu v linii.
25) Změna směru pochodu v linii.
26) Šikmý pochod batalionu v linii.
27) Zastavení batalionu pochodujícího v linii a vyrovnání.
28) Změna směřování čela batalionu v linii (81-83).
29) Boční pochod batalionu.
30) Zformování batalionu po zástupech do linie na pravé a na levé křídlo.
31) Průchod liniemi (str. 84-86).
32) Útočná kolona.
33) Karé (str. 87-88).
34) Shromáždění batalionu.

ŠKOLA BATALIONU: základní pojmy.

Taktické jednotky a podjednotky.

•BATALION (*bataillon*) [batajo^{n}] – základní taktická jednotka pěchoty. Skládá se z taktických podjednotek a podléhá šéfovi batalionu.

•DIVIZE (*division*) [divizio^{n}] – taktická podjednotka batalionu složená ze dvou pelotonů v linii. Podléhá šéfovi divize, kterým je šéf jejího pravého pelotonu. Zastupující poddůstojník pravého pelotonu je pravým krajníkem divize, levý krajník levého pelotonu je levým krajníkem divize. Divize jsou číslovány zprava doleva v linii a zpředu dozadu v koloně.

•PELOTON (*peloton*) [peloto^{n}] – základní taktická podjednotka batalionu složená ze dvou sekcí. Podléhá šéfovi pelotonu. Jedná se o termín pro rotu při manévrování, výraz rota (*compagnie*) [kompaní] je užíván jen v administrativě. Obecně se výraz *peloton* užívá jako „jednotka“, „oddíl“, nebo „četa“ („*peloton – halte*“ lze podle okolností přeložit jako „oddíle – stát“, *peloton d'honneur* – čestná jednotka, *peloton d'exécution* – popravčí četa).

•PODJEDNOTKA (*subdivision*) [sübdivizio^{n}] – termín zahrnující půlbataliony, divize, pelotony a sekce, tedy jednotky taktického členění batalionu, jejichž postavení a manévr určují formaci batalionu.

•PŮLBATALION (*demi-bataillon*) [d$_{e}$mi-batajo^{n}] – polovina linie batalionu, označují se jako pravý a levý a podléhají přímo šéfovi batalionu.

•SEKCE (*section*) [seksio^{n}] – taktická podjednotka batalionu, polovina pelotonu. Označuje se jako první (pravá), která podléhá šéfovi pelotonu, a druhá (levá) podléhající šéfovi 2. sekce.

Funkce důstojníků, poddůstojníků a vojáků při manévrování.

•KRAJNÍK (*guide*) [gíd] – seržant uzavírající křídlo podjednotky. Jeho hlavním úkolem je při manévrování určovat a pomáhat udržovat směřování pochodu podjednotky, vést pochodující křídlo podjednotky při konverzi a naznačit nový směr pochodu při zatočení. Podle okolností manévruje podjednotka na levého (*guide de gauche*) [gíd d goš], nebo na pravého krajníka (*guide de droite*) [gíd d druat].

•HLAVNÍ KRAJNÍK (*guide général*) [gíd ženeral] – vybraný poddůstojník, který vede křídlo batalionu manévrujícího v linii. Levý a pravý hlavní krajník (*guide général de gauche/de droite*) [gíd ženeral d goš/d druat].

•PIVOT (*pivot*) [pivo] – čep obratu, první muž stojící na levém, nebo pravém křídle čelního řadu podjednotky. Pivot je buď pevný (*pivot fixe*) [pivo fix] při obratech na místě (pochoduje na místě), nebo pohyblivý (*pivot mobil*) [pivo mobil] při obratech za pochodu (pochoduje krokem dlouhým podle okolností 6 palců [16,2 cm], nebo 1 stopa [32,5 cm]).

•SMĚRNÍK (*jalonneur*) [žalonör] – směrník vytyčuje nové směřování čela podjednotky, nebo batalionu při manévrování. Svým postavením, jež je mu určeno předpisem, nebo vůlí velitele vyznačuje místo, o něž se má opřít křídlo manévrující podjednotky či batalionu.

•ŠÉF BATALIONU (*chef de bataillon*) [šef d batajo^{n}] – vyšší důstojník s tímto hodnostním stupněm je u pěchoty velitelem válečného batalionu.

•ŠÉF DIVIZE (*chef de division*) [šef d divizio^{n}] – šéfem divize je šéf jejího pravého pelotonu.

•ŠÉF PELOTONU (*chef de peloton*) [šef d peloto^{n}] – šéfem pelotonu je kapitán, velitel roty.

•ŠÉF SEKCE (*chef de section*) [šef d seksio^{n}] – šéfem první (pravé) sekce pelotonu je šéf pelotonu, šéfem druhé (levé) sekce pelotonu je poručík.

•ZASTUPUJÍCÍ PODDŮSTOJNÍK (*sous-officier de remplacement*, zkráceně jen *remplacement*) [suzofisié d ramplasma^{n}] – první seržant, zastupuje šéfa pelotonu na jeho místě na pravém křídle prvního řadu pelotonu. Je pravým krajníkem pelotonu a krajníkem první sekce.

•ŠIKOVATEL (*serre-file*) [sér-fil] – důstojník, nebo poddůstojník, který má za úkol dohlížet na správné provádění povelů. Šikovatelé stojí podle okolností dva [1,3 m], nebo jeden [0,65 m] krok za třetím řadem. Mohou při manévru sloužit jako směrníci, krajníci a hlavní krajníci.

•ŠÉF ZÁSTUPU (*chef de file*) [šef d fil] – první muž zástupu.

Formace.

•ČELO (*front*) [fro^{n}] – směřování řadu.

•INVERZE (*inversion*) [e^{n}versio^{n}] – jiný výraz pro převrácené uspořádání.

•KARÉ (*carré*) [karé] – obranná formace, kde jsou podjednotky rozestaveny na pomyslném čtverci, nebo obdélníku čelem ven.

•KOLONA (*colonne*) [kolon] – pochodová, nebo bitevní formace, kde jsou podjednotky umístěny za sebou v příslušných rozchodech.

•KŘÍDLO (*aile*) [el] – levý a pravý okraj řadu, podjednotky, nebo batalionu. Levé křídlo (*aile gauche*) [el goš], pravé křídlo (*aile droite*) [el druat].

•LINIE (*ligne*) [liň] – bitevní sestava (*ordre de bataille*) [ordr d bataj], kde jsou podjednotky umístěny vedle sebe.

•OTEVŘENÁ KOLONA (*colonne ouverte*) [kolon uvert] – kolona s plným rozchodem, tj. taková, kde rozchod mezi podjednotkami kolony je roven šíři čela těchto podjednotek.

•OTEVŘENÉ ŘADY/ZÁSTUPY (*rangs/files ouverts*) [ra^{n}/fil uvér] – řad, nebo zástup, kde jsou muži od sebe vzdáleni 3 stopy [1 m] na místě, nebo 8 stop [2,6 m] na pochodu.

•PŘEVRÁCENÉ USPOŘÁDÁNÍ (*ordre inverse/renversé*) [ordr e^{n}vers/ra^{n}versé] – podjednotky řazené v linii zleva doprava, nebo kolona s levým křídlem v čele.

•PŘÍMÉ USPOŘÁDÁNÍ (*ordre direct*) [ordr direkt] – uspořádání podjednotek v linii zprava doleva, nebo v koloně s pravým křídlem v čele.

•ROZESTUP (*intervalle*) [e^{n}terval] – rozestup mezi bataliony v linii.

•ROZCHOD (*distance*) [dista^{n}s] – rozchod mezi podjednotkami kolony. Rozchod je buď plný (*distance entière*) [dista^{n}s a^{n}tiér] – roven šíři čela podjednotky, poloviční (*demi-distance*) [d$_{e}$mi-dista^{n}s] – roven polovině šíře čela podjednotky, nebo čtvrtinový (*quart de distance*) [kár d dista^{n}s] – roven čtvrtině šíře čela podjednotky. Tyto rozchody jsou měřeny od prvního řadu první podjednotky k prvnímu řadu druhé podjednotky, vzniknou např. při rozložení linie po podjednotkách. Rozchod sevřené kolony je 3 kroky [2 m] a je měřen mezi třetím řadem první podjednotky a prvním řadem druhé podjednotky.

•ŘAD (*rang*) [ra^{n}] – vojáci stojící vedle sebe v řadě. Francouzská pěchota formovala tři řady. Klesl-li počet zástupů pelotonu pod 12 (tj. 36 mužů), stavěl se dvojřad (velitel mohl také

postavit jednotky do dvojřadu, aby vzbudil zdání větší síly). Řad je stále označován jako řad i při bočním pochodu.

•SEVŘENÁ KOLONA (*colonne serrée*) [kolon seré] – kolona s rozchodem mezi podjednotkami 3 kroky [2 m], měřeno mezi třetím řadem první a prvním řadem druhé podjednotky. Šikovatelé stojí 1 krok [0,65 m] za třetím řadem.

•SEVŘENÉ ŘADY/ZÁSTUPY (*rangs/files serés*) [ra^{n}/fil seré] – sevřené zástupy jsou takové, kde vojáci stojí těsně vedle sebe (každý zabírá cca 0,5 m). Sevřené řady jsou od sebe vzdáleny jednu stopu [32,5 cm], měřeno od prsou muže zadního řadu k zádům, nebo tornistře muže předního řadu.

•ZÁSTUP (*file*) [fil] – tři, nebo dva vojáci stojící za sebou. Zástup je stále označován jako zástup i při bočním pochodu.

Manévrování.

•OBRAT (*conversion*) [ko^{n}versio^{n}] – obrat je pohyb řadu, kdy se pochodující křídlo otáčí kolem pivota (čepu), řad přitom nesmí ztratit svou vyrovnanost (může se ale prohnout) a vojáci musí zůstat v kontaktu lokty. Rozlišuje se obrat na místě (*conversion de pied ferme*) [konversio^{n} d pié ferm], tedy na pevném pivotovi a obrat za pochodu (*conversion en marchant*) [ko^{n}versio^{n} a^{n} marša^{n}] na pohyblivém pivotovi – na stranu opačnou od krajníka.

•POCHODOVAT BOKEM (*marcher par le flanc*) [maršé par l fla^{n}] – boční pochod je takový, kdy vojáci v řadu provedou vlevo, nebo vpravo v bok a na povel *marche* vykročí vpřed. Základním principem bočního pochodu je, že obrat (změnu směru pochodu) provádí všechny zástupy vždy ve stejném místě jako první zástup.

•POCHODOVAT VPŘED (*marcher en avant*) [maršé anava^{n}] – vpřed se pochoduje buď přímým, nebo šikmým krokem. Přímý krok (*pas direct*) [pa direkt] je buď běžný (*pas ordinaire*) [pa ordinér] (76 kroků v minutě), cestovní (*pas de route*) [pa d rut] (85 až 90 kroků v minutě) zrychlený (*pas accéléré*) [pa akseleré] (100 kroků v minutě), nebo útočný (*pas de charge*) [pa d šarž] (120 kroků v minutě). Délka kroku je 2 stopy [0,65 m]. Šikmý krok má tempo jako běžný krok, jednotka pochoduje v úhlu asi 63° bez stáčení čela.

•POCHODOVAT VZAD (*marcher en arrière*) [maršé anariér] – pochod vzad je pochod přímým krokem vzad, délka kroku je 1 stopa [32,5 cm].

•PROTIPOCHOD (*contre-marche*) [kontr-marš] – protipochod je pohyb podjednotek, který v rámci kolony obnovuje přímé uspořádání, nebo ji naopak uvádí do uspořádání převráceného. Protipochod se užívá proto, aby jednotka nemusela pochodovat vzad, nebo třetím (druhým) řadem – pohyby, které nejsou dlouhodobě vhodné.

•ROZLOŽIT (*rompre*) [rompr] – rozložit linii po podjednotkách znamená převést ji do otevřené kolony, podjednotky provedou obrat na místě. Za pochodu lze rozložit podjednotku na dvě části šikmým krokem.

•ROZVINOUT (*déployer*) [depluajé] – přejít z kolony, nebo z karé na čelo do linie.

•SVINOUT (*ployer*) [pluajé] – přejít z linie do kolony nebo do karé na určenou podjednotku.

•ZATOČIT (*tourner*) [turné] – změnit směr pochodu kolony na stranu krajníka. Jednotka se přizpůsobí novému směru pochodu krajníka tím, že se vojáci postupně zrychleným krokem ny krajníka dorovnají v novém směru.

Poznámka:

Škola batalionu je velice náročná na prostorovou představitost velitele batalionu, který musí neustále sledovat, kde má batalion v daný okamžik své pravé křídlo a kde má první řad. Velitel batalionu si musí před každou změnou formace uvědomit, jak bude batalion vypadat po jejím dokončení a jaké má další možnosti manévru. Pochod druhým řadem a nepřímé uspořádání jsou velice užitečné nástroje a pomáhají hladce řešit konkrétní situace při manévrování, nicméně měly by být užívány jen po omezenou dobu a při každé vhodné příležitosti je třeba batalion opět uvést do přímého uspořádání a čelem vpřed, jinak se zvyšuje riziko záměn a dochází k váhání, které má na fungování batalionu velice neblahý vliv, snižuje významně jeho akceschopnost a pružnost manévru. Pravé křídlo zůstává pravým křídlem i při nepřímém uspořádání, kdy je fyzicky vlevo, první řad je prvním řadem i když vojáci provedou čelem vzad.

Škola batalionu je náročná také na koordinaci velitele batalionu a velitelů podjednotek. Povely musí být vyslovovány velice zřetelně. Povely velitele batalionu jsou určeny velitelům podjednotek. Vojáci reagují až na zopakování povelu velitelem své podjednotky. Je přesně určeno, kdo, kdy a jak velí. Je třeba to přísně dodržovat, jinak opět dochází k váhání a synchronizace manévru je narušena. Pokud vojáci podjednotky nereagují správně na vyslovený povel, je třeba jej důrazně zopakovat a osobním příkladem podjednotku za pomoci krajníka rozhýbat.

Ve škole batalionu je mnohem důležitější připravenost důstojníků a poddůstojníků než fyzické cvičení vojáků. Teoreticky připravení důstojníci a poddůstojníci vojáky, kteří ovládají základy školy pelotonu, velice snadno přimějí ke správnému provádění manévrů ve škole batalionu.

Šikovatelé musí důsledně dohlížet na správné provádění všech úkonů a povelů. Musí aktivně opravovat ty, kdo dělají chyby, váhají nebo jinak narušují jednotnost a synchronizaci batalionu.

Bubeníky vede tambor-mistr. Není jim přímo veleno, tambor-mistr musí sledovat povely velitele batalionu a přizpůsobovat se manévru batalionu. Musí znát především místo bubeníků v sestavě, které je (pro batalion o čtyřech pelotonech) v linii za 2. pelotonem, v koloně po pelotonech či sekcích na pravém křídle 1. sekce 2. pelotonu, v útočné koloně za týlovou divizí, uvnitř karé, nebo v čele přehlídkové kolony.

V linii jsou sapéři stojí sapéři za pravým a levým krajním zástupem batalionu a adjutanti je mohou využít jako směrníky. V koloně se sapéři vyrovnají na úroveň šikovatelů (tj. postoupí o dva kroky vpřed).

NENÍ-LI UVEDENO JINAK, JSOU VOJÁCI PRO KAŽDÝ MANÉVR VE ŠKOLE BATALIONU V POZORU, MAJÍ NA RAMENO ZBRAŇ A BATALION O ČTYŘECH PELOTONECH JE V BITEVNÍ SESTAVĚ V PŘÍMÉM USPOŘÁDÁNÍ.

POVELY.	PROVEDENÍ.
Batalion je v linii a ve dvouřadu ; vyrovnávání. [viz Schéma II.]	
ŠÉF BATALIONU *velí*:	
1. *Aigle et guides généraux* – SUR LA LIGNE [*Egl e gíd ženeró* – SÜR LA LIŇ.] (*Orel a hlavní krajníci* – NA LINII.)	*orlonoš* a *hlavní krajníci* vystoupí několik kroků před čelo batalionu a obrátí se doprava k šéfovi batalionu, který je pokynem zbraně vyrovná v požadované linii.* (fig.1)
2. *Guides* – SUR LA LIGNE..... [*Gíd* – SÜR LA LIŇ.] (*Krajníci* – NA LINII.)	*pravý krajník* 2. pelotonu a *levý krajník* 3. pelotonu postoupí na linii, obrátí se k *orlonovšovi* a vyrovnají se mezi něho a svého *hlavního krajníka*, stojí na úrovni pravého/ levého zástupu svého pelotonu. *Šéfové pelotonů* pravého půlbatalionu přejdou na levé křídlo svého pelotonu.** *Adjutanti* dohlíží na vyrovnanost *krajníků*. (fig.2)
3. *Sur le centre* – ALIGNEMENT..... [*Sür l sa*^{n}*tr* – ALIŇMA^{N}.] (*Na střed* – VYROVNAT.)	pelotony vykročí vpřed běžným krokem, vojáci pravého půlbatalionu hledí vlevo, vojáci levého vpravo, a vyrovnají se těsně před novou linií vytyčenou *orlonošem* a *krajníky*. *Šéfové pelotonu* dohlédnou na vyrovnání svého pelotonu na nové linii (a velí FIXE).
4. *Aigle et guides* – A VOS PLACES..... [*Egl e gíd* – AVOPLAS.] (*Orel a krajníci* – NA SVÁ MÍSTA.)	Kdo není, postaví se na své místo v bitevní sestavě batalionu.

*) *orlonoš drží žerď kolmo vzhůru mezi očima, podobně hlavní krajníci zdvihnou zbraň kolmo vzhůru mezi oči (usnadní se tím šéfovi batalionu správné vyrovnání).*
**) *šéf 2. pelotonu se postaví před šéfa 3. pelotonu a z této provizorní pozice bude řídit vyrovnání svého pelotonu.*

Schéma II., *vyrovnání batalionu*.

1… šéf batalionu
2… první adjutant (adjutant-major)
3… druhý adjutant (adjutant-poddůstojník)
4… orlonoš
7… pravý hlavní krajník
8… levý hlavní krajník
A,B,C,D… šéfové 1.-4. pelotonu
b… pravý krajník 2. pelotonu
c… levý krajník 3. pelotonu

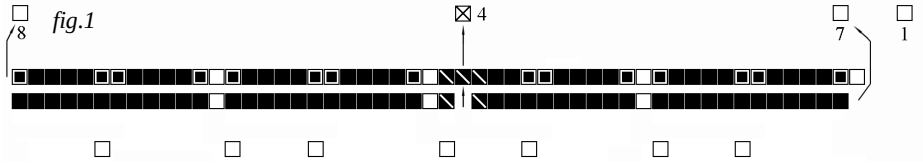
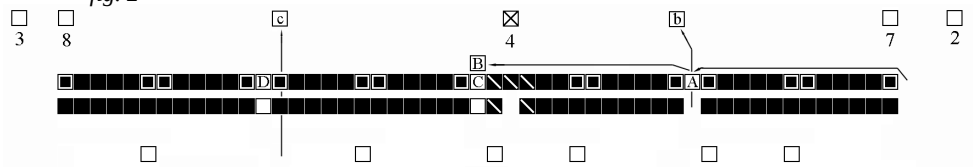

fig.1

fig. 2

Poznámka:

Vzhledem k relativně nízkým stavům pěchoty re-enactmentu pro vyrovnání jistě postačí vyrovnávání podle školy pelotonu s povelem šéfa batalionu:

1. *Sur le centre* – ALIGNEMENT..... [*Sür l sa^{n}tr* – ALIŇMA^{N}.] (*Na střed* – VYROVNAT.)	vojáci se vyrovnají na pozici *orlonoše*, pravý půlbatalion hledí vlevo, levý vpravo.
2. FIXE..... [FIX.] (PŘÍMO HLEĎ.)	vojáci hledí přímo.

Palby.

Palby cvičené a prováděné ve škole batalionu budou:

a) Palba dvou řadů – nejpoužívanější způsob palby francouzské pěchoty.
b) Palba pelotonů – pravidelně se střídající salvy sousedních pelotonů.
c) Palba půlbatalionů – pravidelně se střídající salvy půlbatalionů.
d) Palba batalionu – salva celého batalionu.
e) Palba řadu – následné salvy řadů batalionu, půlbatalionu, nebo pelotonu.
f) Palba vzad – obrat čelem vzad a palby dvou řadů či salvami.

Pozornost je třeba věnovat zejména:

- správnému rozestavení velících.
- změněné pozici stráže orla při palbě: na první upozorňovací povel šéfa bata- lionu, který oznamuje způsob palby, stráž orla ustoupí vzad tak, že první řad bude na úrovni druhého. Stráž orla by neměla střílet (je vhodné ji postavit z vojáků bez funkčních pušek), pokud vojáci střílet chtějí, vymění si pouze orlonoš místo s vojákem za sebou v zástupu.
- jakákoli palba pelotonů nemůže být v rámci batalionu nikdy šikmá.
- zejména šikovatelé musí dbát na správnost nabíjení, rozestavení řadů pro jednotlivé palby a postoj vojáka při míření. Nepřesnosti musí na místě opravovat.

POVELY.	PROVEDENÍ.
Palba dvou řadů.	
ŠÉF BATALIONU *velí*:	
1. *Feu de deux rangs*..... [*Fö d dö ra^{n}*.] (*Palba dvou řadů*.)	viz Škola pelotonu, str. 10. Bubeníci a sapéři se nehýbají. Stráž orla ustoupí na úroveň 2. řadu. Levý krajník 4. pelotonu se stáhne o jeden krok za úroveň 2. řadu.
2. *Bataillon.* [*Batajo^{n}*.] (*Batalione*.)	
3. ARMES..... [ARM.] (ZBRANĚ.)	viz Škola pelotonu, str. 11.
4. *Commencez le feu*..... [*Koma^{n}sé l fö*.] (*Palbu zahájit*.)	palbu zahájí pravé zástupy všech pelotonů současně, viz Škola pelotonu, str. 11. Voják vlevo střílí, až když jeho soused po pravé ruce nasype prach na pánvičku. *Toto opatření výrazně první valivou salvu pelotonů zpomaluje. Nabízejí se dvě alternativy:* šéf batalionu *nechá zástupy rozpočítat na čtyři, velí:*
0. *Comptez-vous* – QUATRE..... [*Comté-vů* – KATR.] (*Rozpočítat se* – NA ČTYŘI.)	v rámci pelotonů se vojáci prvního řadu nahlas zprava rozpočítají na čtyři. *Šéf batalionu* následně velí povely 1.-4., palbu zahájí současně všechny zástupy č. 1, zástupy č. 2 vypálí ve chvíli, kdy budou mít zástupy č. 1 prach na pánvičce. *Druhá alternativa je jednodušší – palba neprobíhá po pelotonech, ale po sekcích, čtvrtý povel* šéfa batalionu *zní:*
4b. *Par section, commencez le feu*..... [*Par seksio^{n}, koma^{n}sé l fö*.] (*Po sekcích, palbu zahájit*.)	palba je zahájena pravými zástupy každé sekce.
Ukončení palby viz Škola pelotonu, str. 11.	

Poznámka:

Šikovatelé dohlížejí při palbě dvou řadů zejména na srpváné pořadí palby při první salvě a dále na způsob nabíjení a správný postoj při míření. Ukončení palby může být některými vojáky v zápalu boje přeslechnuto, je úkolem šikovatelů případně zdůraznit, aby již vojáci nestříleli (a podle okolností nabili zbraně, nebo dali na rameno zbraň): „*Palbu ukončit!*" – « *Cessez le feu !* » [*Sesé l fö*.]

POVELY.	PROVEDENÍ.
Palba pelotonů.	
ŠÉF BATALIONU *velí*:	
1. *Feu de peloton*..... [*Fö d peloto*^{n}.] (*Palba pelotonů*.)	viz Škola pelotonu, str. 12. Stráž orla se stáhne na úroveň 2. řadu. Levý krajník 4. pelotonu se stáhne o jeden krok za úroveň 2. řadu.
2. *Commencez le feu*..... [*Koma*^{n}*sé l fö*.] (*Palbu zahájit*.)	palba je zahájena 1. pelotonem na povel svého šéfa pelotonu, jakmile 1. peloton vypálí, velí salvu šéf 3. pelotonu, po něm šéf 2. pelotonu, nakonec šéf 4. pelotonu. Pokud není palba ukončena, pálí nadále pelotony střídavě v rámci divizí (vypálí 1. peloton, nabije, vypálí 2. peloton, nabije, atd. Analogicky u druhé divize).
Povely šéfů pelotonu a zastavení palby viz Škola pelotonu, str. 12, s tím rozdílem, že 1. povel šéfa pelotonu zní:	
1. *Premier/Troisième/Deuxième/Quartième peloton.* [*Pr*$_{e}$*mijé/Truazjém/Dözjém/Katrijém peloto*^{n}.] (*První/Třetí/Druhý/Čtvrtý pelotone*.)	
PALBA PELOTONŮ V RÁMCI BATALIONU JE VŽDY PŘÍMÁ, NIKDY ŠIKMÁ!	
Palba půlbatalionů.	
ŠÉF BATALIONU *velí*:	
1. *Feu de demi-bataillon*..... [*Fö d d*$_{e}$*mi-batajo*^{n}.] (*Palba půlbatalionu*.)	šéfové pelotonu a zastupující poddůstojníci se rozmístí jako při palbě dvou řadů (viz Škola pelotonu, str. 10-11), Stráž orla se stáhne na úroveň 2. řadu. Levý krajník 4. pelotonu se stáhne o jeden krok za úroveň 2. řadu.
2. *Demi-bataillon de droite.* [*D*$_{e}$*mi-batajo*^{n} *d druat*.] (*Pravý půlbatalione*.)	
3. ARMES..... [ARM.] (ZBRANĚ.)	oba řady 1. a 2. pelotonu zaujmou předepsané postavení (viz Škola pelotonu, str. 13).
4. JOUE..... [ŽÚ.] (ZAMÍŘIT.)	vojáci zamíří (viz Škola pelotonu, str. 13).
5. FEU..... [FÖ.] (PAL.)	vojáci stisknou spoušť a zůstanou v pozici *zamířit*.
6a. CHARGEZ..... [ŠARŽÉ.] (NABÍT.)	vojáci nabijí své zbraně (*volné nabíjení*) a dají na *rameno zbraň*.
6b. *Portez* – ARMES..... [*Porté* – ARM.] (*Na rameno* – ZBRAŇ.)	vojáci dají bez nabíjení na *rameno zbraň*.

POVELY.	PROVEDENÍ.
Pro salvu levého půlbatalionu, šéf batalionu *velí*:	
2. *Demi-bataillon de gauche.* [*D*$_{e}$*mi-batajo*^{n} *d goš*.] (*Levý půlbatalione*.)	pálit budou 3. a 4. peloton.
Dále jsou povely stejné jako pro pravý půlbatalion.	

Palba půlbatalionů může být šikmá. Před 4. povel (JOUE) vloží šéf batalionu povel *Oblique à droite/à gauche* (viz Škola pelotonu, str. 13, schéma VII.).

Palba batalionu.

ŠÉF BATALIONU *velí*:	
1. *Feu de bataillon*..... [*Fö d batajo*^{n}.] (*Palba batalionu*.)	provedení i povely 3-6 jsou stejné jako u palby půlbatalionů. Pálí všechny pelotony současně.
2. *Bataillon.* [*Batajo*^{n}.] (*Batalione*.)	

Palba řadu.

Palba řadu je obrannou palbou vedenou po pelotonech, divizích, půlbatalionech či celým batalionem.

- Palbu řadu po pelotonech velí na povel *šéfa batalionu šéfové pelotonu* (viz Škola pelotonu, str. 15 – s tím rozdílem, že oslovují svůj peloton číslem, např. *Deuxième peloton*). Šéfové pelotonu velí střídavě salvu druhého a prvního řadu a vzájemně se nepřizpůsobují až do ukončení palby šéfem batalionu (viz Škola pelotonu, str. 11).

- Palbu řadu po divizích velí na povel *šéfa batalionu* (*Feu de rang par division*) *šéfové divizí* (tj. šéfové pravých pelotonů divizí). Palba probíhá stejným způsobem jako při palbě řadu po pelotonech.

- Palbu řadu po půlbatalionech velí na povel *šéfa batalionu* (*Feu de rang par demi-bataillon*) *šéfové pelotonu* pravých pelotonů obou půlbatalionů. Palba probíhá stejně jako při palbě řadu po pelotonech, oba velící šéfové pelotonu oslovují půlbataliony jako *Demi-bataillon de droite* a *Demi-bataillon de gauche.*

- Palbu řadu batalionu velí (na povel velitele formace) *šéf batalionu*, jeho povely znějí :

1. *Feu de rang par bataillon* – 2. *Bataillon* – 3. ARMES – 4. *Deuxième rang* - 5. JOUE – 6. FEU – 7. *Premier rang* – 8. JOUE – 9. FEU.

POVELY.	PROVEDENÍ.
Stejné mechanismy budou dodrženy pro druhý způsob palby řadu (viz Škola pelotonu, str. 16).	
Palba vzad.	
Pro palbu vzad velí *šéf batalionu* :	
1. *Feux en arrière.* [*Fö anarjér.*] (*Palby vzad.*)	
2. *Bataillon.* [*Batajon.*] (*Batalione.*)	
3. DEMI-TOUR..... [D_EMI-TÚR.] (PŮLOBRAT, *neboli* « ČELEM. »)	*šikovatelé* a *zastupující poddůstojníci* projdou zástupy *šéfů pelotonu* a postaví se dva kroky před 1. řad čelem k němu na úrovni své pozice za 2. řadem. *Adjutanti* projdou zástupy *šéfů pelotonu* před sebou a postaví se zrcadlově ke své základní pozici za batalionem. Bubeníci obejdou křídlo batalionu zprava. Orlonoš si vymění místo s vojákem v zástupu za sebou.
4. A DROITE..... [ADRUAT.] (DOPRAVA, *neboli* « VZAD. »)	vojáci dokončí půlobrat, *šéf pelotonu* postoupí do 2. (nyní 1.) řadu, *zastupující poddůstojník* se postaví do 1. (nyní 2.) řadu.
V tomto postavení lze provést jakoukoli palbu školy batalionu. Palba dvou řadů je zahájena zleva. Pro obrácení batalionu čelem vpřed *šéf batalionu* velí :	
1. *Face en tête.* [*Fas ^an tet.*] (*Čelem vpřed.*)	
2. *Bataillon.* [*Batajon.*] (*Batalione.*)	
3. DEMI-TOUR..... [D_EMI-TÚR.] (PŮLOBRAT, *neboli* « ČELEM. »)	} *provedeno zrcadlově k výše uvedenému.*
4. A DROITE..... [ADRUAT.] (DOPRAVA, *neboli* « VZAD. »)	

Poznámka :

Šikmá palba je provedena stejným způsobem jako ve škole pelotonu (viz Škola pelotonu, str. 13). Palba po pelotonech v rámci batalionu nemůže být nikdy šikmá.

POVELY.	PROVEDENÍ.
Rozklad doprava a doleva.	
Rozklad batalionu je nejjednodušším způsobem zformování otevřené kolony. Spočívá v současném obratu podjednotek namístě o 90° doprava či doleva. Při obratu doprava je zachováno přímé uspořádání, při obratu doleva dochází k inverzi. Batalion lze rozložit po pelotonech, po sekcích a po divizích.	
Pro rozklad batalionu po pelotonech doprava *šéf batalionu* velí :	
1. *Par peloton à droite*..... [*Par peloton adruat.*] (*Po pelotonech doprava.*)	*šéfové pelotonu* přejdou svižně na dva kroky před střed svých pelotonů a upozorní své vojáky, že obracet se bude levé křídlo. *Levý krajník* každého pelotonu přejde na levé křídlo svého pelotonu, aby řídil jeho pohyb.
2. MARCHE..... [MARŠ.] (MARŠ.)	*šéfové pelotonu* přejdou svižně na místo, o něž se má opřít pochodující křídlo a postaví se čelem k *pravému pivotovi*. Ten provede vpravo v bok. Peloton vedený *levým krajníkem* provede obrat namístě.
...jakmile levý krajník *dorazí na 2 kroky od kolmice na původní postavení*, šéf pelotonu *velí :*	
1. *Peloton* – HALTE..... [*Peloton* – ALT.] (*Pelotone* – STÁT.)	peloton zastaví, *zastupující poddůstojník* se postaví do 1. řadu.
2. *A gauche* – ALIGNEMENT..... [*Agoš* – ALIŇMA^N.] (*Nalevo* – VYROVNAT.)	peloton se vyrovná na levého krajníka.
3. FIXE. [FIX.] (PŘÍMO HLEĎ.).....	vojáci hledí přímo a *šéfové pelotonu* přejdou na dva kroky před střed svých pelotonů.

- Bubeníci se vyrovnají na pravém křídle 2. pelotonu. *Adjutanti* se postaví na dva kroky od levých krajníků 1. a 4. pelotonu. *Šéf batalionu* nemá pevně stanovené místo, ale zpravidla se postaví několik kroků nalevo od kolony na úrovni jejího středu.

- Pro rozklad po pelotonech doleva velí šéf batalionu *Par peloton à gauche* a celý manévr je proveden analogicky k rozkladu doprava. Pravým krajníkem pelotonu je zastupující poddůstojník, levý pivot provede vlevo v bok a po zastavení se peloton vyrovnává doprava.

- Rozklad batalionu po sekcích je proveden podle Školy pelotonu (str. 25-26), první dva povely velí šéf batalionu.

- Rozklad batalionu po divizích je proveden analogicky k rokladu po pelotonech. Povel šéfa batalionu zní *Par division à droite/gauche*, šéfem divize je šéf jejího pravého pelotonu, levým krajníkem je levý krajník levého pelotonu, pravým krajníkem je zastupující poddůstojník pravého pelotonu. Šéf a zastupující poddůstojník levého pelotonu a všichni šikovatelé s výjimkou levého krajníka divize zůstávají na svých místech v bitevní sestavě a přizpůsobují se manévru divize.

Schéma III., *rozklad po pelotonech doprava.*

Fig. 1

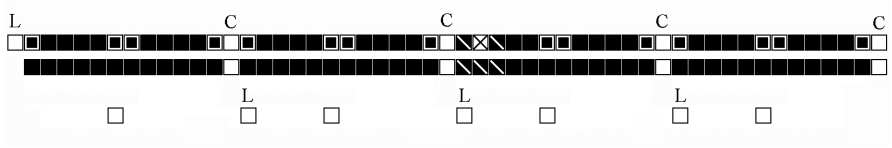
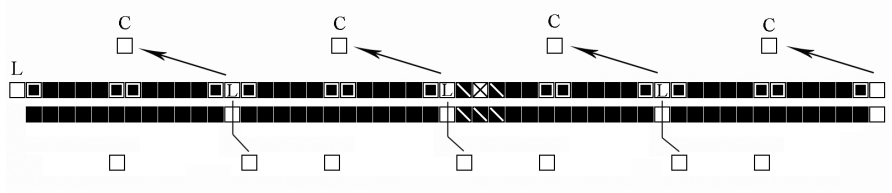
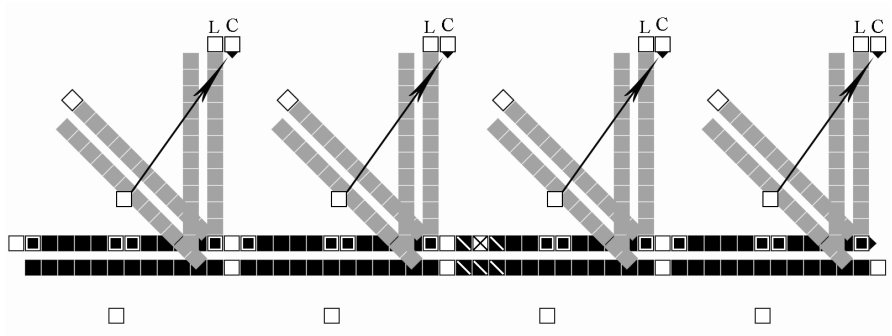

Fig. 2 « *Par peloton à droite* »

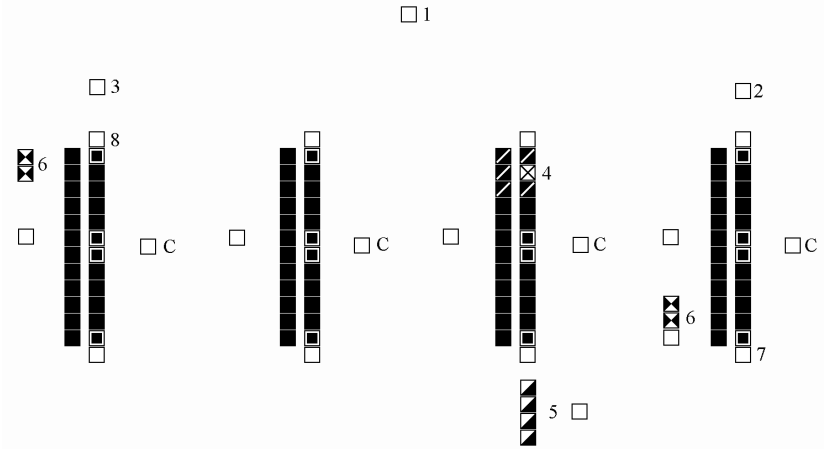
Šéf pelotonu přejde před střed svého pelotonu, levý krajník na levé křídlo prvního řadu pelotonu.

Fig. 3 « MARCHE »

Šéf pelotonu přejde na místo, o kde se má zastavit pochodující levé křídlo pelotonu a otočí se čelem k pravému pivotovi, ten současně provede vpravo v bok, současně vykročí levý krajník a peloton provede obrat na místě o 90°.

Fig. 4, otevřená kolona po pelotonech s pravým křídlem v čele

1… šéf batalionu
2… první adjutant (adjutant-major)
3… druhý adjutant (adjutant-poddůstojník)
4… orlonoš a stráž orla
5… tambor-mistr a bubeníci
6… šéf sapérů a sapéři
7… pravý hlavní krajník
8… levý hlavní krajník

POVELY.	PROVEDENÍ.

Rozklad vzad doprava a doleva.

Rozklad batalionu vzad je dalším způsobem zformování otevřené kolony. Podjednotky batalionu provedou vpravo či vlevo v bok a bočním pochodem s obratem o 90° napochodují do nového postavení, otevřená kolona je zformována za původní linií batalionu.

Pro rozklad batalionu po pelotonech vzad doprava *šéf batalionu* velí :

1. *Par peloton en arrière à droite*.....
   [*Par peloto*^{n} *anarjér adruat.*]
   (*Po pelotonech doprava.*)
2. *Bataillon par le flanc droit* – A DROITE.....
   [*Batajo*^{n} *par l fla*^{n} *drua* – ADRUAT.]
   (*Batalione vpravo* – V BOK.)

šéfové pelotonu přejdou svižně na dva kroky před střed svých pelotonů a upozorní své vojáky, že bude následovat vpravo v bok.
pelotony provedou vpravo v bok, *šéf pelotonu* přejde k pravému křídlu svého pelotonu, vytočí dva čelní zástupy směrem za původní linii batalionu a sám se postaví na úroveň levého krajního zástupu pravého sousedního pelotonu. *Zastupující poddůstojník* každého pelotonu se postaví před vojáka prvního řadu prvního zástupu a povede pochodující peloton.

POVELY.	PROVEDENÍ.
3. MARCHE..... [MARŠ.] (MARŠ.)	*zastupující poddůstojníci* vedou bokem pochodující peloton kolmo vzad na původní postavení. *Šéfové pelotonu* se nehýbají a dohlíží na pochod pelotonů.
...jakmile poslední zástup pelotonu provede obrat, šéf pelotonu *velí :*	
1. *Peloton* – HALTE..... [*Peloto*^{n} – ALT.] (*Pelotone* – STÁT.)	peloton zastaví.
2. FRONT..... [FRO^{N}.] (ČELEM VPŘED.)	vojáci se obrátí čelem vpřed. *Levý krajník* pelotonu na tento povel přejde na své místo na levém křídle prvního řadu.
3. *A gauche* – ALIGNEMENT..... [*Agoš* – ALIŇMA^{N}.] (*Nalevo* – VYROVNAT.)	peloton se vyrovná na levého krajníka.
4. FIXE. [FIX.] (PŘÍMO HLEĎ.).....	vojáci hledí přímo a *šéfové pelotonu* přejdou na dva kroky před střed svých pelotonů.

Rozklad vzad doleva je proveden analogicky na povel šéfa batalionu *Par peloton en arrière à gauche*. Pochodující peloton vede jeho *levý krajník, zastupující poddůstojníci* se přizpůsobí manévru pelotonu a na povel *šéfa pelotonu* FRONT se postaví na své místo pravého krajníka.

Schéma IV., *rozklad po pelotonech vzad doprava.*

Fig. 1

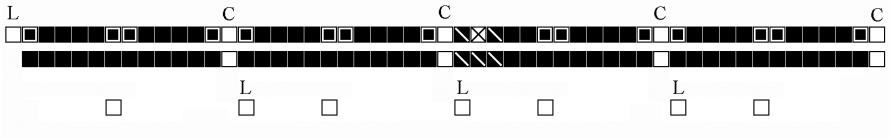
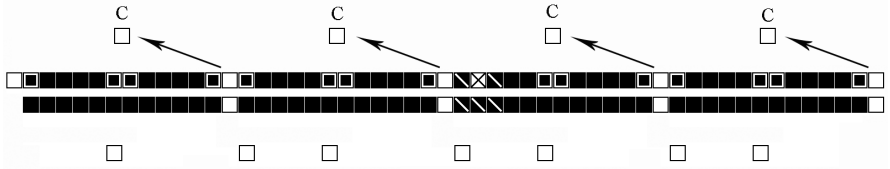
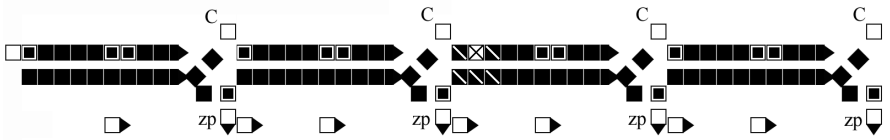

Fig. 2 « *Par peloton en arrière à droite* »

Šéf pelotonu přejde před střed svého pelotonu.

Fig. 3 « *Bataillon par le flanc droit* – A DROITE »

Vojáci provedou vpravo v bok, šéf pelotonu vytočí krajní zástupy směrem za batalion, zastupující poddůstojník povede bční pochod pelotonu směrem kolmo vzad na původní postavení.

Otevřená kolona po pelotonech viz schéma III, fig. 4, str. 55.

POVELY.	PROVEDENÍ.
	Svinutí batalionu do kolony.
Batalion lze do kolony zformovat svinutím na určitou podjednotku. Lze to provést pro svinutí batalionu do kolony po divizích a pelotonech, s pravým i levým křídlem v čele a s všemi rozchody. Využívá se bočního pochodu a obratu po zástupech.	
Jako příklad bude rozepsáno svinutí batalionu na druhý peloton do kolony po pelotonech s pravým křídlem v čele a s rozchodem sekce. Povelová technika pro ostatní případy bude vypsána níže.	
Pro svinutí batalionu na druhý peloton do kolony po pelotonech s pravým křídlem v čele a s rozchodem sekce *šéf batalionu* velí :	
1. *Colonne par peloton à distance de section*. [*Kolon par peloto*^{n} *a dista*^{n}*s d seksio*^{n}.] (*Kolona po pelotonech s rozchodem sekce*.)	
2. *Sur le deuxième peloton, la droite en tête* – EN COLONNE..... [*Sür l dözjem peloto*^{n}*, la druat a*^{n} *tet* – A^{N} KOLON.] (*Na druhý peloton, pravé křídlo v čele* – DO KOLONY.)	*šéfové pelotonu* přejdou svižně na dva kroky před střed svých pelotonů. Šéf 2. pelotonu upozorní své vojáky, že se nebudou hýbat. Šéf prvního pelotonu upozorní své vojáky, že bude následovat vlevo v bok, ostatní upozorní své vojáky, že bude následovat vpravo v bok.
3. *Bataillon par le flanc gauche et par le flanc droit, à gauche* – ET A DROITE	vojáci 1. pelotonu provedou vlevo v bok, vojáci 3. a 4. pelotonu vpravo v bok. Šéf 1. pelotonu nechá vytočit dva levé krajní

POVELY.	PROVEDENÍ.
	zástupy vpřed, šéfové 3. a 4. pelotonu nechají vytočit dva pravé krajní zástupy svých pelotonů vzad. 1. peloton povede jeho *levý krajník* a postaví se za tím účelem před vojáka prvního řadu levého krajního zástupu, 3. a 4. peloton povedou *zastupující poddůstojníci/praví krajníci* a postaví se za tím účelem před vojáka prvního řadu pravého krajního zástupu. *Šéfové pelotonu* se postaví vedle krajníků. Jakmile je vše připraveno, *šéf batalionu* velí :
4. MARCHE..... [MARŠ.] (MARŠ.)	na tento povel zavelí šéf 2. pelotonu *Guide à gauche* (krajník vlevo) a levý krajník druhého pelotonu se postaví na levé křídlo prvního řadu svého pelotonu. 1. peloton vykročí a je svým šéfem a levým krajníkem veden bočním pochodem přímo vpřed, ve vzdálenosti sekce od 2. pelotonu velí šéf pelotonu obrat po zástupech doleva (viz Škola pelotonu, str. 21). Jakmile je levý krajník 1. pelotonu dva kroky od úrovně levého krajníka 2. pelotonu, šéf 1. pelotonu pochod pelotonu zastaví.
Šéf 1. pelotonu velí :	
1. *Premier peloton* – HALTE..... [*Pr$_e$mijé peloto^n* – ALT.] (*První pelotone* – STÁT.)	vojáci zastaví.
2. FRONT..... [FRO^N.] (ČELEM VPŘED.)	vojáci se obrátí čelem vpřed, levý krajník 1. pelotonu se obrátí čelem k levému krajníkovi 2. pelotonu a přesně se na něj vyrovná.
3. *A gauche* – ALIGNEMENT..... [*Agoš* – ALIŇMA^N.] (*Nalevo* – VYROVNAT.)	1. peloton je vyrovnán na levého krajníka.
4. FIXE. [FIX.] (PŘÍMO HLEĎ.).....	vojáci hledí přímo, šéf pelotonu přejde na dva kroky před střed svého pelotonu. Levý krajník zůstává čelem vzad.
	Na povel MARCHE šéfa batalionu vykročí 3. a 4. peloton a jsou svými šéfy vedeni k bodu obratu po zástupech tak, aby výsledný rozchod mezi podjednotkami kolony byl

POVELY.	PROVEDENÍ.
	roven šíři sekce. Pelotony provedou obrat po zástupech doprava. Šéfové pelotonu zůstanou na bodu obratu a jakmile poslední zástup jejich pelotonu provede obrat, zastaví peloton stejným způsobem jako v případě 1. pelotonu. Na povel FRONT se leví krajníci 3. a 4. pelotonu postaví na levé křídlo prvních řadů svých pelotonů a vyrovnají se přesně s levým krajníkem 2. pelotonu, šéfové pelotonu poté velí vyrovnání doleva, přímo hleď a přejdou na dva kroky před střed svého pelotonu.
Jakmile jsou pelotony zastaveny a vyrovnány, šéf batalionu *velí :*	
1. *Guide demi-tour* – A DROITE..... [*Gíd d$_e$mi-tur* – ADRUAT.] (*Krajník čelem* – VZAD.)	levý krajník 1. pelotonu se obrátí čelem vzad.

Schéma V., *svinutí batalionu na druhý peloton do kolony po pelotonech s pravým křídlem v čele a rozchodem sekce.*

Fig. 1

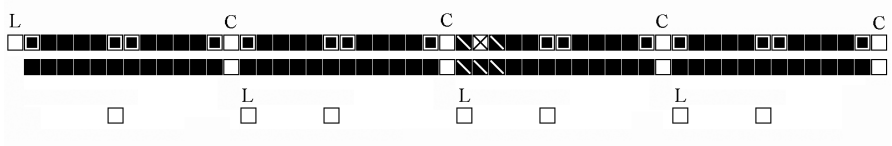
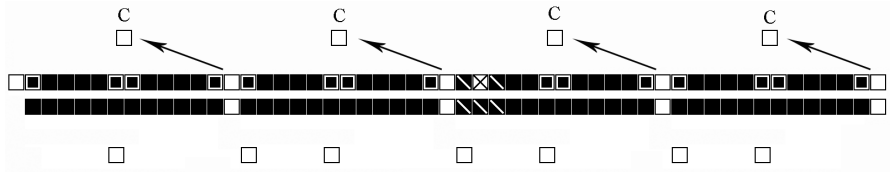
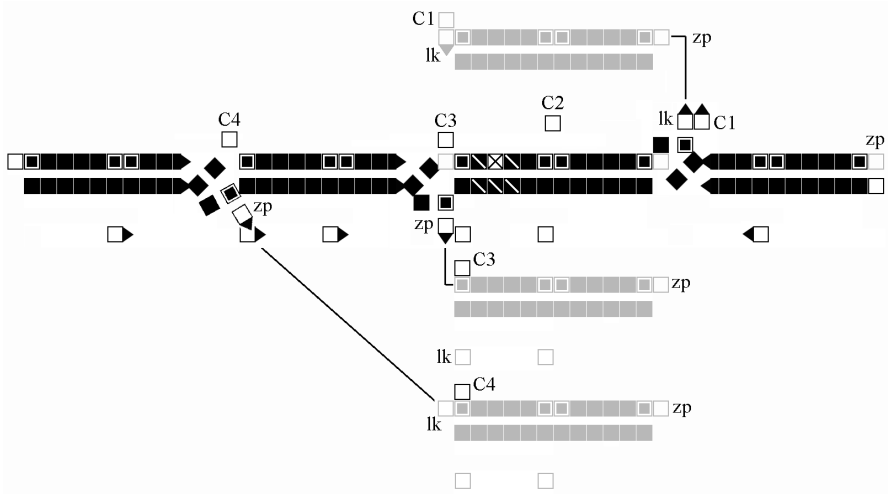

Fig. 2 « *Sur le deuxième peloton, la droite en tête* – EN COLONNE »

Šéf pelotonu přejde před střed svého pelotonu.

Fig. 3 « *Bataillon par le flanc gauche et par le flanc droit, à gauche –* ET A DROITE – MARCHE »

Peloton napravo od základního pelotonu provede vlevo v bok, pelotony nalevo vpravo v bok. Šéfové pelotonu vytočí čelní dva zástupy směrem pochodu, tj. k bodu obratu, jehož vzdálenost od předchozího/následujícího pelotonu určuje rozchod budoucí kolony. Peloton pochodující levým bokem (první) vede levý krajník a šéf pelotonu, pelotony pochodující pravým bokem vedou zastupující poddsůtojníci a šéfové pelotonu. Leví i praví krajníci (zastupující poddůstojníci) dbají toho, aby stáli v přesném zákrytu s krajníky základního pelotonu a ve správné vzdálenosti.

Povelová technika pro svinutí batalionu do kolony.

Kolony podle šíře podjednotek :

kolona po pelotonech : *colonne par peloton.* [*kolo<u>n</u> par peloto^{n}.*]
kolona po divizích : *colonne par division.* [*kolo<u>n</u> par divizio^{n}.*]

Kolony podle rozchodů :

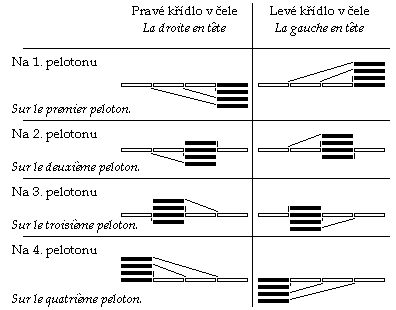
sevřená kolona (po pelotonech) : *colonne serrée (par peloton).* [*kolo<u>n</u> s$_{e}$ré (par peloto^{n}).*]*
… s rozchodem pelotonu : … *à distance de peloton.* [*... a dista^{n}s d peloto^{n}.*]
… s plným rozchodem : … *à distance entière.* [*... a dista^{n}s a^{n}tié<u>r</u>.*]

Svinutí na n-tou podjednotku :

peloton	divizi
na 1. : *sur le premier* [*sür l pr$_{e}$mijé*]	na 1. : *sur la première* [*sür la pr$_{e}$mijé<u>r</u>*]
na 2. : *sur le deuxième* [*sür l dözje<u>m</u>*]	na 2. : *sur la deuxième* [*sür la dözje<u>m</u>*]
na 3. : *sur le troisième* [*sür l truazje<u>m</u>*]	na 3. : *sur la troisième* [*sür la truazje<u>m</u>*]
na 4. : *sur le quatrième* [*sür l katrije<u>m</u>*]	na 4. : *sur la quatrième* [*sür la katrije<u>m</u>*]
na 5. : *sur le cinquième* [*sür l se^{n}kije<u>m</u>*]	na 5. : *sur la cinquième* [*sür la se^{n}kije<u>m</u>*]
na 6. : *sur le sixième* [*sür l sizije<u>m</u>*]	na 6. : *sur la sixième* [*sür la sizije<u>m</u>*]
na 7. : *sur le septième* [*sür l setije<u>m</u>*]	na 7. : *sur la septième* [*sür la setije<u>m</u>*]
na 8. : *sur le huitième* [*sür l uitije<u>m</u>*]	na 8. : *sur la huitième* [*sür la uitije<u>m</u>*]

…s pravým křídlem v čele : *la droite en tête* [*la druat$\underline{}$ a^{n} te<u>t</u>*]

…s levým křídlem v čele : *la gauche en tête* [*la go<u>š</u> a^{n} te<u>t</u>*]

** při svinutí do sevřené kolony postoupí šikovatelé na vzdálenost jednoho kroku od druhého řadu po vyrovnání podjednotky, šikovatelé základní podjednotky na povel* guide à gauche.

POVELY.	PROVEDENÍ.
Přímý pochod kolony vpřed a zastavení kolony.	
Pro pochod kolony vpřed *šéf batalionu* velí : 1. *Colonne en avant*. [*Kolon anava*^{n}.] (*Kolono vpřed*.)	
2. *Guides à gauche*..... [*Gíd agoš*.] (*Krajníci vlevo*.)	tento povel jen upozorňuje vojáky, že se mají řídit podle levých krajníků. V koloně s levým křídlem v čele zní : *Guides à droite*.
3. MARCHE..... [MARŠ.] (MARŠ.)	tento povel je svižně a současně zopakován šéfy podjednotek a vojáci vykročí levou nohou.

Úkolem prvního adjutanta je dohlížet na přesnost kroku a udržování směru levého krajníka první podjednotky. Druhý adjutant dohlíží na to, aby leví krajníci všech podjednotek pochodovali v přesném zákrytu.

Pro zastavení kolony *šéf batalionu* velí : 1. *Colonne*. [*Kolon*.] (*Kolono*.)	
2. HALTE..... [ALT.] (STÁT.)	šéfové podjednotek povel svižně a současně zopakují, vojáci zastaví.

Sevření a otevření kolony.

Sevření a otevření kolony, tj. změna rozchodu mezi podjednotkami, je provedena jednoduše přímým pochodem podjednotek – v případě sevření pochodují kromě první podjednotky, která zůstává na místě, všechny a jsou svými šéfy v požadované vzdálenosti zastaveny a vyrovnány, v případě otevření pochodují všechny kromě poslední.

Pro sevření kolony *šéf batalionu* velí : 1. *En masse/A distance de section/ A distance de peloton, serrez la colonne*. [*A*^{n} *mas/A dista*^{n}*s d seksio*^{n}*/ A dista*^{n}*s d peloto*^{n}*, s*$_{e}$*ré la kolon*.] (*Do masy/Na rozchod sekce/ Na rozchod pelotonu, sevřete kolonu*.)	*…při svírání do masy (na rozchod tří kroků) postoupí šikovatelé na jeden krok od druhého řadu po vyrovnání podjednotky, šikovatelé první podjednotky na povel* šéfa batalionu MARCHE.
2. MARCHE..... [MARŠ.] (MARŠ.)	šéfové všech podjednotek kromě první zopakují povel MARCHE a v požadované vzdálenosti od první podjednotky svou podjednotku zastaví a vyrovnají.

Pokud kolona nebyla před povelem k sevření zastavena, šéf první podjednotky svou podjednotku zastaví na povel MARCHE *šéfa batalionu*, ostatní pokračují v pochodu a zastaví v požadované vzdálenosti od první podjednotky.

POVELY.	PROVEDENÍ.
Pro otevření kolony *šéf batalionu* velí : 1. *Prenez les distances par la tête de la colonne*. [*Pr_né le dista*^{n}*s par la tet d la kolon*.] (*Zaujměte rozchody čelem kolony.*)	Dá rozkaz šéfovi prvního pelotonu, aby s ním vypochodoval; šéf tohoto pelotonu ihned velí: 1. *Peloton en avant*. (pelotone vpřed) 2. *Guide à gauche*. (krajník vlevo) 3. MARCHE (marš) – šéf druhého pelotonu uvidí, že již je takřka ve správném rozchodu, a zavelí peloton en avant, guide à gauche, a následně MARCHE ve chvíli, kdy bude ve správném rozchodu, což bude postupně provedeno od pelotonu k pelotonu až do týlu kolony

Pochod kolony cestovním krokem. - Viz Škola pelotonu, str. 32.

Změna směru pochodu kolony.

Změna směru pochodu (nesevřené) kolony je prováděna na stranu krajníka i na stranu opačnou podle zásad předepsaných školou pelotonu (viz Škola pelotonu, str. 27 a 28).

Šéf batalionu pro změnu směru pochodu kolony velí : *Tête de colonne à droite/à gauche*. [*Tet d kolon adruat/agoš*.] *Čelo kolony doprava/doleva.* … a postaví se na místo obratu, nebo tam umístí adjutanta či jiného směrníka. Šéf čelní podjednotky a krajník, který ji vede, musí zpozornět, *šéf batalionu* jim naznačí nový směr (gestem, zbraní, slovně – může je nasměrovat na orientační bod nebo na předem postaveného směrníka). Jakmile je první podjednotka dva kroky od úrovně *šéfa batalionu* či směrníka, velí její šéf změnu směru pochodu podle školy pelotonu. Ostatní podjednotky manévr kopírují a provádějí změnu směru na stejném místě – *šéf batalionu* nebo směrník neopustí bod obratu, dokud neprovede změnu směru poslední podjednotka. Na správné provádění změny směru dohlíží oba adjutanti.

Změna směru pochodu otevřené kolony rychlým manévrem.

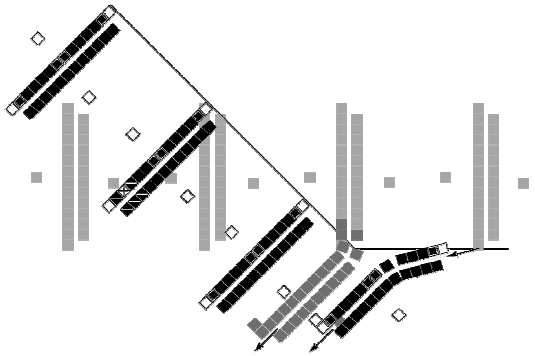
Tato změna směru pochodu kombinuje běžnou změnu směru pochodu na stranu krajníka či na stranu opačnou s výhodami bočního pochodu. Jejím účelem je dosáhnout rychlejšího stočení celé kolony do nového směru. *Šéf batalionu* pro provedení tohoto manévru nejprve nechá provést změnu směru pochodu prvním dvěma podjednotkám kolony podle zásad popsaných výše. Následně velí :

1. *Prompte manœuvre par le flanc droite/ gauche.* [*Pro*^{m}*t manövr par l fla*^{n} *drua/goš*.] (*Rychlý manévr pravým/levým bokem.*)	*… pravým bokem je velena změna směru kolony doleva, levým bokem doprava.*

POVELY.	PROVEDENÍ.
2. *Deux/Trois/Quatre/Cinq/Six/Sept derniers pelotons, pas accéléré* – MARCHE..... [*Dö/Trua/Katr/Senk/Sis/Set dernijé peloto^{n}, pa akseleré* – MARŠ.] (*Dva/Tři/Čtyři/Pět/Šest/Sedm posledních pelotonů* – MARŠ.)	…*nebo* dernières divisions [*dernijér divizio^{n}*] šéfové označených podjednotek zopakují povel MARCHE, podjednotky provedou vpravo/vlevo v bok a pochodují zrychleným krokem bočním pochodem. Šéf podjednotky přejde na své místo pro boční pochod a vede ji takřka směrem k čelu kolony, aby neztratil svůj rozchod. Na úrovni levého/pravého krajníka předchozí podjednotky velí obrat po zástupech, pochoduje rovnoběžně s předchozí podjednotkou a jakmile se s ní vyrovná, velí :
1. *Peloton par le flanc gauche/droit.* [*Peloto^{n} par l fla^{n} goš/drua.*] (*Pelotone levým/pravým bokem.*)	…*nebo* division [*divizio^{n}*]
2. MARCHE..... [MARŠ.] (MARŠ.)	podjednotka provede vlevo/vpravo v bok a pochoduje přímo tempem předchozí podjednotky (je-li ve správném rozchodu).
3. *Guide à gauche/à droite*..... [*Gíd agoš/adruat.*] (*Krajník vlevo/vpravo.*)	krajník přejde na levé (při přímém uspořádání kolony)/pravé (při inverzi) křídlo prvního řadu, není-li tam. Vojáci se nadále řídí podle něho.

Je-li *šéf batalionu* nucen kolonu v průběhu tohoto manévru zastavit, bokem pochodující podjednotky se nezastavují, napochodují do určeného postavení a vyčkají dalších povelů.

Schéma VI., *změna směru pochodu otevřené kolony rychlým manévrem.*

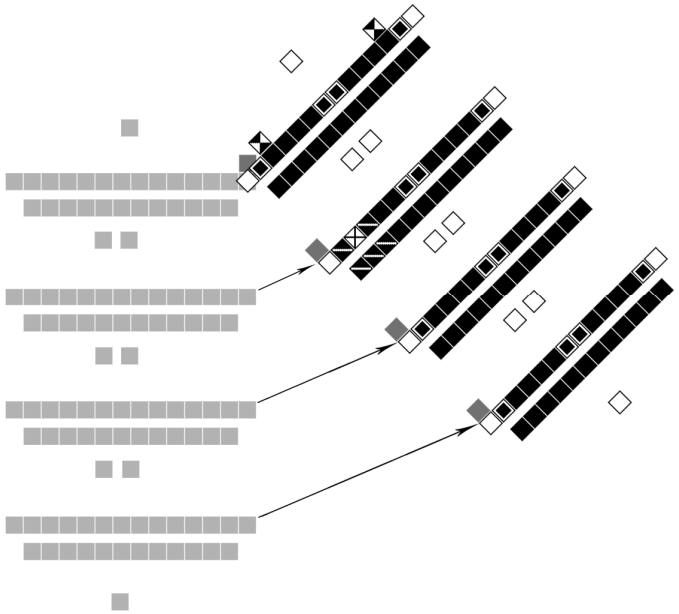
POVELY.	PROVEDENÍ.
Změna směru pochodu sevřené kolony.	
Změna směru pochodu sevřené kolony je provedena po zastavení kolony bočním pochodem podjednotek a obratem po zástupech. Tímto manévrem lze také měnit směřování čela jakékoli jiné kolony stojící na místě. *Šéf batalionu* kolonu zastaví a nechá adjutanta umístit dva směrníky, kteří čelní podjednotce vytyčí nové směřování.	
Pro změnu směru pochodu sevřené kolony doleva *šéf batalionu* velí : 1. *Changement de direction par le flanc droit*. [*Ša^{n}žma^{n} d direksio^{n} par l fla^{n} drua.*] (*Změna směru pravým bokem.*)	
2. *Bataillon* – A DROITE..... [*Batajo^{n}* – ADRUAT.] (*Batalione* – VPRAVO (V BOK).)	podjednotky provedou vpravo v bok. Boční pochod povede šéf podjednotky a pravý krajník.
3. MARCHE..... [MARŠ.] (MARŠ.)	šéf první podjednotky se nebude hýbat, nechá svou podjednotku vedenou krajníkem provést obrat po zástupech v požadovaném směru a jakmile obrat provede poslední zástup, zastaví podjednotku, velí :
1. *Peloton/Division* – HALTE [*Peloto^{n}/Divizio^{n}* – ALT.] (*Pelotone/Divize* – STÁT.)	
2. FRONT [FRO^{N}.] (ČELEM VPŘED.)	
3. *A gauche* – ALIGNEMENT [*Agoš* – ALIŇMA^{N}.] (*Nalevo* – VYROVNAT.)	
4. FIXE. [FIX.] (PŘÍMO HLEĎ.).....	po tomto povelu se oba směrníci vrátí na své místo a šéf podjednotky se postaví dva kroky před střed své podjednotky. šéfové ostatních podjednotek na povel *šéfa batalionu* MARCHE povedou své podjednotky bočním pochodem nejkratší cestou k budoucí pozici jejich levého krajníka. Zde se zastaví a nechají podjednotku vedenou pravým krajníkem provést obrat po zástupech, jakmile obrat provede poslední zástup, zastaví podjednotku povely uvedenými pro první podjednotku.

POVELY.	PROVEDENÍ.

Změna směru pochodu sevřené kolony doprava je velena obdobným způsobem, ale jednotky pochodují levým bokem. Šéfové podjednotek se nezastavují na úrovni pravých krajníků, ale vedou podjednotky až na úroveň levých krajníků, kde je zastaví.

1. *Changement de direction par le flanc gauche.*
   [*Ša^{n}žma^{n} d direksio^{n} par l fla^{n} goš.*]
   (*Změna směru levým bokem.*)
2. *Bataillon* – A GAUCHE.
   [*Batajo^{n}* – AGOŠ.]
   (*Batalione* – VLEVO $^{(V\ BOK)}$.)
3. MARCHE.
   [MARŠ.] (MARŠ.)

Schéma VII., *změna směru pochodu sevřené kolony.*

POVELY.	PROVEDENÍ.

Protipochod.

Protipochod slouží k převedení kolony z nepřímého do přímého uspořádání a naopak. V koloně s rozchodem minimálně sekce je protipochod podjednotek proveden podle Školy pelotonu (viz. str. 35), podle následujících povelů *šéfa batalionu* :

1. *Contre-marche.*
   [*Ko^{n}tr-marš.*] (*Protipochodem.*)
2. *Bataillon par le flanc droit.*
   [*Batajo^{n} par l fla^{n} drua.*]
   (*Batalione vpravo.*)
3. A DROITE.
   [ADRUAT.] (V BOK.)
4. *Par file à gauche.*
   [*Par fil agoš.*] (*Po zástupech doleva.*)
5. MARCHE.
   [MARŠ.] (MARŠ.)

V sevřené koloně není pro protipochod dostatek místa. Je proto třeba nejprve nechat sudé podjednotky vypochodovat bočním pochodem vně kolony a teprve poté nechat provést protipochod (schéma VIII, fig. 1). Alternativou je protipochod provedený doprava lichými a doleva sudými podjednotkami. Pro první možnost *šéf batalionu* velí :

1. *Contre-marche.*
   [*Ko^{n}tr-marš.*] (*Protipochodem.*)
2. *Bataillon par le flanc droit.*
   [*Batajo^{n} par l fla^{n} drua.*]
   (*Batalione vpravo.*)
3. A DROITE.
   [ADRUAT.] (V BOK.)
4. *Pelotons/Divisions pairs/paires en avant.*
   [*Peloto^{n}/Divizio^{n} pér anava^{n}.*]
   (*Sudé pelotony/divize vpřed.*)
5. MARCHE.....
   [MARŠ.] (MARŠ.)

sudé podjednotky vypochodují bočním pochodem vně kolonu vedeny svým šéfem a pravým krajníkem. Leví krajníci, kteří provedli čelem vzad se nehýbají. Jakmile sudé pelotony takřka odkryjí liché, *šéf batalionu* pokračuje :

4. *Pelotons/Division pair(e)s et impair(e)s, par file à gauche.*
   [*Peloto^{n}/Divizio^{n} pér e e^{m}pér par fil agoš.*]
   (*Sudé a liché pelotony/divize po zástupech doleva.*)

POVELY.	PROVEDENÍ.
5. MARCHE..... [MARŠ.] (MARŠ.)	všechny podjednotky provedou protipochod, sudé se opět zařadí do kolony.

V koloně s levým křídlem v čele je protipochod proveden obdobně, ale levým bokem.

Schéma VIII., *protipochod v sevřené koloně.*

Fig. 1

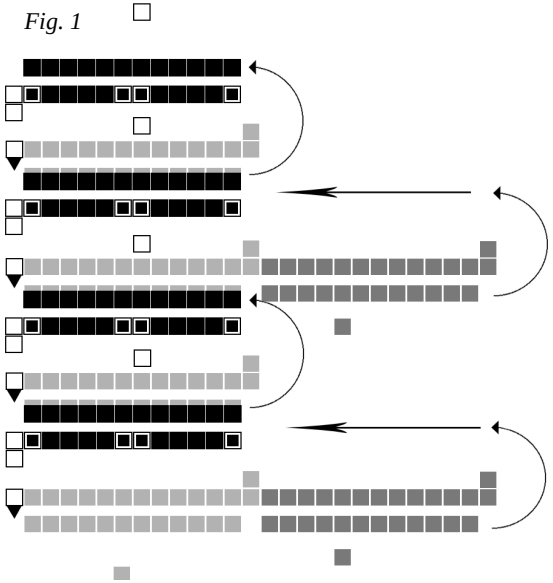
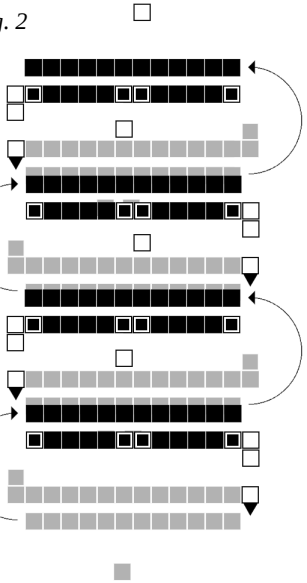

Fig. 2

Druhá varianta protipochodu (schéma VIII, fig. 2) v sevřené koloně je provedena podle těchto povelů *šéfa batalionu* :

1. *Contre-marche.*
   [*Kontr-marš.*] (*Protipochodem.*)
2. *Pelotons/Division impair(e)s par le flanc droit, pelotons/division pair(e)s par le flanc gauche.*
   [*Pelotón/Divizión emper par l flan drua, Pelotón/Divizión pér par l flan goš.*]
   (*Liché pelotony/divize vpravo, sudé pelotony/divize vlevo.*)

POVELY.	PROVEDENÍ.
3. *A droite et* – A GAUCHE..... [*Adruat e* – AGOŠ.] (V BOK.)	podjednotky provedou vpravo/vlevo v bok.
4. MARCHE..... [MARŠ.] (MARŠ.)	podjednotky provedou protipochod na určenou stranu, jsou zastaveny svými šéfy a vyrovnány.

V koloně s levým křídlem v čele je protipochod proveden obdobně, ale konečné vyrovnání podjednotek na povel jejich šéfů je provedeno doprava.

Vytvoření kolony po divizích z kolony po pelotonech.

Pro vytvoření kolony po divizích ze *sevřené* kolony po pelotonech *šéf batalionu* velí:	*…kolona s pravým křídlem v čele.*
1. *Formez les divisions.* [*Formé le divizión.*] (*Zformujte divize.*)	
2. *Pelotons pairs par le flanc gauche* – A GAUCHE..... [*Pelotón pér par l flan goš* – AGOŠ.] (*Sudé pelotony vlevo* – V BOK)	sudé pelotony provedou vlevo v bok, jejich šéfové se postaví vedle levých krajníků. Krajníci lichých pelotonů se postaví před čelo svých pelotonů, obrátí se doprava a vyrovnají se.
3. MARCHE..... [MARŠ.] (MARŠ.)	sudé pelotony vypochodují levým bokem z kolony, jejich šéfové zůstanou namístě a jakmile kolem nich projde poslední zástup, velí :
1. *Peloton* – HALTE [*Peloton* – ALT.] (*Pelotone* – STÁT.)	
2. FRONT..... [FRON.] (ČELEM VPŘED.)	levý krajník pelotonu se postaví před levý krajní zástup, obrátí se doprava a vyrovná se s krajníky sousedního lichého pelotonu. Šéf pelotonu se postaví vedle vojáka na levém křídle prvního řadu prvního pelotonu jejich divize a jakmile uvidí, že je jeho levý krajník vyrovnán s krajníky prvního pelotonu, velí :
3. *A droite* – ALIGNEMENT..... [*Adruat* – ALIŇMAN.] (*Napravo* – VYROVNAT.)	druhý peloton se vyrovná doprava na úroveň prvního pelotonu divize.
4. FIXE. [FIX.] (PŘÍMO HLEĎ.)	
Jakmile *šéf batalionu* vidí, že jsou všechny divize zformovány, velí :	
Guides – A VOS PLACES..... [*Gíd* – AVOPLAS.] (*Krajníci* – NA SVÁ MÍSTA.)	šéf 1. pelotonu se postaví na dva kroky před střed divize. Krajníci se postaví na svá místa.

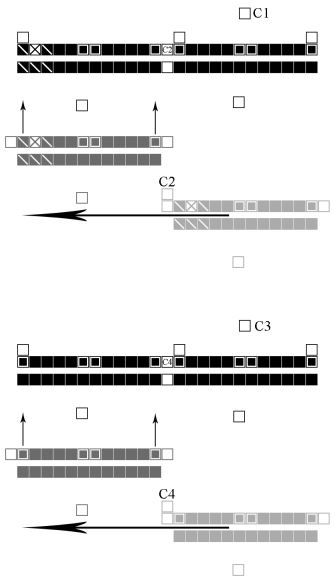
POVELY.	PROVEDENÍ.
Vytvoření kolony po divizích z otevřené, nebo polootevřené kolony po pelotonech probíhá obdobně, jediným rozdílem je, že sudé pelotony musí před finálním vyrovnáním překonat rozchod kolony přímým pochodem. Za tím účelem šéf pelotonu po povelu FRONT velí :	
3. *Peloton en avant.* [*Peloto^{n} anava^{n}.*] (*Pelotone vpřed.*)	
4. *Guide à droite.* [*Gíd adruat.*] (*Krajník vpravo.*)	
5. MARCHE..... [MARŠ.] (MARŠ.)	jakmile se peloton dostane na úroveň druhého řadu prvního pelotonu divize, je šéfem pelotonu zastaven (*Peloton* – HALTE). Šéf pelotonu velí vyrovnání doprava a vše proběhne jako v případě sevřené kolony.

V koloně s levým křídlem v čele probíhá manévr zrcadlově. Lichým pelotonům (*pelotons imprairs* [*peloto^{n} e^{m}pér*]) je veleno vpravo v bok a finální vyrovnání je provedeno doleva.

Případný nadpočetný peloton se přizpůsobí manévru a bočním pochodem se vyrovná za střed kolony po divizích. Šéf tohoto pelotonu se postaví dva kroky před jeho střed. Místo bubeníků je v manévrovací koloně po divizích na pravém křídle druhé divize.

Byla-li kolona po pelotonech otevřená, je výsledná kolona po divizích rovněž otevřená. Byla-li kolona po pelotonech s rozchodem sekce, má výsledná kolona po divizích rozchod pelotonu. Byla-li kolona po pelotonech sevřená, musí být rozchod výsledné kolony po divizích neprodleně upraven podle povelů ze str. 62 a 63, neboť rozchod výsledné kolony nebude odpovídat ani sevřené koloně ani koloně s rozchodem sekce.

Schéma IX., *zformování divizí z otevřené kolony po pelotonech.*

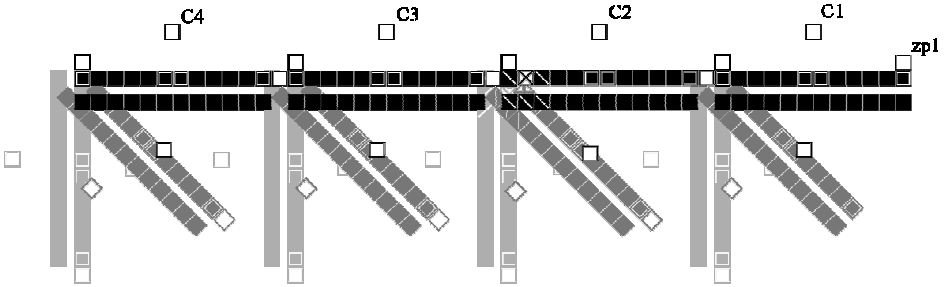
POVELY.	PROVEDENÍ.
Určení směřování bitevní linie batalionu.	
Určit směřování linie batalionu lze třemi způsoby : 1°. Umístěním dvou směrníků ve směru linie. 2°. Postavením se na místo, o něž se má opřít jedno z křídel linie a určením jiného bodu pro druhé křídlo. 3°. Výběrem dvou jakýchkoli bodů určujících směřování linie, tyto body mohou být i velmi vzdálené, a následným určením konkrétní linie mezi nimi ležícími body. - V prvním případě umístí *šéfem batalionu* pověřený *adjutant* podle jeho instrukcí dva směrníky ve směru nové linie a v dostatečné vzdálenosti od sebe (tj. v takové, aby pojala celou šíři batalionu). - Ve druhém případě postaví *adjutant* podle instrukcí *šéfa batalionu* po jednom směrníkovi na oba body, o něž se mají opřít křídla batalionu. Směrníci musí stát od sebe ve vzdálenosti o několik kroků menší než je šíře rozvinutého batalionu. - Ve třetím případě je linie batalionu určena pomocí dvou orientačních bodů (strom, zvonice, apod.). Směrníci se postaví vedle sebe v prodloužení linie určené pravým orientačním bodem a pravým směrníkem tak, aby levý orientační bod byl před touto linií. Levý směrník přejde na vhodnou vzdálenost od pravého a vyrovná se na něho a na pravý orientační bod. Oba směrníci pak provedou pohyb jako při konverzi směrem doprava, pravý směrník zastaví, jakmile levý směrník zakryje levý orientační bod, levý směrník se přizpůsobí a vyrovná se s pravým směrníkem a levým orientačním bodem. (*tento poněkud komplikovaný způsob má své opodstatnění zejména pro manévr větších formací složených z více batalionů*)	
Zformování otevřené kolony do linie doleva a doprava.	
Tento manévr je opakem rozkladu batalionu (viz. str. 53 a 54). Obratem o 90° se podjednotky kolony vyrovnají do linie, jež je kolmá k původnímu směru pochodu kolony. Manévr lze provést jen z otevřené kolony.	
Otevřená kolona po pelotonech s pravým křídlem v čele byla zastavena a *šéf batalionu* pro zformování do linie na levé křídlo velí :	
1. *A gauche en bataille*..... [*Agoš a^{n} bataj.*] (*Doleva do linie*.)	*pravý krajník* čelního pelotonu přejde na úroveň levých krajníků a budoucího postavení pravého zástupu svého pelotonu a postaví se k levým krajníkům čelem.
2. MARCHE..... [MARŠ.] (MARŠ.)	*šéfové pelotonu* zopakují povel a pelotony provedou obrat namístě jak je popsáno ve škole pelotonu (str. 29). Jakmile je pravé křídlo pelotonu 2 kroky od linie, *šéf pelotonu* velí :

POVELY.	PROVEDENÍ.
1. *Peloton* – HALTE..... [*Peloto^{n}* – ALT.] (*Pelotone* – STÁT.)	peloton zastaví, šéf pelotonu se postaví vedle prvního muže levého křídla prvního řadu sousedního pravého pelotonu a velí :
2. *A droite* – ALIGNEMENT..... [*Adruat* – ALIŇMA^{N}.] (*Napravo* – VYROVNAT.)	peloton se vyrovná doprava.
3. FIXE. [FIX.] (PŘÍMO HLEĎ.)	
Jakmile jsou všechny pelotony vyrovnány, *šéf batalionu* velí :	
Guides – A VOS PLACES..... [*Gíd* – AVOPLAS.] (*Krajníci* – NA SVÁ MÍSTA.)	krajníci se postaví na svá místa v bitevní sestavě, projdou zástupem nejbližšího *šéfa pelotonu*.

Pozn. Zastupující poddůstojníci (s výjimkou čelního pelotonu) povedou pochodující pravé křídlo pelotonu a po zastavení pelotonu ustoupí do druhého řadu.

Kolona s levým křídlem v čele se formuje do linie obratem podjednotek doprava na povel šéfa batalionu *A droite en bataille*. Manévr je proveden zrcadlově k výše popsanému, zastavené pelotony se vyrovnávají doleva, šéfové pelotonu přecházejí na své místo na povel *Guides* – A VOS PLACES.

Schéma X., *zformování otevřené kolony do linie doleva.*

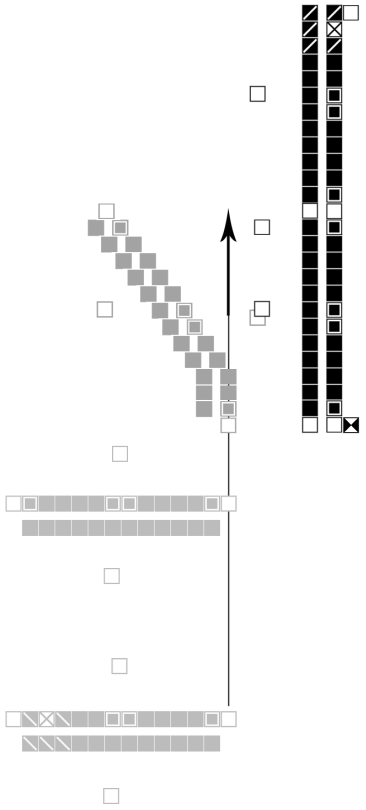

V praxi se může snadno stát, že bude třeba zformovat kolonu s pravým křídlem v čele do linie doprava a kolonu s levým křídlem v čele naopak doleva. Dojde přitom k inverzi. Mechanismy i povelová technika jsou obdobné. *Šéf batalionu* velí : *Par inversion, à droite/à gauche en bataille.* [*Par e^{n}versio^{n}, adruat/agoš a^{n} bataj.*] (*Inverzí, doprava/doleva do linie.*) Než zavelí MARCHE, upozorní batalion povelem *Bataillon, guides à droite/à gauche*, na změnu krajníků. Manévr je proveden podle stejných zásad a analogicky k přímému uspořádání, batalion je ale v linii v převráceném uspořádání.

POVELY.	PROVEDENÍ.
Zformování otevřené kolony do linie na pravé/levé křídlo..	
Rozvinutí otevřené kolony do linie na pravé/levé křídlo umožňuje zformovat linii bez inverze na opačnou stranu než v předchozím případě. Škola pelotonu tento manévr popisuje na str. 36-38. *Šéf batalionu* určí *adjutantovi* bod, o nějž se bude opírat pravé křídlo linie a směřování linie, adjutant umístí směrníky, kolona je stále v pohybu a *šéf batalionu* ve chvíli, kdy se čelní podjednotka blíží k budoucímu postavení pravého křídla, velí :	
1. *Sur la droite en bataille.* [*Sür la druat a^{n} bataj.*] (*Na pravé křídlo do linie.*)	
2. *Bataillon, guides à droite*.....	vojáci se nadále řídí dotykem pravého loktu. Jakmile je *pravý krajník* čelního pelotonu dva kroky od prvního směrníka, *šéf pelotonu* velí :
1. *Tournez à droite.* [*Turné agoš.*] (*Zatočit doleva.*)	*… a ve chvíli, kdy je pravý krajník přesně na úrovni směrníka, velí :*
2. MARCHE..... [MARŠ.] (MARŠ.)	peloton provede změnu směru pochodu na stranu krajníka a jakmile je dva kroky před bitevní linií, *šéf pelotonu* jej zastaví :
3. *Peloton* – HALTE..... [*Peloto^{n}* – ALT.] (*Pelotone* – STÁT.)	šéf pelotonu přejde na pravé křídlo pelotonu a velí vyrovnání doprava. Levý krajník pelotonu se vrátí na své místo šikovatele.
4. *A droite* – ALIGNEMENT. [*Adruat* – ALIŇMA^{N}.] (*Napravo* – VYROVNAT.)	
5. FIXE. [FIX.] (PŘÍMO HLEĎ.)	
Ostatní pelotony provedou stejný manévr podle stejných povelů svých šéfů, změna směru na stranu krajníka je velena ve chvíli, kdy je pravý krajník na úrovni levého křídla předchozího pelotonu.	*…leví krajníci ostatních pelotonů se po zastavení pelotonu postaví před levý krajní zástup na linii vytyčenou směrníky a vyrovnají se s nimi, obrátí se čelem doprava.*
Jakmile jsou všechny pelotony vyrovnány, *šéf batalionu* velí :	
Guides – A VOS PLACES..... [*Gíd* – AVOPLAS.] (*Krajníci* – NA SVÁ MÍSTA.)	krajníci se postaví na svá místa v bitevní sestavě, projdou zástupem nejbližšího *šéfa pelotonu*.

POVELY.	PROVEDENÍ.
Kolona s levým křídlem v čele provádí stejný manévr zrcadlově na povel *Sur la gauche en bataille*, pelotony jsou vedeny levými krajníky a vyrovnávají se na linii doleva.	

Schéma XI., *zformování otevřené kolony na pravé křídlo.*

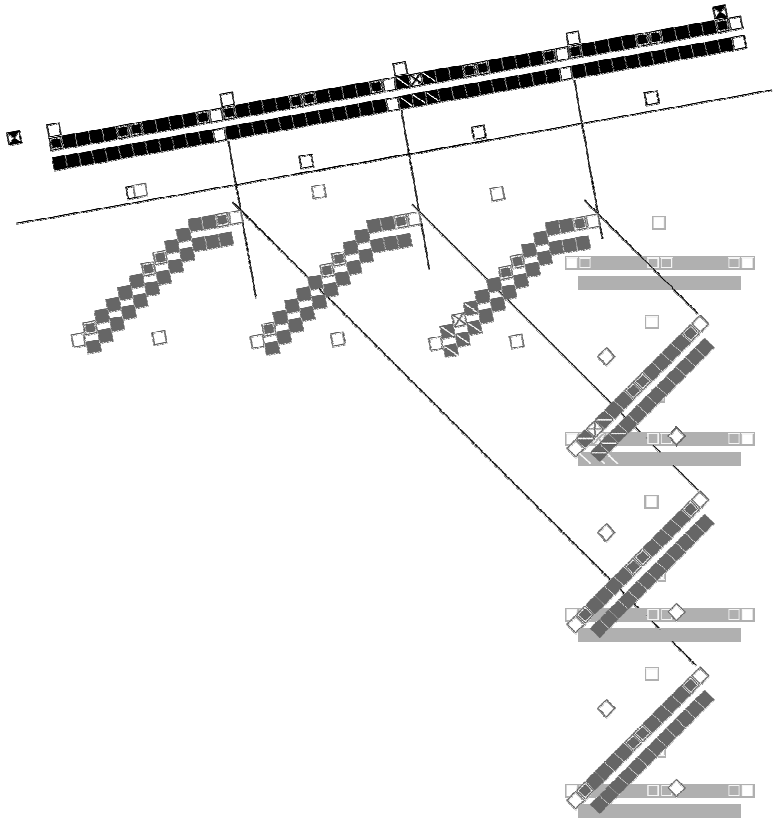

POVELY.	PROVEDENÍ.
Rozvinutí otevřené kolony do linie na čelo.	
Rozvinutí otevřené kolony do linie na čelo předchází umístění čelní podjednotky coby základu pro vyrovnání ostatních v požadovaném směru bitevní linie. Podjednotky poté provedou obrat o 45°, přímým pochodem se dostanou na úroveň svého postavení v linii, kde je provedena změna směru pochodu na stranu krajníka, zastavení a vyrovnání.	
Otevřená kolona po pelotonech s pravým křídlem v čele byla zastavena, čelní peloton napochodoval na novou linii vytyčenou směrníky. *Šéf batalionu* pro rozvinutí batalionu do linie na čelo velí :	*… levý krajník 1. pelotonu se postaví před levý krajní zástup a vyrovná se se směrníky.*
1. *En avant en bataille.* [*Anava^{n} a^{n} bataj.*] (*Vpřed do linie.*)	
2. *Bataillon, guides à droite*.....	vojáci se nadále řídí dotykem pravého loktu.
3. *Par peloton, demi-à-gauche.* [*Par peloto^{n}, d$_{e}$mi-agoš.*] (*Po pelotonech, napůl-doleva.*)	
4. MARCHE..... [MARŠ.] (MARŠ.)	pelotony prováději obrat namístě s pevným pivotem, šéfové pelotonu se k nim obrátí čelem a dohlížejí na manévr.
Jakmile *šéf batalionu* usoudí, že jsou pelotony dostatečně stočeny (podle směru budoucí linie batalionu), velí :	
En avant – MARCHE..... [*Anava^{n}* – MARŠ.] (*Vpřed* – MARŠ.)	praví krajníci vedou nadále pelotony přímo. Šéfové pelotonu dále dohlížejí na pochod pelotonu a jakmile jejich pravý krajník dojde na úroveň levého zástupu předchozího pelotonu na linii, velí :
1. *Tournez à droite.* [*Turné adruat.*] (*Zatočit doprava.*)	
2. MARCHE..... [MARŠ.] (MARŠ.)	peloton provede změnu směru pochodu na stranu krajníka a jakmile je dva kroky před bitevní linií, *šéf pelotonu* jej zastaví :
3. *Peloton* – HALTE..... [*Peloto^{n}* – ALT.] (*Pelotone* – STÁT.)	levý krajník pelotonu postoupí na bitevní linii a vyrovná se se směrníky a ostatními levými krajníky, šéf pelotonu přejde na pravé křídlo pelotonu a velí vyrovnání doprava.
4. *A droite* – ALIGNEMENT. [*Adruat* – ALIŇMA^{N}.] (*Napravo* – VYROVNAT.)	
5. FIXE. [FIX.] (PŘÍMO HLEĎ.)	

POVELY.	PROVEDENÍ.
Jakmile *šéf batalionu* vidí, že jsou pelotony vyrovnány, velí :	
Guides – A VOS PLACES..... [*Gíd* – AVOPLAS.] (*Krajníci* – NA SVÁ MÍSTA.)	krajníci se postaví na svá místa v bitevní sestavě, projdou zástupem nejbližšího *šéfa pelotonu*.

Kolona s levým křídlem v čele se rozvíjí podle stejných zásad, ale zrcadlově, tj. s obratem podjednotek o 45° doprava, podjednotky jsou vedeny levými krajníky a vyrovnávají se doleva. Šéfové pelotonu přecházejí na své místo na povel *Guides* – A VOS PLACES.

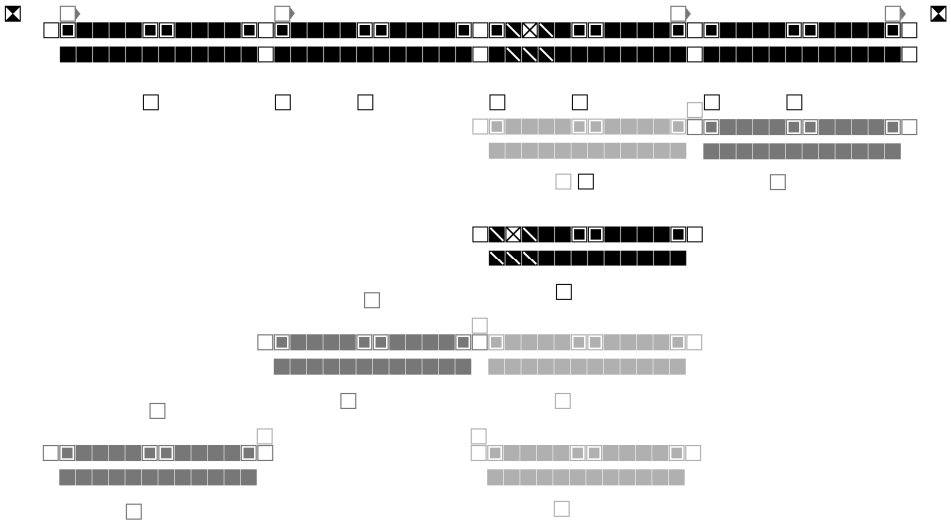
Schéma XII., *rozvinutí otevřené kolony do linie na čelo.*

POVELY.	PROVEDENÍ.
Rozvíjení sevřených kolon.	
Pro rozvinutí sevřené kolony je třeba užít bočního i přímého pochodu. Podjednotka se nejprve bočním pochodem dostane za svou budoucí pozici v linii, na níž následně napochoduje přímo a vyrovná se. Rozvinout sevřenou kolonu lze na libovolnou podjednotku.	
Sevřená kolona po pelotonech s pravým křídlem v čele byla zastavena, linii batalionu vytyčují dva směrníci, pro rozvinutí do linie na druhý peloton *šéf batalionu* velí :	
1. *Sur le deuxième peloton, déployez la colonne*..... [*Sür l dözijem peloto^{n}, depluajé la kolon.*] (*Na 2. peloton, kolonu rozvinout.*)	šéfové pelotonu upozorní své vojáky, že bude následovat vlevo v bok (3. a 4. peloton), vpravo v bok (1. peloton), nebo že se (2.) peloton nebude hýbat.
2. *Bataillon à droite et* – A GAUCHE..... [*Batajo^{n} adruat e* – AGOŠ.] (*Batalione vpravo a vlevo* – V BOK.)	podjednotky provedou určený obrat, šéfové pelotonu se postaví vedle krajníka.
3. MARCHE..... [MARŠ.] (MARŠ.)	určené podjednotky vykročí a jsou vedeny svým krajníkem. Šéf 1. pelotonu a šéf 3. pelotonu zůstanou na místě a jakmile se na jejich úroveň dostane poslední zástup, velí :
1. *Premier/troisième peloton* – HALTE..... [*Pr$_{e}$mijé/truazijem peloto^{n}* – ALT.] (*První/třetí pelotone* – STÁT.) ... *quatrième peloton* [*katrijem peloto^{n}.*]	vojáci zastaví. Zastaví také šéf 4. pelotonu, který rovněž nechá kolem sebe projít všechny zástupy svého pelotonu, poté peloton zastaví. Po zastavení svého pelotonu velí šéfové pelotonu :
2. FRONT..... [FRO^{N}.] (ČELEM VPŘED.)	pelotony se obrátí čelem vpřed, pravý krajník každého pelotonu se postaví na linii vytyčenou směrníky a obrátí se doleva. Jakmile je 2. peloton odkryt 1. pelotonem, šéf 2. pelotonu velí :
1. *Peloton en avant.* [*Peloto^{n} anava^{n}.*] (*Pelotone vpřed.*)	
2. *Guide à gauche.* [*Gíd agoš.*] (*Krajník vlevo.*)	
3. MARCHE..... [MARŠ.] (MARŠ.)	peloton napochoduje za linii vytyčenou směrníky, *šéf pelotonu* pokračuje :
4. *Peloton* – HALTE..... [*Peloto^{n}* – ALT.] (*Pelotone* – STÁT.)	peloton zastaví, *pravý krajník* pelotonu se postaví na linii, obrátí se doprava.

POVELY.	PROVEDENÍ.
Šéf pelotonu se postaví na linii nalevo od pelotonu a velí :	
5. *A gauche* – ALIGNEMENT..... [*Agoš* – ALIŇMA^{N}.] (*Nalevo* – VYROVNAT.)	druhý peloton se vyrovná nalevo na linii vytyčené oběma směrníky.
6. FIXE. [FIX.] (PŘÍMO HLEĎ.)	
Jakmile šéf 1. pelotonu uvidí, že 2. peloton je vyrovnán na nové linii, postaví se vedle prvního muže pravého křídla 2. pelotonu a velí :	
1. *A gauche* – ALIGNEMENT..... [*Agoš* – ALIŇMA^{N}.] (*Nalevo* – VYROVNAT.)	první peloton se vyrovná nalevo na linii vytyčené oběma směrníky a postavením 2. pelotonu.
2. FIXE. [FIX.] (PŘÍMO HLEĎ.)	
Šéfové 3. a 4. pelotonu po jejich obrácení čelem vpřed velí :	
1. *Peloton en avant.* [*Peloto^{n} anava^{n}.*] (*Pelotone vpřed.*)	
2. *Guide à droite.* [*Gíd adruat.*] (*Krajník vpravo.*)	
3. MARCHE..... [MARŠ.] (MARŠ.)	peloton napochoduje za linii vytyčenou směrníky, šéf pelotonu pokračuje :
4. *Peloton* – HALTE..... [*Peloto^{n}* – ALT.] (*Pelotone* – STÁT.)	peloton zastaví, levý krajník pelotonu se postaví na linii, obrátí se doprava.
Šéf pelotonu se postaví na levé křídlo sousedního pravého pelotonu a velí :	
5. *A droite* – ALIGNEMENT..... [*Adruat* – ALIŇMA^{N}.] (*Napravo* – VYROVNAT.)	peloton se vyrovná napravo na linii vytyčenou oběma směrnky a postavením 2. pelotonu.
6. FIXE. [FIX.] (PŘÍMO HLEĎ.)	
Jakmile *šéf batalionu* vidí, že jsou pelotony vyrovnány, velí :	
Guides – A VOS PLACES..... [*Gíd* – AVOPLAS.] (*Krajníci* – NA SVÁ MÍSTA.)	krajníci a šéfové pelotonu se postaví na svá místa v bitevní sestavě.

Schéma XIII., *rozvinutí sevřené kolony na druhý peloton.*

Pochod v linii vpřed.

Pochod batalionu v linii vpřed je veden hlavními krajníky a prvním řadem stráže orla. Při výcviku může *šéf batalionu* pro usnadnění přesnějšího pochodu umístit na osu batalionu směrníka, který pomůže orlonošovi udržovat směr pochodu.

Batalion je v bitevní sestavě, pro přímý pochod v linii se *šéf batalionu* postaví na své úrovni přesně za orlonoše a velí :	
1. *Bataillon en avant*..... [*Batajo^{n} anava^{n}.*] (*Batalione vpřed.*)	první řad stráže orla postoupí o 4 kroky vpřed, druhý řad jej nahradí v prvním řadu 2. pelotonu. Hlavní krajníci se postaví 4 kroky před pravý a levý zástup batalionu.
2. MARCHE..... [MARŠ.] (MARŠ.)	batalion vykročí běžným krokem levou nohou. Vojáci se řídí dotykem loktu směrem ke středu batalionu. Orlonoš a hlavní krajníci maximálně dbají na přesnost délky a tempa pochodu.

Pokud během pochodu některá z podjednotek neudrží správné tempo pochodu, upozorní ji šéf pelotonu povelem *Au pas* [*O pa.*] (*Do kroku.*), aby se přizpůsobila krajníkům a orlonošovi.

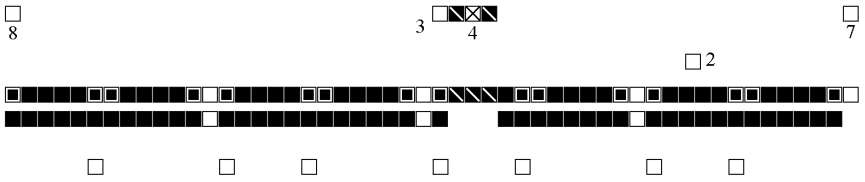
POVELY.	PROVEDENÍ.
Pro zastavení batalionu *šéf batalionu* velí : *Bataillon* – HALTE..... [*Batajo*^{n} – ALT.] (*Batalione* – STÁT.)	batalion zastaví. Orlonoš a hlavní krajníci zůstanou na svých místech, druhý řad stráže orla ustoupí do druhého řadu 2. pelotonu, poddůstojníci, kteří stojí po boku orlonoše se vrátí na své místo v prvním řadu, pokud jim není *šéfem batalionu* či *adjutantem* naznačeno, že bude přímý pochod pokračovat.

Šéf batalionu nyní může velet vyrovnání (viz str. 47-48), nebo další pochod vpřed, nebo velí *Aigle et guides* – A VOS PLACES. [*Égl e gíd* – AVOPLAS.] (*Orel a krajníci* – NA SVÁ MÍSTA.).

Pokud je třeba vyrovnat jen některé pelotony, *šéf batalionu* velí *Chefs de peloton, rectifiez l'alignement.* [*Šef de peloto*^{n}, *rektifijé laliňma*^{n}.] (*Šéfové pelotonu, opravte vyrovnání.*) Šéfové pelotonu, které nejsou vyrovnány, velí vyrovnání pelotonu podle školy pelotonu směrem na střed batalionu.

Úkolem adjutantů při přímém pochodu v linii je dohlížet na správný pochod pelotonů. První adjutant se postaví před druhou sekci prvního pelotonu a bude zvláště dohlížet na přesnost kroku šéfů 2. a 3. pelotonu, pokud bude některý z nich zaostávat, nebo předcházet linii, zavelí *Chefs de peloton, sur la ligne.* [*Šef de peloto*^{n}, *sür la liň.*] (*Šéfové pelotonu, na linii.*) Druhý adjutant se postaví na levé křídlo řadu orlonoše, během pochodu bude často přecházet na 15-20 kroků před orlonoše a bude ověřovat přesnost směru jeho pochodu a jeho vyrovnání s prostředním poddůstojníkem druhého řadu stráže orla a se *šéfem batalionu*.

Schéma XIV., *batalion při přímém pochodu v linii.*

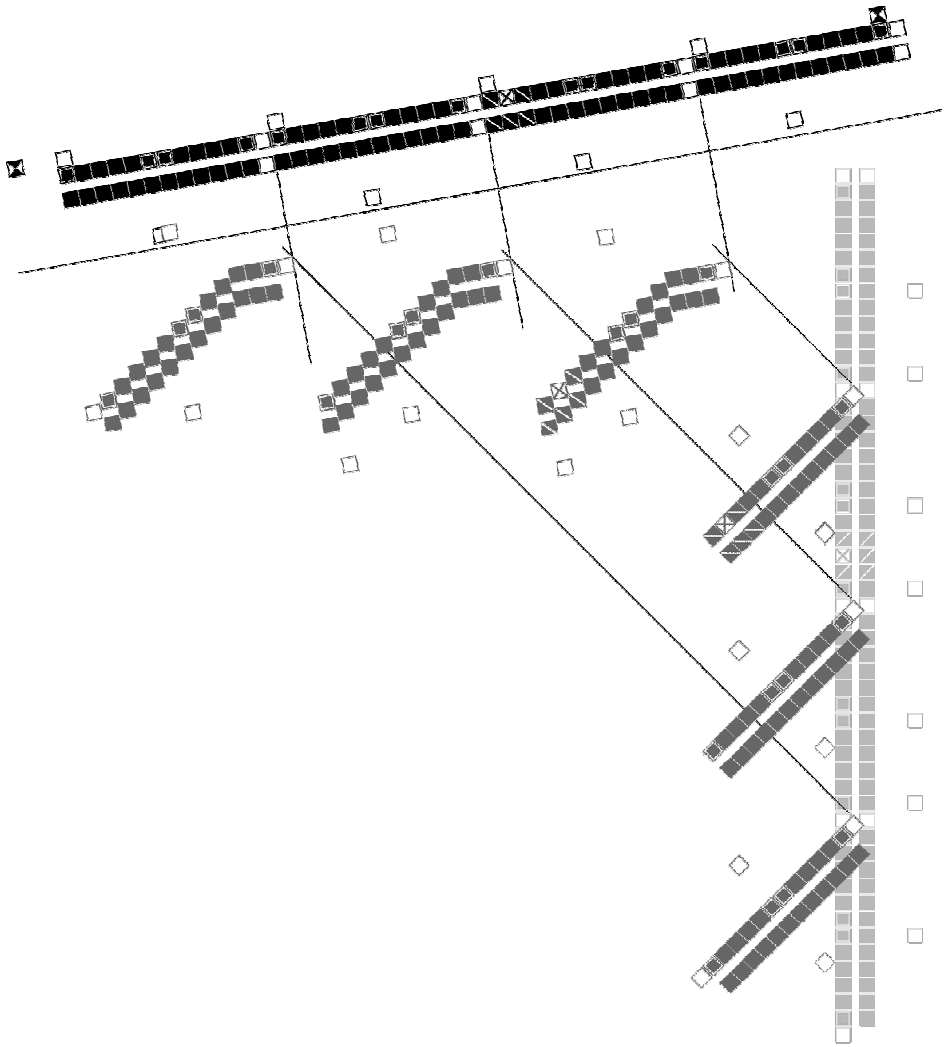
1… šéf batalionu
2… první adjutant (adjutant-major)
3… druhý adjutant (adjutant-poddůstojník)
4… orlonoš
7… pravý hlavní krajník
8… levý hlavní krajník

Pro ústupový pochod batalionu (pochod 2. řadem) *šéf batalionu* batalion obrátí čelem vzad, šikovatelé zůstanou na svých místech, orlonoš si vymění místo s vojákem před sebou. Na povel *en avant* zaujmou postavení jako při přímém pochodu.

POVELY.	PROVEDENÍ.
Změna směřování čela batalionu.	
Pro změnu směřování čela batalionu je třeba batalion v linii zastavit, vytyčit novou linii pomocí směrníků, umístit na novou linii první peloton a velet ostatním pelotonům vyrovnání se na první peloton. Tento manévr je velice podobný rozvíjení otevřené kolony do linie na čelo.	
Pro změnu směřování čela batalionu vpřed na první peloton *šéf batalionu* po splnění výše uvedených podmínek velí : 1. *Changement de front en avant sur le premier peloton.* [*Ša*^{n}*žma*^{n} *d fro*^{n} *anava*^{n} *sür l premijé peloto*^{n}.] (*Změna směřování čela vpřed na první peloton.*)	
2.*Par peloton, demi-à-droite*..... [*Par peloto*^{n}, *d*$_{e}$*mi-adruat.*] (*Po pelotonech, napůl-doprava*.)	šéfové pelotonu přejdou před střed svých pelotonů a upozorní je, že bude následovat obrat namístě doprava.
4. MARCHE..... [MARŠ.] (MARŠ.)	pelotony provedou obrat namístě na pevném pivotovi.
Jakmile *šéf batalionu* usoudí, že jsou pelotony dostatečně stočeny (podle směru budoucí linie batalionu), velí : 5. *En avant* – MARCHE. [*Anava*^{n} – MARŠ.] (*Vpřed* – MARŠ.)	
6. *Guides à droite*..... [*Gíd adruat.*] (*Krajníci vpravo.*)	vojáci se nadále řídí dotykem loktů na pravé straně. Šéfové pelotonu dále dohlížejí na pochod pelotonu a jakmile jejich pravý krajník dojde na úroveň levého zástupu předchozího pelotonu, šéf pelotonu velí změnu směru pochodu doprava, zastavení a vyrovnání na nové linii. Povely i jejich provedení jsou stejné jako v případě rozvíjení kolony do linie na čelo, viz. str. 75-76.

POVELY.	PROVEDENÍ.
Pro změnu směřování čela batalionu, kdy nová linie protíná linii původní, je třeba tento manévr provést tzv. vzad, tj. s obratem čelem vzad.	
Pro změnu směřování čela batalionu vzad na první peloton *šéf batalionu* po umístění směrníků a prvního pelotonu na linii velí :	
1. *Changement de front en arrière sur le premier peloton.* [*Ša^{n}žma^{n} d fro^{n} anarjér sür l premijé peloto^{n}.*] (*Změna směřování čela vzad na první peloton.*)	
2. *Bataillon, demi-tour* – A DROITE..... [*Batajo^{n}, d$_{e}$mi-tur* – ADRUAT.] (*Batalione, čelem* – VZAD.)	pelotony s výjimkou prvního provedou čelem vzad.
3. *Par peloton, demi-à-gauche*..... [*Par peloto^{n}, d$_{e}$mi-agoš.*] (*Po pelotonech, napůl-doleva*.)	šéfové pelotonu přejdou před střed svých pelotonů a upozorní je, že bude následovat obrat namístě doleva.
4. MARCHE..... [MARŠ.] (MARŠ.)	pelotony provedou obrat namístě na pevném pivotovi.
Jakmile *šéf batalionu* usoudí, že jsou pelotony dostatečně stočeny (podle směru budoucí linie batalionu), velí :	
5. *En avant* – MARCHE. [*Anava^{n}* – MARŠ.] (*Vpřed* – MARŠ.)	
6. *Guides à gauche*..... [*Gíd adruat.*] (*Krajníci vpravo*.)	vojáci se nadále řídí dotykem loktů na levé straně. Šéfové pelotonu dále dohlížejí na pochod pelotonu a jakmile jejich levý krajník dojde na úroveň pravého zástupu předchozího pelotonu, šéf pelotonu velí změnu směru pochodu doleva, peloton zastaví na úrovni šikovatelů prvního pelotonu, obrátí čelem vzad a velí vyrovnání doprava na novou linii.

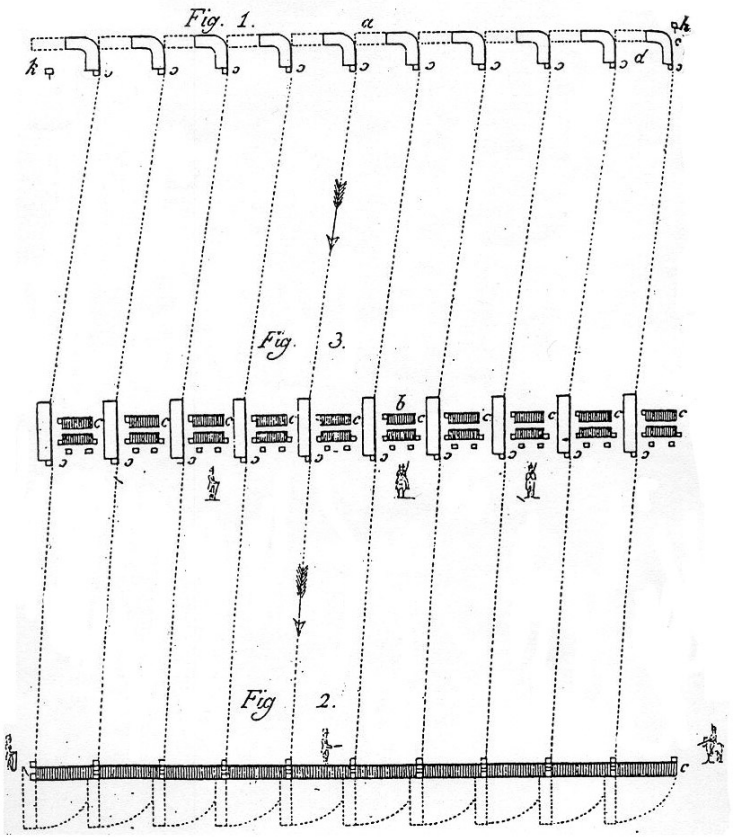
Schéma XV., *změna směřování čela batalionu vpřed na první peloton.*

POVELY.	PROVEDENÍ.
Průchod liniemi.	
Průchod liniemi je manévr, při němž se první linie stáhne za druhou, nebo naopak druhá předsune před první. Manévr je při ústupu proveden bočním pochodem a následným zformováním linie doleva. Linie, kterou má batalion projít, musí zdvojením sekcí namístě vytvořit průchody. Při ofensivním manévru druhá linie zdvojí za pochodu sekce, první linie se bočním pochodem stáhne průchody mezi sekcemi druhé linie (obě linie pochodují proti sobě) a následně se obě linie opět rozvinou do bitevní sestavy.	
Pro průchod liniemi při ústupu *šéf batalionu* první linie nejprve obrátí batalion čelem vzad a nechá jej ustupovat druhým řadem, ve vzdálenosti 15-20 kroků od druhé linie velí : 1. *Bataillon par le flanc gauche.* [*Batajo^{n} par l fla^{n} goš.*] (*Batalione levým bokem.*) 2. *Par peloton, par file à droite.* [*Par peloto^{n}, par fil adruat.*] (*Po pelotonech, po zástupech doprava.*)	
4. MARCHE..... [MARŠ.] (MARŠ.)	pelotony provedou vlevo v bok, šéfové pelotonu přejdou vedle pravých krajníků a vedou pelotony, které provedou obat po zástupech doprava, bočním pochodem kolmo ke druhé linii. První řad stráže orla a hlavní krajníci se vrátí na svá místa ve chvíli, kdy batalion provede vlevo v bok.
Jakmile batalion projde druhou linií a dostane se do požadované vzdálenost za ní, *šéf batalionu* velí :	
5. *Bataillon* – HALTE. [*Batajo^{n}* – ALT.] (*Batalione* – STÁT.)	
6. FRONT..... [FRO^{N}.] (ČELEM VPŘED.)	šéfové pelotonu se postaví před střed svého pelotonu. Šéf batalionu a adjutanti upraví postavení levých krajníků pelotonů.
7. *A gauche* – ALIGNEMENT..... [*Agoš* – ALIŇMA^{N}.] (*Nalevo* – VYROVNAT.)	pelotony se vyrovnají na levé krajníky. Vznikne tak otevřená kolona po pelotonech, kterou *šéf batalionu* zformuje do linie doleva podle povelů ze str. 71-72.

POVELY.	PROVEDENÍ.
Šéf batalionu druhé linie pro zdvojení sekcí k vytvoření průchodu pro první linie dostatečně včas velí :	
1. *Doublez les sections*..... [*Dublé le seksio^{n}.*] (*Zdvojit sekce.*)	šéfové pelotonu přejdou před střed svých pelotonů.
2. *Secondes sections, par le flanc droit*..... [*S$_{e}$ko^{n}d seksio^{n}, par l fla^{n} drua.*] (*Druhé sekce, vpravo.*)	šéfové pelotonu upozorní své 1. sekce, že se nebudu hýbat, druhé sekce, že provedou vpravo v bok.
3. A DROITE..... [ADRUAT.] (V BOK.)	druhé sekce provedou vpravo v bok a *šéf pelotonu* nechá dva pravé krajní zástupy sekce vytočit vzad směrem pochodu.
4. MARCHE..... [MARŠ.] (MARŠ.)	druhé sekce napochodují vedeny svým šéfem za první sekci jako při formování kolony, ale do vzdálenosti jednoho kroku za druhý řad. Za první sekcí jsou svým šéfem zastaveny, obráceny čelem vpřed a vyrovnány na levého krajníka (*section* – HALTE – FRONT – *à gauche* - ALIGNEMENT – FIXE).
Jakmile batalion první linie projde druhou linií a dostane se do požadované vzdálenost za ní, *šéf batalionu* druhé linie velí :	
1. *Dédoublez les sections*. [*Dedublé le seksio^{n}.*] (*Rozdvojit sekce.*)	
2. *Secondes sections, par le flanc gauche.* [*S$_{e}$ko^{n}d seksio^{n}, par l fla^{n} goš.*] (*Druhé sekce, vlevo.*)	
3. A GAUCHE..... [AGOŠ.] (V BOK.)	druhé sekce provedou vlevo v bok.
4. MARCHE..... [MARŠ.] (MARŠ.)	druhé sekce vypochodují bočním pochodem, jakmile poslední zástup mine levý krajní zástup první sekce, šéf druhé sekce své vojáky zastaví, obrátí čelem vpřed a nechá je vyrovnat napravo zpět vedle první sekce (*section* – HALTE – FRONT – *à droite* - ALIGNEMENT – FIXE).

Schéma XVI., *defensivní průchod liniemi.*

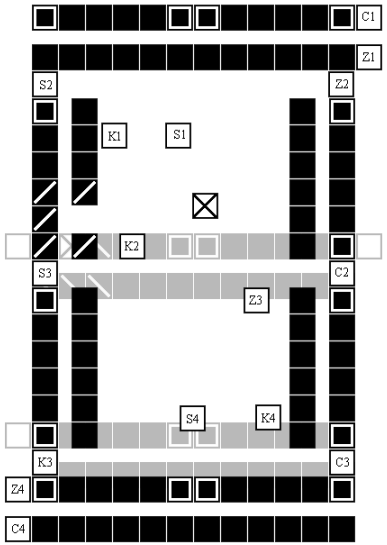

Při ofensivním průchodu *šéf batalionu* druhé linie velí v dostatečném předstihu : 1. *Doublez les sections*, 2. *Secondes sections* – MARCHE. Pelotony se za pochodu rozloží na sekce podle zásad popsaných ve škole pelotonu, str. 33. Jakmile druhá linie projde první, *šéf batalionu* pokračuje : 1. *Dédoublez les sections*, 2. *Secondes sections* – MARCHE. Pelotony se za pochodu zformují tím, že druhá sekce na povel MARCHE pochoduje šikmým krokem doleva, jakmile se dostane ze zákrytu první sekce, její šéf velí : 1. *En avant*, 2. *Pas accéléré* – MARCHE. Druhá sekce se vyrovná s první a přizpůsobí se jejímu tempu pochodu.

Šéf batalionu první linie velí v dostatečném předstihu svému batalionu vpravo v bok a obrat po pelotonech po zástupech doprava, manévr batalionu je stejný, jako manévr první linie při defensivním průchodu liniemi.

POVELY.	PROVEDENÍ.
Karé.	
Pro zformování karé z kolony po pelotonech s rochodem sekce *šéf batalionu* velí :	
1. *Formez le carré*..... [*Formé l karé.*] (*Karé vytvořit.*)	šéf posledního pelotonu sevře svůj peloton na předposlední.
2. *Par section à droite et à gauche en bataille*..... [*Par seksio^{n} adruat et agoš a^{n} bataj.*] (*Po sekcích doprava a doleva do linie.*)	šéfové sekcí prostředních pelotonů přejdou před střed svých sekcí a upozorní je, že bude následovat obrat namístě doprava (první sekce) či doleva (druhé sekce) o 90°.
3. MARCHE..... [MARŠ.] (MARŠ.)	určené sekce provedou obrat namístě o 90° podle zásad školy pelotonu, viz. str. 29-30. Poslední peloton provede čelem vzad.
4. *Guides* – A VOS PLACES..... [*Gíd* – AVOPLAS.] (*Krajníci* – NA SVÁ MÍSTA.)	krajníci se postaví na svá místa v bitevní sestavě, šéfové sekcí, které prováděly obrat, se postaví na pravé křídlo prvního řadu své sekce. Šéf batalionu, adjutanti, orlonoš a bubeníci přejdou dovnitř karé.
Pro zformování kolony z karé *šéf batalionu* velí :	
1. *Formez les pelotons*. [*Formé le peloto^{n}.*] (*Pelotony vytvořit.*)	
2. *Bataillon par le flanc gauche et le flanc droit, à gauche et* – A DROITE..... [*Batajon par l flan goš et l flan drua, agoš et* - ADRUAT.] (*Batalione vlevo a vpravo* – V BOK.)	sekce prostředních pelotonů provedou vpravo v bok (druhé sekce) a vlevo v bok (první sekce). Poslední peloton provede čelem vzad.
3. MARCHE..... [MARŠ.] (MARŠ.)	prostřední sekce vedeny svými šéfy provedou obrat po zástupech směrem ke středu kolony, pelotony jsou vytvořeny, šéfové sekcí své sekce zastaví, obrátí čelem vpřed a šéfové pelotonu případně vyrovnají pelotony na levé krajníky (*section* – HALTE – FRONT / *à droite* - ALIGNEMENT – FIXE).
4. *Guides* – A VOS PLACES. [*Gíd* – AVOPLAS.] (*Krajníci* – NA SVÁ MÍSTA.)	Čelní peloton vypochoduje přímo a je zastaven svým šéfem ve vzdálenosti sekce od následujícího pelotonu.

Schéma XVII., *karé z kolony.*

C : šéf pelotonu (šéf 1. sekce)
S : šéf 2. sekce
Z : zastupující poddůstojník
K : levý krajník pelotonu
1, 2, 3, 4 : 1., 2., 3., 4. peloton

Pozn. Při formování karé se může snadno stát, že nebude na křídlech prvního řadu dostatek prostoru pro šéfy sekcí. V tom případě ustoupí krajní zástup o jeden krok zpět, aby se mohl šéf sekce postavit na své místo. *V reálném stavu nehrál rozdíl šíře jednoho zástupu žádnou roli, v našich podmínkách je nepřesnost byť jednoho zástupu teoreticky znát.*

RÉGLEMENT

provisoire

SUR LES

MANŒUVRES D‘ARTILLERIE

DE RECONSTITUTION,

Par un Adjoint à l’état-major général de l‘armée.

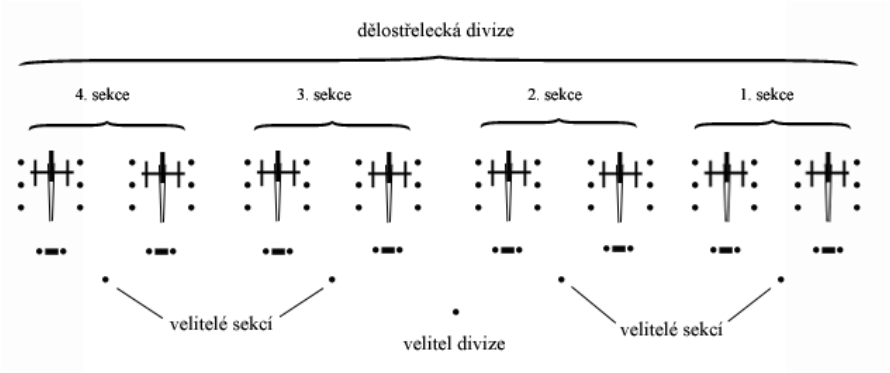
A PRAGUE,
M. M. V.

Formace dělostřelecké divize v bitevní sestavě.

Dělostřelecká divize (*division d'artillerie*) se skládá z dělostřelecké roty (*compagnie d'artillerie*) a roty dělostřeleckého trénu (*compagnie du train d'artillerie*). Divize se dělí na tři nebo čtyři sekce (*section*), každá sekce obsluhuje dvě děla. Sekce jsou číslovány 1. – 4. zprava doleva, nejtěžší kanóny jsou na pravém křídle baterie, houfnice na levém. Dělostřelecké divizi velí velící kapitán (*capitaine commandant*) dělostřelecké roty. Každá sekce má svého velitele.

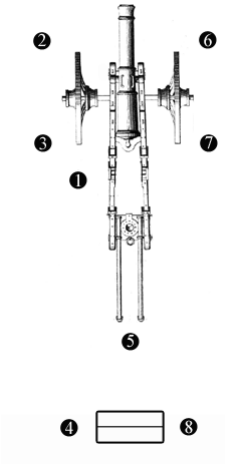
U každého děla je osm dělostřelců. Stojí po třech či čtyřech v zástupu po stranách děla v určeném pořadí, dva případně nesou muniční bedýnku. Jsou to vlevo : levý kanonýr (*canonnier de gauche*) – zaměřuje vertikálně ; první levý obsluhovač (*premier servant de gauche*) – nabíjí ; druhý levý obsluhovač (*deuxième servant de gauche*) – čistí zátravku, vkládá zápalku, dává signál k odpálení ; třetí levý obsluhovač (*troisième servant de gauche*) – dodává prvnímu obsluhovači munici z muniční bedýnky ; vpravo stojí : pravý kanonýr (*canonnier de droite*) – velitel děla, míří horizontálně ; první pravý obsluhovač (*premier servant de droite*) – obsluhuje vytěrák ; druhý pravý obsluhovač (*deuxième servant de droite*) – dohlíží na vědro s vodou a odpaluje ; třetí pravý obsluhovač (*troisième servant de droite*) – dohlíží na muniční bedýnku, vkládá munici do brašny třetího levého obsluhovače.

V případě nedostatku dělostřelců je sloučení funkcí na uvážení velitele divize.

I. OBSLUHA DĚLA.

Základní rozmístění obsluhy kanónu.

1 – levý kanonýr (míří vertikálně)
2 – první levý obsluhovač (nabíjí)
3 – druhý levý obsluhovač (čistí zátravku, vkládá zápalku)
4 – třetí levý obsluhovač (podává munici)
5 – pravý kanonýr (míří horizontálně)
6 – první pravý obsluhovač (vytírá hlaveň a pěchuje náboj)
7 – druhý pravý obsluhovač (dohlíží na vodu a odpaluje)
8 – třetí pravý obsluhovač (dohlíží na muniční bedýnku)

I.1 Palba jednotlivého děla

Obsluha je rozmístěna v zástupech podél levé a pravé strany děla.

Velitel děla (pravý kanonýr) velí:

En action. [*Anaksio*^{n}.] (*Do akce.*)

Druhý pravý obsluhovač sejme vědro a položí ho pod vřeteno nápravy, zapálí odpalovák. Pravý kanonýr se postaví mezi zaměřovací zvedáky, zaměří dělo, ustoupí a velí:

Chargez. [*Šaržé.*] (*Nabít.*)

Levý kanonýr přejde k zadnímu konci děla, aby zakryl prstem zátravku a současně nastavením stupňů sklonu hlavně zaměřil dělo vertikálně. První obsluhovači přistoupí k ústí hlavně, aby ji nabili. Nabíjí bez povelů (levý obsluhovač vloží do hlavně náboj, pravý obsluhovač vloží nabiják do hlavně, oba společně čtyřmi rázy upěchují náboj do hlavně). Povely při výcviku nabíjení jsou:

Bouchez la lumière. [*Bušé la lümijér.*] (*Zátravku zakrýt.*)
Cartouche dans le canon. [*Kartuš da*^{n} *l kano*^{n}.] (*Náboj do hlavně.*)
Refoulez. [*R*$_{e}$*fulé.*] (*Upěchovat.*)

Jakmile je náboj v hlavni upěchován, oba první obsluhovači ustoupí na své místo a levý kanonýr sundá prst ze zátravky. Druhý levý obsluhovač protáhn zátravku jehlou a vloží do ní zápalku. Povel při výcviku zní:

Dégorgez – amorcez. [*Degoržé – amorsé.*] (*Zátravku protáhnout – zápalku.*)

Jakmile je zápalka v zátravce, dá druhý levý obsluhovač signál k odpálení zdvihnutím ruky. Pokud velí odpálení velitel sekce, nebo divize, vyčká druhý pravý obsluhovač jejich povelu. Pokud ne, odpálí dělo na signál druhého levého obsluhovače. Povel pro odpálení zní:

Feu. [*Fö.*] (*Pal.*)

Po výstřelu je dělo (vráceno do původní pozice po zpětném nárazu) opět pravým kanonýrem zaměřeno horizontálně, velitel (děla, sekce, divize) velí:

Chargez. [*Šaržé.*] (*Nabít.*)

První pravý obsluhovač vloží vytěrák namočený ve vodě s octem do hlavně a za pomoci prvního levého obsluhovače hlaveň osmi rázy vytře. Levý kanonýr drží prst na zátravce a zároveň nastaví náměr. Jakmile je hlaveň vytřena a zaměřena, vloží do ní první levý obsluhovač náboj, první pravý obsluhovač otočí vytěrák a spolu s levým obsluhovačem náboj čtyřmi rázy upěchují. Dále vše probíhá stejně, jako je popsáno výše. Výcvikový povel pro vytření hlavně zní:

Ecouvillonnez. [*Ekuvijoné.*] (*Vytřít.*)

Pokud se po výstřelu v palbě pokračovat nebude, velí velitel děla místo *Chargez* povel *Ecouvillonnez.*

I.2 Pohyb děla vpřed, ústup, zastavení.

Pro pohyb děla vpřed velí jeho velitel :

En avant. [*Anava*^{n}.] (*Vpřed.*)

Obsluha se poklusem rozmístí podle schématu A, kanonýři založí zvedáky, určení obsluhovači připnou popruhy (první obsluhovači zkrácené popruhy na konce náprav, druzí obsluhovači nezkrácené popruhy na lafetu). Třetí obsluhovači ponesou bedýnku s municí.

Marche. [*Marš.*] (*Marš.*)

Všichni vykročí vpřed ve směru určeném důstojníkem, velitelem divize, sekce, nebo děla.

Pro ústup (pohyb vzad) velí velitel děla :

En retraite. [*A*^{n} *r*$_{e}$*tret.*] (*Ústupem.*)

Obsluha se poklusem rozmístí podle schématu B, kanonýři založí zvedáky, určení obsluhovači připnou popruhy (první obsluhovači zkrácené popruhy na konce náprav, druzí obsluhovači nezkrácené popruhy na lafetu). Třetí obsluhovači ponesou bedýnku s municí. Následuje povel *Marche*. Při ústupu bedýnka s municí není přenášena před kanón a ustupuje tedy první.

Schéma A

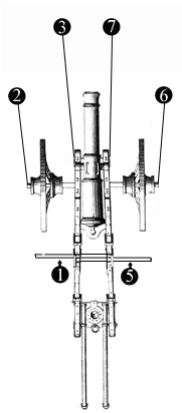
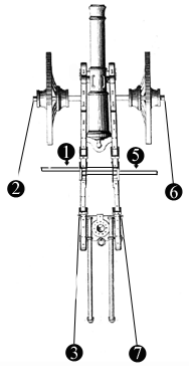

Schéma B

Pro zastavení velí velitel děla :

Halte. [*Alt.*] (*Stát.*)

Všichni zastaví a vyčkají dalšího povelu. Ten zní :

A vos places. [*Avoplas.*] (*Na svá místa.*)

Obsluha se rozmístí do dvou zástupů podél boků děla v určeném pořadí.

Povely pro změnu směru :

Tournez à droite/à gauche. [*Turné adruat/agoš.*] (*Doprava/doleva zatočit.*)

Pro opětný pohyb vpřed je veleno opět *En avant*. Povel pro obrácení děla čelem vzad :

Demi-tour à droite. [*De mi-túr adruat.*] (*Čelem vzad.*)

Provádí se pravým půlobloukem na levém kole za pomoci zaměřovacích zvedáků.

II. Divize.

Divize může být zformována v linii (bitevní sestavě), v baterii (připravena k boji), nebo v koloně po sekcích. Palba je vedena buď celou divizí na povel velitele divize, nebo po sekcích na povely velitelů sekcí, nebo volná na signál druhých levých obsluhovačů.

II.1 Palby baterie.

Divize je zformována v baterii. Před zahájením palby velí velitel divize povely *En action* a *Chargez* (viz str. 3). Jakmile dávají druzí leví obsluhovači signál k palbě, zvolí velitel divize způsob palby. Pro volnou palbu velí :

Feu à volonté. [*Fö a volonté.*] (*Volná palba.*)
Commencez le feu. [*Komansé l fö.*] (*Palbu zahájit.*)

Palba je zahájena zprava doleva, druhé dělo je odpáleno ve chvíli, kdy velitel prvního děla velí *Chargez*. Po prvním výstřelu se již jednotlivé obsluhy vzájemně nepřizpůsobují a pálí tak rychle, jak stíhají nabíjet. Pro zastavení volné palby velí velitel divize, nebo nechá bubnovat virbl :

Roulement. [*Rulman.*] (*Virbl.*)

Nabitá děla vystřelí a jejich velitelé nechají vytřít hlaveň. Obsluhy vyčkají dalšího povelu na svých místech.

Pro palbu salvou celé baterie velitel divize velí na první signál druhých obsluhovačů k palbě :

Feu de batterie. [*Fö d batrí.*] (*Palba baterie.*)
Feu. [*Fö.*] (*Pal.*)

Všechna děla vypálí současně, velitel divize následně velí *Chargez*, pokud nechce měnit způsob palby, velí po každém nabití všech děl již jen povel *Feu*. Pokud nechce v palbě nadále pokračovat, velí místo *Chargez* povel *Ecouvillonnez.*

Pro palbu půlbaterie velitel divize na první signál druhých obsluhovačů k palbě velí :

Feu de demi-baterie. [*Fö d demi-batrí.*] (*Palba půlbaterie.*)
Demi-baterie de droite. [*De mi-batrí d druat.*] (*Pravá půlbaterie.*)
Feu. [*Fö.*] (*Pal.*)

Pravá půlbaterie vypálí, velitel divize velí *Chargez*. Jakmile má pravá půlbaterie znovu nabito, velitel divize velí :

Demi-baterie de gauche. [*De mi-batrí d goš.*] (*Levá půlbaterie.*)
Feu. [*Fö.*] (*Pal.*)

Levá půlbaterie vypálí, pokud si velitel divize přeje palbu ukončit, velí místo *Chargez* oběma půlbateriím povel *Ecouvillonnez*. Palba půlbaterie nechává polovinu palebné síly baterie neustále k dispozici veliteli divize a je vhodná v obraně. Lze ji vhodně užít jako ústupovou palbu v kombinaci s ústupem vypálivší půlbaterie (více oddíl II.3).

Pro palbu po sekcích velí velitel divize na první signál druhých obsluhovačů k palbě :

Feu de section. [*Fö d seksion.*] (*Palba po sekcích.*)
Commencez le feu. [*Komansé l fö.*] (*Palbu zahájit.*)

Palbu velí velitelé sekcí v pořadí první, třetí, druhá, čtvrtá. Velitel třetí sekce velí *Feu* až ve chvíli, kdy velitel první sekce velí *Chargez*, atd. Po první salvě se sekce již vzájemně nepřizpůsobují.

Pro ukončení palby po sekcích velí velitel divize, nebo nechá bubnovat virbl :

Roulement. [*Rulma^{n}.*] (*Virbl.*)

Nabitá děla vystřelí a jejich velitelé nechají vytřít hlaveň. Obsluhy vyčkají dalšího povelu na svých místech.

Palbu sekcí může dle svého uvážení velet také přímo velitel divize, potom jeho povely znějí :

Feu par section. [*Fö par seksio^{n}.*] (*Palba po sekcích.*)
Première section. [*Pr$_{e}$mjér seksio^{n}.*] (*První sekce.*)
Feu. [*Fö.*] (*Pal.*)

První sekce vypálí, velitel divize velí *Chargez*, nebo *Ecouvillonnez.* Palbu dalších sekcí velí velitel divize dle uvážení. Povely jsou :

Deuxième section. [*Dözjem seksio^{n}.*] (*Druhá sekce.*)
Troisième section. [*Truazjem seksio^{n}.*] (*Třetí sekce.*)
Quatrième section. [*Karjem seksio^{n}.*] (*Čtvrtá sekce.*)

Palba po sekcích řízená přímo velitelem divize ponechává v záloze tři čtvrtiny (nebo dvě třetiny) palebné síly.

II.2 Manévry sekce.

Rozestup mezi děly sekce budou tři sáhy (6 m). Manévry samostatně operující sekce jsou :

1) přímý pochod
2) ústup
3) boční pochod
4) zformování baterie
5) stočení čela baterie

II.2.1 Přímý pochod sekce

Sekce stojí na místě, obsluhy jsou na svých místech. Pro přímý pochod velí velitel sekce :

Section, en avant. [*Seksio^{n}, anava^{n}.*] (*Sekce, vpřed.*)

Obsluha se poklusem rozmístí podle schématu A (str. 5), kanonýři založí zvedáky, určení obsluhovači připnou popruhy (první obsluhovači zkrácené popruhy na konce náprav, druzí obsluhovači dlouhé popruhy na lafetu). Třetí obsluhovači ponesou bedýnku s municí. Velitel sekce přejde na čtyři kroky před střed sekce a bude ji vést.

Marche. [*Marš.*] (*Marš.*)

Všichni vykročí vpřed ve směru určeném velitelem sekce.

II.2.2 Ústup sekce

Pro ústup (pohyb vzad) velí velitel sekce :

Section, en retraite. [*Seksio^{n}, a^{n} r$_{e}$tret.*] (*Sekce, ústupem.*)

Obsluha se poklusem rozmístí podle schématu B (str. 5), kanonýři založí zvedáky, určení obsluhovači připnou popruhy (první obsluhovači zkrácené popruhy na konce náprav, druzí obsluhovači nezkrácené popruhy na lafetu). Třetí obsluhovači ponesou bedýnku s municí. Velitel sekce se postaví čtyři kroky za střed sekce a bude ji vést. Následuje povel *Marche*. Při ústupu bedýnky s municí nejsou přenášeny před kanóny a ustupují tedy první.

Povely pro změnu směru přímého nebo ústupového pochodu velitel sekce naznačí veliteli vnitřního děla směr (šavlí, gestem, slovně) a velí :

Section, tournez à droite/à gauche.
[*Sectio^{n}, turné adruat/agoš.*] (*Sekce, doprava/doleva zatočit.*)

Vnitřní kanón se stočí do velitelem naznačeného směru namístě a ihned pokračuje v pochodu sníženým tempem, vnější kanón opíše kružnici, aby nebyl změněn rozestup mezi děly a přizpůsobí se směru vnitřního kanónu. Jakmile se oba kanóny vyrovnají, pokračují běžným tempem v přímém pochodu.

Pro zastavení velí velitel sekce :

Section, halte. [*Seksio^{n}, alt.*] (*Sekce, stát.*)

Obě obsluhy zastaví a vyčkají dalšího povelu. Ten zní :

A vos places. [*Avoplaš.*] (*Na svá místa.*)

Obsluhy se rozmístí do dvou zástupů podél boků děl v určeném pořadí.

II.2.3 Boční pochod sekce

Sekce stojí na místě, obsluhy jsou na svých místech. Pro boční pochod velí velitel sekce :

1. *Par pièce à droite (à gauche).*
[*Par pijés a druat (agoš).*] (*Po dělech doprava (doleva).*)
2. *Section, en avant.* [*Seksio^{n}, anava^{n}.*] (*Sekce, vpřed.*)
3. *Marche.* [*Marš.*] (*Marš.*)

Na první povel otočí obě obsluhy pomocí zaměřovacích zvedáků děla do požadovaného směru o 90°. Na druhý povel se rozmístí podle schématu A (str. 5). Na třetí povel vykročí vpřed. Velitel sekce se po vyslovení 2. povelu postaví čtyři kroky před pravé kolo čelného kanónu a bude sekci v pochodu vést. Změna směru pochodu se povádí stejnými povely jako u přímého pochodu, druhý kanón změní směr na stejném místě jako první kanón.

Po zastavení bočního pochodu obrátí velitel sekce děla čelem vpřed analogicky k povelu 1.

II.2.4 Zformování baterie

V podmínkách re-enactmentu jde o přípravu vypřaženého kanónu k akci. Sekce je zastavena, obsluhy na svých místech (tj. ve dvou zástupech podél děla) a děla jsou správně vyrovnána, se správným rozestupem. Velitel sekce velí :

En batterie. [*A^{n} batrí.*] (*Do baterie.*)

Na tento povel položí třetí obsluhovači muniční bedýnku, obsluhy vyčkají na svých místech povelu *En action.*

II.2.5 Stočení čela baterie

Pro stočení čela baterie velí velitel sekce :

Changement de front à droite (à gauche).
[*Ša^{n}žma^{n} d fro^{n} adruat (agoš).*] (*Změna směřování čela doprava (doleva).*)

Velitel sekce se postaví dva kroky před novou pozici vnějšího kanónu. Obsluha vnitřního kanónu se připraví k otočení kanónu kolmo na nově vytyčenou linii pomocí zaměřovacích zvedáků (na levém kole). Obsluha vnějšího kanónu se připraví k přímému pochodu vpřed směrem k veliteli sekce. Velitel sekce velí :

Marche. [*Marš.*] (*Marš.*)

Obsluha vnitřního kanónu otočí kanón do požadovaného směru, obsluha vnějšího kanónu přesune kanón na dva kroky od velitele sekce a otočí jej na levém kole kolmo na novou linii. Velitel sekce velí *A vos places.*